

1560TC

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

mm 193

TURİZM – REKREASYON – BÜYÜKADA

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZİ YAPAN : SEVİNÇ MUTÇALI



İSTANBUL 1985

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
GENEL KİTAPLIĞI

Kot : R 151
Alındığı Yer : Fen Bil. Ens. 105
Tarih : 2.10.1986
Fatura :
Fiatı : 1000 TL.
Ayniyat No : 1/4
Kayıt No : 44381
UDC :
Ek : 1 kH. bct.

*

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



xcom P.

TURİZM-REKREASYON-BÜYÜKADA

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZİ YAPAN : SEVİNÇ MUTÇALI



İSTANBUL 1985

İÇİNDEKİLER

- I-Turizmin nedeni
- II-Turizmin tarihi gelişimi
 - II.1.İlk çağlarda turizm
 - II.2.Orta çağlarda turizm
 - II.3.Yeni çağlarda turizm
 - II.4.XX yüzyılda turizm
- III.Turizm olayının incelenmesi
- IV.Turizm çeşitleri ve hareketleri
 - IV.1.Turizm hareketleri
 - IV.1.1.İç turizm
 - IV.1.2.Dış turizm
 - IV.2.Turizm çeşitleri
 - IV.2.1.Çeşitli kriterlere göre turizm şekilleri
 - IV.2.2.Kitle turizmi
 - IV.2.3.Sosyal turizm
- V.Turistik ürün-Turistik kapasite-Turistik mahal
 - V.1.Turistik ürün
 - V.2.Turistik kapasite
 - V.3.Turistik mahal
 - V.3.1.Turistik mahalli oluşturan unsurlar
 - V.3.2.Turistik mahal çeşitleri
- VI.Turizm planlaması ve planlamada kademeleşme
- VII.Turizm yapıları
- VIII.Türkiyede Turizm hareketleri
- IX.İstanbul'da Turizm
- X.İstanbul'un rekreasyon alanlarından olan Adalar
 - X.1.Coğrafi durum
 - X.2.Fiziksel özellikler
 - X.2.1.Topografik durum
 - X.2.2.Jeolojik durum
 - X.2.3.Toprak özelliği
 - X.2.4.Bitki örtüsü
 - X.2.5.İklim
 - X.2.6.Nüfus
 - X.3.Büyükada'nın tarihsel gelişimi

X.4.Alt yapı

X.5.Adaları koruma amacına yönelik çalışmalar.

XI.Turizm ve rekreasyon alanları yönünden Büyükada

XI.1.Büyükada'nın tarihi eserleri

XI.2.Büyükada'nın rekreasyon alanları

XI.3.Görsel değeri olan noktalar

XI.4.Büyükada konaklama tesisleri

XII.Sonuç

ÖZET

Son yılların en aktüel konularından biri de hiç kuşkusuz turizm problemidir.

İkinci dünya savaşını takip eden yıllarda, hemen hemen bütün memleketlerde yeni bir endüstri kolu, turizm endüstrisi ortaya çıkmış ve milli ekonomilerin gelişmesinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Bir memlekette turizmin gelişmesi değerli tarihi kalıntılar, güzel manzaralar, süratli ulaştırma vasıtaları rahat ve ucuz oteller ve hepsinden daha önemlisi turistlere hizmet edecek ehliyetli personelin mevcudiyeti ile mümkün olabilir.

Günümüz çalışma koşulları sonucu ortaya çıkan dinlenme ihtiyacının giderilmesi amacıyla insanları oyalamak ve gerekli turistlik tesisleri yapmak bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Burada turizm ile mimarının ilişkisi açıkça görülür. Bu ilişki turistlerin istek ve gereksinmelerine cevap verecek, hizmet edecek nitelikte tesislerin gerçekleştirilmesi şeklindedir.

Bu tezin birinci bölümünde Türkiye'deki turizm olayları incelenerek, turizmin dinlenme, eğlenme ve diğer faaliyetlerle olan ilişkisi kurularak, turistik mahal ve turizm yapıları üzerinde durulacaktır.

İkinci bölüm de ise Türkiye ve İstanbul'daki turizm hareketleri ve konaklama tesisleri kapasiteleri ile ele alınacaktır.

Tüm bu bilgilerin ışığı altında bugün Türkiye'nin zengin tarihi eserleri ve fevkalade manzaraları ile, turizm açısından önemli bir şehir olan İstanbul'a bağlı Adalar ilçesinin gözbebeği Büyükdada turizm ve rekreasyon yönünden incelenecektir.

SUMMARY

TOURISM-RECREATION-BÜYÜKADA

In recent year, one of the most important subject, is no doubt tourism.

During the years following the 2nd world war, in almost all countries a new branch of industry, the tourism industry, has come into scene and started playing an important role in the development of national economies.

Developments of tourism in a country depend on valuable historical ruins, nice scenery, fast transportation, comfortable and in expensive hotels and above all the presence of qualified personnel to serve tourists.

First of all, at must be considered as to give the maximum possibilitation of resting and travelling to the people who need a holiday. According to the developments in the social life, the touristic demand increases day by day..

At this moment, the importance of architecture can be seen. In order to offer the necessary touristic installations which can serve the best possibilities, the cooperation between the architecture and tourism must be considered.

In the first chapter of this thesis, the events of tourism in Turkey is examined in various ways. Then tourism of Turkey is set (founded) active relation with recreation and leisure. Finally the choice of touristic area and tourism construction and site etc are examined.

In the second chapter of the research study, the tourism activities and accomodation in İstanbul and Turkey is examined.

In the light all of theses knowledge, from the tourism point of view, Büyükada in İstanbul which have today, rich historical works of art and extra ordinay scenery are examined from the tourism and recreation point of view.

Tezimi yöneten, çalışmalarım sırasında
devamlı teşvik ve yardımlarıyla bana
yol gösteren sayın Hocam Prof.Dr.
Gazanfer ERİM'e şükranlarımı
sunarım.

I. TURİZMİN NEDENİ

Günümüzün en önde gelen sorunlarından biri olan turizm, son yirmi beş yılda kazandığı sayısal büyüklük ve coğrafyasal yaygınlık yüzünden olağanüstü bir olgu haline dönüşmüştür. Dünya ekonomisini etkileyerek çoğu ülkelerin gelişme kaynağı olmuş, varıl ve yoksul ülkeler arasında bir denge oluşturmuştur. İş alanı yaratarak toplumsal yaşam düzeyi üzerinde olumlu bir etkide bulunarak, ülkelerin yaşam düzeyini düzelterip yükselten bir olgu haline gelmiştir.

Yani, ekonomik, toplumsal, kültürel, teknik, politik ve sıhhi işlevleri ile de uluslararası alanda büyük önemde ekonomik ve toplumsal bir olay olma niteliğini kazanmıştır.

Bu bölümde turizm olayının nedeni üzerinde duracağım. Bundan sonraki bölümlerde ise turizm olayının kendisini konu edeceğim.

XX.yüzyıl da modern yaşam, yeni gereksinimleri, değişimleri ve olanakları da beraberinde getirmiştir. Kentleşmenin sonucunda insanoğlu gerek bedensel gerekse ruhsal yönden bunalmalara itilmektedir. Bunun sonucunda gerek ruhen gerekse bedenen rahatlama, güç kazanma zorunluluğu doğmuştur. Bunu psikolojik ve fizyolojik dinlenme diye ikiye ayırabiliriz.

Psikolojik dinlenmede esas; dinlenmeyi sağlayan özelliğin hareketsizlik olmayıp, dikkat ve ilgiyi çeken değişik hareketlerin varlığıdır.

Fizyolojik yorgunluğu gideren uyku psikolojik yorgunluğu tam olarak gideremediğinden insanlar yaratılıştan oyalanma iç güdüsüyle teşhis edilmişlerdir. Oyalanma; insan eylemlerinin, çalışma, şarj, deşarj ve uykunun dışındaki faaliyetleri eğlenme, meşguliyet ve boş zamanları değerlendirme olarak ortaya çıkmaktadır.

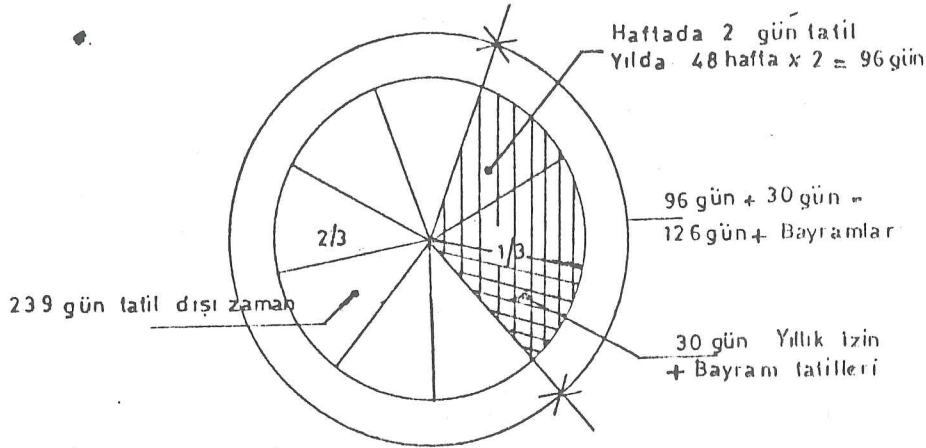
Psikolojik yorgunluğa genellikle devamlı çalışma, tekdüze bir iş yapma, bir probleme sapsanma, ilginin gereğinden fazla bir konuya ayrılması gibi nedenler sebep olmaktadır.

Eğer yeterli dinlenme süresi verilmez ise sürmenaja ve erken ihtiyarlığa yol açılır.

Her iki yorgunluğu gidermek için seçilen yöntem ki-

şinin kendi öz yapısı ile soyo ekeonomik yapısına bağlıdır.

Bugün toplumsal gelişme sonucu hissedilen bu yorgunluklar insanlara dinlenme, tatil yapma haklarını da getirmiştir. Sanayi toplumlarında milyonlarca kişinin çalışmalarının karşılığı tatil yapma hakkını kazanması tatilin çalışan kişiler için vazgeçilmez olduğunu göstermektedir.(1) Temel bir gereksinim olarak kabul edilen tatil, insanoğlunun çalışması ve dinlenmesi arasında bir denge oluşturmaktadır. Teknik ilerlemenin gelişmesinden bu yana çalışma süresi büyük ölçüde azalmıştır(yukarıda saydığım nedenlerden dolayı). Fransız bilim adamı Jean Pourastie'ye(Fransız iktisatçısı, iktisadi incelemelerde bulunarak birçok eser yazmıştır.)görebir insanın yaşamı süresindeki çalışma saatleri toplamı 70000 saat kadardır.(2)Teknolojik gelişme ve toplumsal gelişme yüzyılımızın sonunda bu süreyi 40000 saate indirecektir. Bugün sanayileşmiş toplumlarda çalışma süresi kısaltılmıştır. Türkiye'de ise haftalık çalışma süresi 48 saattir.Yalnız, cumartesi gününün yasal tatil olarak kabulü ile memur kesimi için haftalık çalışma süresi40 saate indirilmiştir.



Yukarıdaki şekilden de anlaşılacağı gibi hafta sonu tatilleri, yıllık ücretli tatiller ve bayram tatillerinin toplamı olarak insan oğlunun bugün modern toplumlarda zaman açısından yılın 1/3'ünü çalışma dışında geçirdiği görülür.

(1)Prof.Dr.Akoğlu Tunay 6.Aralık 1984 TRT I radyo konuşması

(2)Karabey Haydar Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi
Turizm ve Çevre Kasım Aralık 1979/6 s.10

Bu zamanın en iyi şekilde değerlendirilmesi gereklidir. Değerlendirme ise tatillerin organizasyonu ile olabilmektedir. Bir temel gereksinim olarak belirlediğimiz bu tatillerin organizasyonu, ülkelerin gelişme süreçleri içinde, kitlelerin rekreasyon(dinlenme, eğlenme)ve boş zamanları değerlendirme istek ve gereksinimlerin karşılanmasında bir sorun olarak belirmektedir.

Yukarıda sözü geçen rekreasyon kelimesi sözlük anlamıyla dinlenme, eğlenme, hoşca vakit gecirme, kısaca başını dinlemek demektir. Dinlenmenin kişinin temel gereksinimi olduğunu açıkladık.

Turizm bugünkü anlamıyla, çalışan insanların ve genel olarak kitlelerin temel gereksinimlerinden saydığımız ruhsal ve bedensel olarak yeniden güçlenmelerini sağlayan, dinlenme-eğlenme olayı ile bütünleşmiş, içiçelik kazanmıştır. Dinlenmede turizm de çoğu kez aynı tesisleri ve doğal bütünlükleri paylaşmaktadır. Turizm ve rekreasyon konusundaki en büyük fark, turistin geniş bir tesis seçme olanağı bulunması ve yer konusunda bir seçim yapabilmesidir. Rekreasyonistin ise dinlenme-eğlenme faaliyetlerinden yararlanması asıl yaşam yerine zaman-mesafe açısından bağımlı olmasına dayanır.(3)

Gerek turizm ve gerekse dinlenmede, boş zaman açık havada da değerlendirilir. Açık hava dinlenme tesisleri istediği, daha çok yüksek gelir düzeyindeki yoğun yerleşme bölgelerinde, yani kentlerde olur. Bu istek büyük kentlerde nüfus artışından daha hızlı gelişir. Yine bu istek doğal siteler üzerinde ya da kentlerde kolayca ulaşılabilir kırsal alanlar üzerinde karşılanır. Bu alanlardaki çeşitli kaynakların denetim altına alınması, toplumun yararına sunulması gerekmektedir. Rekreasyon gereksinimlerini karşılayacak kaynak kullanımı ülkede kentleşme ve sanayileşme ile birlikte ele alınması gereken bir sorundur. Çünkü bu kaynaklar sonsuz değildir.

(3)Çubuk M. Turizmin, dinlenme-eğlenme ve boş zamanları değerlendirme ile bütünleşmesi, yeniden tanım denemesi ve turizm planlamasına sistemli bir yaklaşım(doktora tezi)s.74

Kısaca turizmle ilgili düzenlemelerle ve turizm rekreasyon bütünleşmesi içinde ilk hedef,genelde sanayi toplumunun çalışma ve yaşama koşullarının doğurduğu gerilimleri dinlenme eğlenme fırsatları yaratarak azaltmak ve kişinin biyolojik ve psikolojik dengesini devam ettirmektir.

Tezimin konusu turizm ve rekreasyon olduğu için bu ilk bölümde turizmin nedenini yalnız dinlenme açısından ele aldım.İlerdeki bölümler de ise turizmi oluşturan diğer nedenleri de ele alacağım.

Turizmin toplumla olan ilişkisi ise şöyledir:

Tüm yukardaki açıklamalarda da görülmektedir ki,değişen dünya koşulları içinde "turizm"birçok gereksinimi karşılayacak niteliklere bürünerek XX.yüzyıl uygarlığının bölünmez bir parçası olmuştur.Turizm,günümüz yaşam koşullarının getirdiği,insanın ruhsal ve bedeni gereksinmelerinin işlevinde ve yine kendi zaman tasarrufları içindeki rekreasyon ve boş zamanları değerlendirme olanaklarını da yaratan bir olgu olmuştur.(4)

Son yıllardaki gelişmelerden de görüleceği gibi bu olgu ekolojik ve toplumsal yönden ağırlık kazanmıştır.İşte tüm bunların sonucu olarak turizm,ticari amaktan çok insana ve topluma dönük,onların fiziki ve ruhi ihtiyaçlarına cevap veren bir sektör olarak kabul edilmiştir.

Tüm bunlar göstermektedirki;tatil ve hafta sonu dinlenmelerinin toplumsal yönleriyle ele alınarak ilgilenilmesi zorunluğunu getirmektedir.Çünkü,dinlenme-eğlenme ve rahatlama-gevşeme dediğimiz olay kişilerin psikolojik gereksinimleri olarak toplumsal düzendeki yapay gereksinimleri oluşturmaktadır.(5)

Ülkelerin gelişme süreçleri içinde beliren ve ülke insanının boş zamanlarını değerlendirmede istek ve gereksinmelerini karşılayacak biçimde ülke doğal kaynaklarının kullanımı hassas bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Demekki turizmin yalnız bir döviz kaynağı gibi görülmesinden vazgeçilerek,herşeyden önce insanın insanla ilişkisini vurgulayan toplumsal bir hizmet olarak görülmesi gerekmektedir.

(4)Çubuk M. a.g.e. s.28

(5)Çubuk M.Boğaziçi mekanının düzenlenmesinde bazı ilkeler

II. TURİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ

Turizm, çok karmaşık olaylar ve ilişkiler bütünüdür. Turizm olayının tam anlamıyla aydınlatılabilmesi için onu tarihi süreç içinde ele almak gerekmektedir. Turizm olayının ortaya çıkışının en önemli evrelerinden biri, kişilerin yer değiştirmesi, yani seyahat etmesidir. Tarihi gelişim içinde turizmin gelişmesi ele alınırken, turizmde içine alınan seyahat kavramından, turizm amacına yönelmiş seyahatleri ayırmak mümkün olmamaktadır. Seyahatlerin tarih içindeki akışı ve gelişmesi turizm olayına ışık tutmaktadır. Bu nedenle, eski çağlarda seyahatlerin ele alınması turizm olayının aydınlanmasına yardımcı olmaktadır.

II.1. İlk Çağlarda Turizm

İlk Çağlardaki seyahatlere ait toplu bilgileri Robert. W. McIntosh "Tourism, Principles, Practices, Philosophies" adlı kitabında vermektedir. (6) Ona göre, parayı, yazıyı ve tekerleği ilk bilenler olarak kabul edilen Sümerler seyahati ilk keşfedenler olarak nitelenebilir. Böylece seyahatlerin M.Ö.4000 yıllarında başladığı söylenebilir. M.Ö. 3000 yıllarında Mısırda ki tapınakların, piramitlerin ve diğer eserlerin ziyareti turizme önderlik etmektedir. Bunların sonucunda Mısır'da konaklama ve diğer tesislerin iyi bir düzeye gelmesini sağlamıştır.

Modern anlamda turizm olayı eski Yunan'da daha yoğun ve belirgin bir biçimde görülmeye başlanmıştır. Mesela M.Ö. 700 yıllarında Olimpiyat oyunlarının başlamasıyla spor müsabakalarına katılmak veya yalnız seyretmek amacıyla bugün de görülen sportif turizm olayı gerçekleşmiştir. Yunanlı tarihçi ve coğrafyacı Herodot M.Ö 480-421 arasında ülkesinin ilk turist ve seyyahlarından biri olmuştur. Gezdiği, gördüğü yerlerin âdet ve geleneklerini öğrenmeye çalışmıştır. Böylece, kültür turizmi denilen turizm çeşidinin öncüsü olmuştur. Eski Yunan'luların kaplıcaları, festivalleri, atletizm oyunlarını, kahinlerin bulunduğu mabetleri yoğun bir şekilde ziyaret etmeleri bugünkü turizmin temelini atmaktaydı. Romalıların zevk için seyahat eden ilk turistler

(6) Toskay T. Turizm ve Turizm olayına genel yaklaşım s.76

II. TURİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ

Turizm, çok karmaşık olaylar ve ilişkiler bütünüdür. Turizm olayının tam anlamıyla aydınlatılabilmesi için onu tarihi süreç içinde ele almak gerekmektedir. Turizm olayının ortaya çıkışının en önemli şartlarından biri, kişilerin yer değiştirmesi, yani seyahat etmesidir. Tarihi gelişim içinde turizmin gelişmesi ele alınırken, turizmde içine alınan seyahat kavramından, turizm amacına yönelmiş seyahatleri ayırmak mümkün olmamaktadır. Seyahatlerin tarih içindeki akışı ve gelişmesi turizm olayına ışık tutmaktadır. Bu nedenle, eski çağlarda seyahatlerin ele alınması turizm olayının aydınlanmasına yardımcı olmaktadır.

II.1. İlk Çağlarda Turizm

İlk Çağlardaki seyahatlere ait toplu bilgileri Robert. W.Mcintosh "Tourism, Principles, Practices, Philosophies" adlı kitabında vermektedir.(6) Ona göre, parayı, yazıyı ve tekerleği ilk bilenler olarak kabul edilen Sümerler seyahati ilk keşfedenler olarak nitelenebilir. Böylece seyahatlerin M.Ö.4000 yıllarında başladığı söylenebilir. M.Ö. 3000 yıllarında Mısırda ki tapınakların, piramitlerin ve diğer eserlerin ziyareti turizme önderlik etmektedir. Bunların sonucunda Mısır'da konaklama ve diğer tesislerin iyi bir düzeye gelmesini sağlamıştır.

Modern anlamda turizm olayı eski Yunan'da daha yoğun ve belirgin bir biçimde görülmeye başlanmıştır. Mesela M.Ö. 700 yıllarında Olimpiyat oyunlarının başlamasıyla spor müsabakalarına katılmak veya yalnız seyretmek amacıyla bugün de görülen sportif turizm olayı gerçekleşmiştir. Yunanlı tarihçi ve coğrafyacı Herodot M.Ö 480-421 arasında ülkesinin ilk turist ve seyyahlarından biri olmuştur. Gezdiği, gördüğü yerlerin âdet ve geleneklerini öğrenmeye çalışmıştır. Böylece, kültür turizmi denilen turizm çeşidinin öncüsü olmuştur. Eski Yunan'luların kaplıcaları, festivalleri, atletizm oyunlarını, kahinlerin bulunduğu mabetleri yoğun bir şekilde ziyaret etmeleri bugünkü turizmin temelini atmaktaydı. Romalıların zevk için seyahat eden ilk turistler

(6) Toskay T. Turizm ve Turizm olayına genel yaklaşım s.76

Ortaçağın en önemli seyahat olaylarından biri de Haçlı seferleridir. Bu seferler kültürel bir akımın oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca bu dönemde Eski Yunan ve Roma'daki gibi parlak olmamakla beraber kaplıcalara seyahat devam etmiştir. Buradaki tek ayrıcalık daha önceki zevk, eğlence, dinlenme nedeniyle ağır basan kaplıca ziyaretlerinin bu dönemde sağlık nedenlerine bırakmasıdır. Marco Polo'nun 1307'de yayınladığı kitabında Asya'ya yaptığı seyahati anlatması, Kristof Kolomb'un Amerika Kit'asına, Vasco de Gama'nın Hint denizine Macellan'ın denizden yaptığı dünya turları, seyahatlerin artmasına neden olmuştur.(8) Bu arada Alplerde dağcılık yeni bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. XVII ve XVIII yüzyıllarda asiller sınıfına mensub ailelerin çocukları, bir ile üç yıl arasında süren, başlangıcından itibaren çok iyi planlanmış bir seyahate çıkarılırdı. Bu seyahatlerin sebebi büyük ölçüde siyasi olmakla beraber, kültürel yönüde biliniyordu. Bunda amaç, gençlerin diğer ülkeleri her yönüyle tanımaları, kültürlerini artırmalarıdır. Rönesansla birlikte İtalya'daki kültürel gelişme bu ülkeye kültürel turizmi oluşturan seyahatlerin düzenlenmesine yol açmıştır.

Tüm bu gelişmeler sonucu ticaretde gelişmiş olup ticaret yollarında yoğun bir seyahat akımı görülmüştür. Özellikle Osmanlı İmparatorluğunda, bu yollar üzerinde hanlar, kervansaraylar kuruldu. Bu konaklama tesisleri hertürlü ihtiyaca cevap verecek niteliktedir. Kısaca Orta Çağdaki turizm hareketlerinin nedeni din, sağlık, dinlenme, yabancı ülke ve insanların tanınması ve araştırılması, macera hevesi, yeni şeyler öğrenme amacı, estetik zevk, politik toplantılara katılma ve temasta bulunma, tabiattan zevk alma şeklinde özetleyebiliriz.

Görüldüğü gibi günümüz turizmi büyük bir gelişme göstermiş olmasına karşın, yukarıda sıralanma nedenleri günümüz turizminde de geçerlidir.

(8)Türkoğlu A.Turizmin tarihcesi,Ak iktisad ans.c.II. s.915

II.3. Yeni Çağlarda Turizm.

Yeni çağların ilk döneminde zevk ve tatil için seyahat toplumunda yalnız elit tabakaya ait bir imtiyaz idi. Geniş kitleler için boş zaman ve tatil fikri modern anlamda mevcut değildir. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru kaplıcalar tekrar gözde olmaya başlamıştır. Zengin küçük bir sınıf kaplıcalara rağbet etmeye başlamıştır. Fakat bu ziyaretle sağlık amacı çok düşüktür. Asıl amaç buralarda eğlenmek ve oyun oynamaktır. İngiltere'de zevk için kaplıca ve denöz kıyılarına yönelen bir iç turizm hareketi yavaş yavaş görülmeye başlanmıştır. XIX yüzyılın ilk yarısından önce İngiltere'de sonra Avrupa'da görülen bazı bünyesel değişiklikler günümüzdeki modern turizm olayının ön şartlarını hazırlamıştır. Bu dönemde ulaştırma da daha iyi organize edilmeye başlama, bu da konaklama tesislerinin gelişmesine yol açmıştır.

Bu dönemde konaklama tesisleri ya transit yolcuların genellikle bir gece konakladıkları veya daha uzun süre kalınan tesisler olmaktadır. Bu dönemde oteller aynı zamanda seyahat acentalarının görevlerine de kısmen yerine getirmeye çalışıyor müşterilerine diğer şehirlerdeki otelleri, lokantaları tanıtıyor, bazende seyahatleri organize ediyorlardı. (9).

XIX. Yüzyılın ikinci yarısında I.Dünya savaşına kadar da zaman diliminde turizm açısından büyük gelişmeler görülmektedir. Bu dönemde turizm olayı ile bilimsel şekilde ilgilenmeye başlanmıştır. Bu dönemde demiryolu büyük bir hızla gelişmiş, deniz ulaşımında ise yelkenli gemilerin yerini buharlı gemiler almaya başlamıştır. Ulaştırmanın hızlı gelişmesi ve diğer destekleyici faktörlerin etkisiyle seyahat edenlerin artması, seyahat mesafelerinin uzaması ve seyahat hedeflerinin çoğalması seyahatlerin önceden planlanması, organize edilmesi gerekliliğini getirmiş bu da seyahat acentalarının oluşumuna yol açmış ilk organize seyahati İngiliz Thomas Cook düzenlemiştir.

(9) Toskay T. a.g.e. s.89

Bu seyahat turizm tarihinde bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Alplere düzenlenen turlarda turizmin sosyal yönünün gelişmesine neden olmuştur. Çeşitli hedeflere seyahatlerin artması, insanların devamlı yaşadıkları çevrenin dışına çıkarak **başta çevreleri tanımak istemeleri** gidilecek yerlerin daha önceden tanıtılıp bilgi verilebilmesi gibi gereksinmelere yol açmıştır. Bunun sonucunda ise rehberler yayınlamaya başlamıştır. Tüm bu gelişmeler, konaklama tesisleri üzerinde etkili olmaya devam etmiştir. Talebin artmasına paralel olarak otel sayısı ve kapasiteside artmıştır.

Tesislerin büyümesi, profesyonel idareci ihtiyacını doğurmuş. Kapital ihtiyacı nedeniyle şirketler konaklama tesislerini ele almaya başlamış buda otel zincirini ortaya çıkarmıştır. I. Dünya savaşından hemen önce ücretli tatilin yaygınlaşması nedeniyle orta sınıfa mensub kişilerde tatil yapma olanağını elde etmişlerdir. Tatil talebinin XIX. yüzyıl boyunca boşzaman kavramı şehirlerde yaşayan insanların zihninde yer etmiştir.

II.4. XX.Yüzyılda Turizm.

XX.yüzyılın başlangıcından günümüze kadar geçen zaman içinde yapılan I. ve II. dünya savaşları toplumların hayatı üzerinde etkili olduğundan dalaylı olarak turizm olayının da olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur. Ancak bu savaşların bazı olumlu etkileri olduğu gözardı etmemek gerekir. Motorlu araçlar ve hava ulaşımı araçlarının kullanılması turizmi olumlu yönde etkileyen unsurlardan biridir. Bir başka husus ise savaşlarda sosyal yönden turizmde etkili olmuştur. Çünkü savaş sırasında birçok ülke insanları diğer ülke ve insanlarını tanımıştır.

Ulaşım araçlarının gelişimi, tanıtma olanaklarının artması turizm olgusunu olumlu yönde etkilemiştir. Bir yere az zaman kaybederek gitme gezme eylemlerini kolaylaştırmıştır. Ulaşım araçlarında özellikle uçak yapımında varılan aşamalar daha çok yolcu naklini sağlamış, buda toplu turizmin gelişmesinde rol oynayan ön etkilerden biri olmuştur. Örneğin büyük şehirlerde şehir merkezi oteller gelişmiş ve artmış ulaşım ağının ve özel otomobillerin artması



yol güzergahlarında konaklama tesislerini çanlandırmış ve gelişmelerini sağlamıştır.

Motorlu taşıt araçlarının gelişmesine bağlı olarak yeni konaklama tesisleri ortaya çıkmış.(Moteller, karavanlar kampingler gibi). Turist sayısının çok hızlı artması, konaklama tesislerinin kapasitelerinde hızla yükselmesine yol açmıştır. Örneğin 1980 yılındaki verilere göre Türkiye'de Turizm Bakanlığı belgeli yatak sayısı 56.044'dü. Bugün ise (1985) bu sayı 69.771'e ulaşmıştır. Fakat bu rakamlar bile henüz yetersizdir.

Yine 1980 verilerine göre yatak sayıları. (10)

İspanya'da	2.308.854.-
İtalya'da	4.482.185.-
İsviçre'de	1.097.455.-
B.Almanya'da	2.101.174.-
Yunanistan'da	401.192.-

Görüldüğü gibi;

- Fertlerin gelirlerindeki artış,
 - Günlük ve haftalık çalışma saatlerinin kısılması,
 - Ücretli yıllık izin hakkının verilmesi,
 - Sanayileşme ve devamlı nüfus artışı nedeniyle şehirlerin büyümesi, yaşanılan çevrenin tabiatla ilişki düzeyinin düşmesi sonucu psikolojik ve fizyolojik yorulma nedeni ile değişik bir çevrede tatil yapma gerekliliğinin duyulması,
 - Kitle haberleşme araçlarının gelişmesi,
 - Toplumların gittikçe artan bir bölümünün seyahat etmesi, seyahat etmeyenler üzerinde seyahate teşvik edici bir etki yapması,
 - Ulaşım araçlarının günün teknolojisine uygun olarak gelişmesi,
 - Turizm organizasyonlarının gelişimi vb;
- nedenlerle turizm olayı günümüzdeki nitelikleri kazandırmıştır.

III. TURİZM OLAYININ İNCELENMESİ

Turizm olayını ve kavramını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, XIX. yüzyılın sonlarına kadar unanmaktadır. Olayın değişik yönlerine önem veren bilim adamları ve değişik yayınlar, konuya yaklaşım açılarının farklı olması nedeniyle değişik tanımları yapmışlardır. Fakat turizm olayının ilmi olarak ele alınması XIX. yüzyılın sonları ile XX Yüzyılın başlarına rastlar.

İlk bilimsel turizm tanımlamasını 1905'de E.Guyer-Freuler yapmıştır. Bu tanıma göre (11) " Modern anlamda turizm ticaret, endüstri ve küçük sanatların gelişmesi ve ulaştırmanın mükemmelleşmesi üzerine, özellikle halkların ve toplumsal sınıfların daha çok kaynaşmasının sonucu olarak artan dinlenme, hava değişikliği ihtiyacı ve çevre güzelliğine uyanan eğilim, tabiattan zevk almaya dayanan yakın zamanların bir olayıdır..."

Bundan sonra yapılan turizm tanımlarına hareket noktalarına, ağırlık verdikleri unsurlara veya meseleye yaklaşım biçimlerine göre ele alarak guruplandırmak mümkündür.

- Nominal tanımlar
- Ekonomik yönlü tanımlar
- Üniversal tanımlar
- AİEST tanımı

Turizm kelimesinin Almanca karşılığı olan "Fremdenverkehr" kelimesindeki " Verkehr ve Fremd "kelimelerinden hareket edilerek ve "Verkehr" kelimesine ağırlık vererek turizmi ulaştırma olayı olarak görenler vardır. ARthur Bormann " Turizm dinlenme, eğlence, ticari veya mesleki faaliyet amacıyla, birçok haldede özel toplantılar veya olaylar sebebiyle yapılan seyahatlerin bütünüdür. Ancak, ikamet yerlerinden ayrılışların geçici olması gerekir..." demektedir. (12)

(11) Toskay T. a.g.e. s.21

(12) Toskay T. a.g.e.s.23

Ayrıca Hermann von Schullenzu Schrattenhofen, F.W. Ogilvie, A.J.Norval, Otto Ludwig Römer gibi kişilerde turizmi ekonomik ve iktisadi yönden ele almışlardır. Bunlardaki Römer turizm tanımını yalnız ekonomik açıdan ele alınmaması gerekliliğini savunarak "Eğer bir tüketici, gelirinin bir kısmını tatil, seyahat ve geçici olarak yer değiştirmeyi zaruri kılan diğer ihtiyaçları tatmin için harcıyorsa turizmden bahsedilebilir" demiştir. (13) Ona göre, turizmin en önemli sebebi turizm ihtiyacıdır.

Berlin'deki Turizm Araştırma Enstitüsü direktörü Robert Glücksmann 1935'de "Bir yerde geçici konaklaması sebebiyle bulunan kişilerle orada yaşayan insanlar arasındaki ilişkilerin toplamı turizmdir." demiştir.

Bu arada, coğrafi yönden turizmi inceleyen Hans Poser turizmi şöyle tarif etmektedir: "Turizm yabancıların geçici konaklama nedeniyle mahalli veya bölgesel toplanmalarıdır."

1941'de Dr.Walter Hunziker turizm konusunda şu tanımlı yapmıştır. " Turizm yabancıların geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların bütünüdür." Bu tanımlamada temel unsur konaklamadır.

Uluslararası Turizm Uzmanları Birliğinin (AIEST- Association International d'Experts Scientifiques du Tourisme) 1954 yılındaki kongresinde Hunziker ve Krapf'ın tanımı şu şekli almıştır. " Turizm, yabancıların seyahat ve geçici veya devamlı, asit kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların bütünüdür." (14)

(13) Toskay T. a.g.e. s.26

(14) Toskay T. a.g.e. s.29

1970 yılında Gustav Zedek turizmi " Turizm piknik, seyahat ve bir yerin yabancıları olan şahısların kaldıkları yerde devamlı veya geçici, asli kazanç amacına yönelik faaliyetlerde bulunmamaları şartıyla konaklamaları ile ilgili olarak, boş zaman değerlendirilmesi, insanlararası karşılaşmaların teşviki, yenilenmesi, korunması, aynı şekilde bilgilerini arttırma imkanlarından yararlanılması yönlerinin de etkisi altındaki iktisadi, toplumsal ve hissi ilişkilerin ve olayların bütünüdür..." şeklinde tanımlamıştır.

Burada görülen yenilik boş zaman kavramının tanıma girmesidir. Bu ise, günümüz turizminin sebebi ile yakından ilgilidir. Çünkü günümüzde turizm boş zamanları değerlendirmenin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. (I.Bölümde açıkladığımız gibi).

Boş zaman kavramının turizmin tanımana sokan bir başka bilim adamı ise Prof.Dr.Ernst Spatt'dır. Spatt turizmi şöyle tanımlamaktadır. " Turizm dinlenme ve onunla ilişkili ihtiyaçların tatmini sebebiyle boş zaman harcanmasından ortaya çıkan, tüketim harcamaları ile belirlenen geçici yer değiştirmeye bağlı olan ilişkilerin ve olayların tamamıdır..." (15).

Turizm tanımlamalarının bu farklılıkları bazı tartışmalara yol açmıştır. Örneğin; AIEST'nin tanımı ve yapılmış olan diğer bilimsel tanımlamalar turizm olayının tüketime dönüklüğünü esas almışlardır. Dolayısı ile bazı hususların (Örneğin iş, kongre seyahatleri, asli kazanç amacının bulunması, kısa süreli ve günlük seyahatler gibi) turizm olayı içinde yer alıp alamayacağını tartışılması, önemli bir konu olarak belirlemiştir. AIEST' tanımının bu eksiklerini tamamlamak amacıyla Prof.Dr.C.Kaspar ve Dr.H.P.Schmidhauser'de yeni bazı tanımlar yapmışlardır. Dr.Kaspar "Turizm, şahısların seyahatlerinden ve asli ikamet ve çalışma mahalli dışındaki yerlerde konaklamalarından doğan ilişkiler ve olayların bütünüdür..."

(15) Toskay T. a.g.e. s.32

Prof.Dr. Tunca Toskay Turizm adlı kitabında turizmi şöyle tarif etmektedir. " Turizm insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talef ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünüdür..."

Günümüzde yapılan diğer turizm tanımları şöyledir.

-Turizm: Evrensel olarak sanayileşmenin yarattığı çalışma koşullarının ortaya çıkardığı dönlenme ihtiyacının yine aynı çalışmanın yarattığı para ve zaman olanakları ile kişinin yaşadığı kent yada ülkenin dışında karşılanması olgusudur. (16).

-Turizm: Para kazanma amacı olmadan ve sürekli kalış şekline dönüşmeyen yabancıların bir yerde konaklama ve bir yere seyahatlerinden doğan olay ve ilgiler bütünüdür. (17)

-Turizm: Genel olarak devamlı yaşanan yer dışında tüketici olarak, tatil, dinlenme-eglenme gibi gereksinimlerin giderilmesi amacı ile yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketidir. (18)

-Turizm: İnsan psikolojisinin bir tezahürü olarak ortaya çıkan yer değiştirme, değişiklik, kaçma, uzaklaşma isteğidir. (19)

-Turizm: Kişilerin devamlı olarak yerleştikleri yere giden sonra dönmek şartıyla, devamlı olarak yerleşmemek, politik ve ticari bir amaç gütmeyen yalnız merak din, zevk spor, eğlence öğrenim, tedavi, istirahat ve kültürel neden-

(16) Bulca Aydan çevre dergisi 2 sayı.1979 s.66

(17) Özbilge Kemal Turizm ve mucize s.57

(18) Akoğlu Tunay. Dünyada ve bizde turizmin dünü, bugünü varlık yayınları. s.12

(19) Akoğlu Tunay. a.g.e. s.13

lerle kişisel veya toplu olarak yirmidört saatten fazla hür bir hava içerisinde turizm endüstrisi kurumlarından yararlanılarak yapılan seyahatlerden ortaya çıkan faaliyetlerin tümüne denir. (20)

Görüldüğü gibi birçok tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlardaki ortak yönler şunlardır:

- Dinlenme ve sihi nedenler,
- Spor, eğlence, dini nedenler,
- Araştırma, merak, macera, kültür, eğitim, öğrenim nedenleri,
- Doğa sevgisi, iklim, toplumsal nedenler,
- Kazanç ve iş için yapılan seyahatlerin yarattığı nedenler,

Şimdiye kadar turizm olayını inceledik, oysa turizm olayını yaratan turistin tesbit edilmesi ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle uluslararası kuruluşlar" ziyaretçi " ve " turist " tanımları üzerinde çalışmışlardır. İlk turist tanımı 1930 yılında Milletler Cemiyeti İstatistik Uzmanları Komitesi tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre devamlı oturduğu ülkenin dışında herhangi bir ülkeyi 24 saatden az olmayan bir süre için ziyaret eden kişi turisttir. Zevk için 24 saatden az bir süre seyahat eden kişiler günöbirlikciolarak tanımlanırlar.

1963 yılında Roma'da Birleşmiş Milletler Seyahat ve Turizm Konferansı toplanmış "ziyaretçi" ve "turist" kavramlarını tekrar ele alarak şu tanımı yapmıştır: İstatistikî amaçlarla ziyaretçi, devamlı ikamet ettiği ülke dışında herhangi bir ülkeyi o ülkede çalışma amacı dışında ziyaret eden kişidir. (21)

(20) Talınlı İ. Turizm s.26

(21) Toskay T. s.42

Bilim Dalı Olarak Turizm

Daha öncede belirtildiği gibi turizm olaylar ve ilişkiler bütünüdür. Bu olay ve ilişkileri bilimsel biçimde gözlenmesi, incelenmesi turizmin bir bilim dalı olarak ortaya çıkmasına yol açar. Bu bilimin adı "Tourismologie" turizm bilimidir.

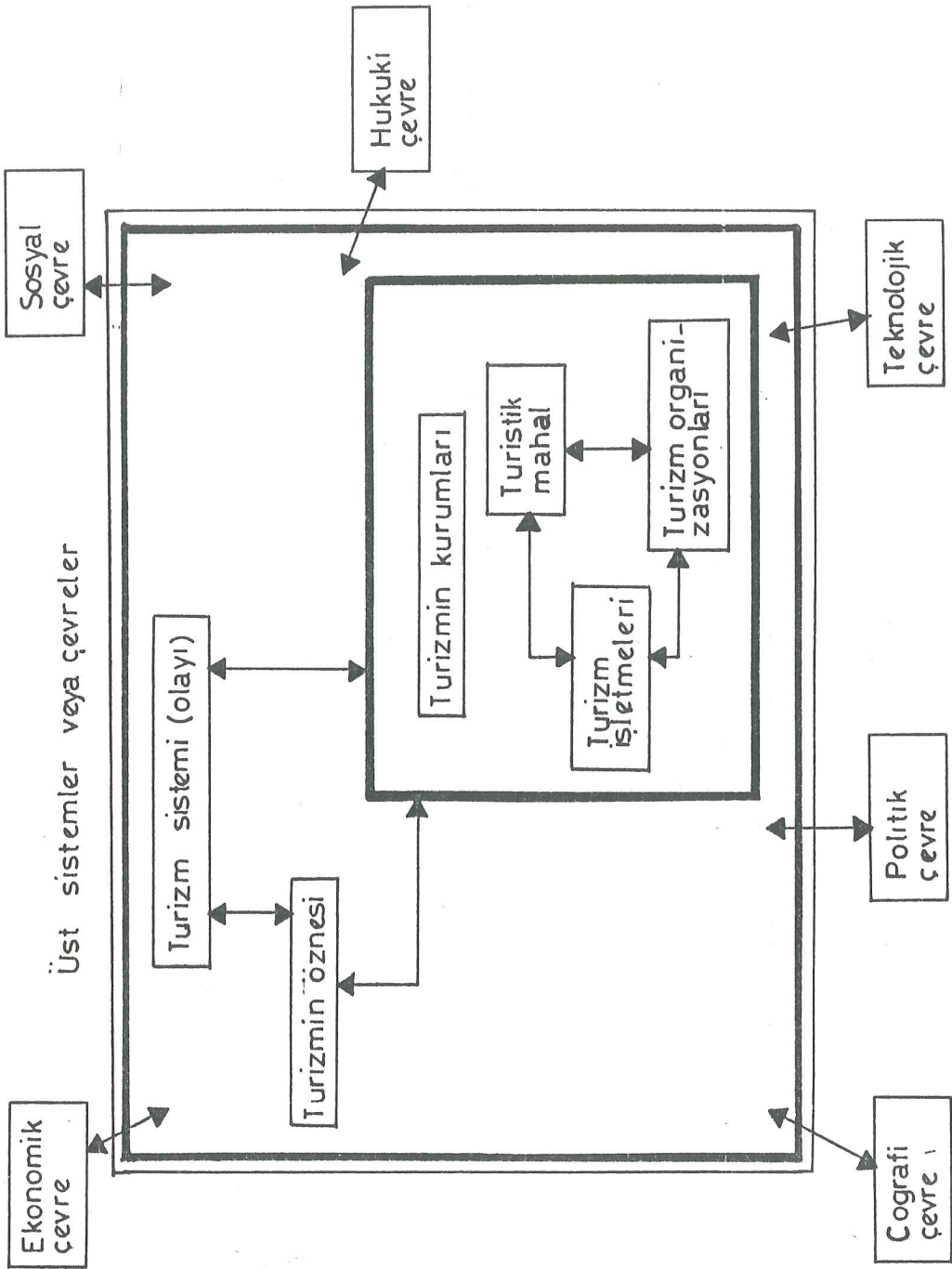
Şekilde'de görüldüğü gibi, bir turizm olayı veya sistemi, bir de onun da içinde cereyan ettiği üst sistem veya çevreler vardır. (22)

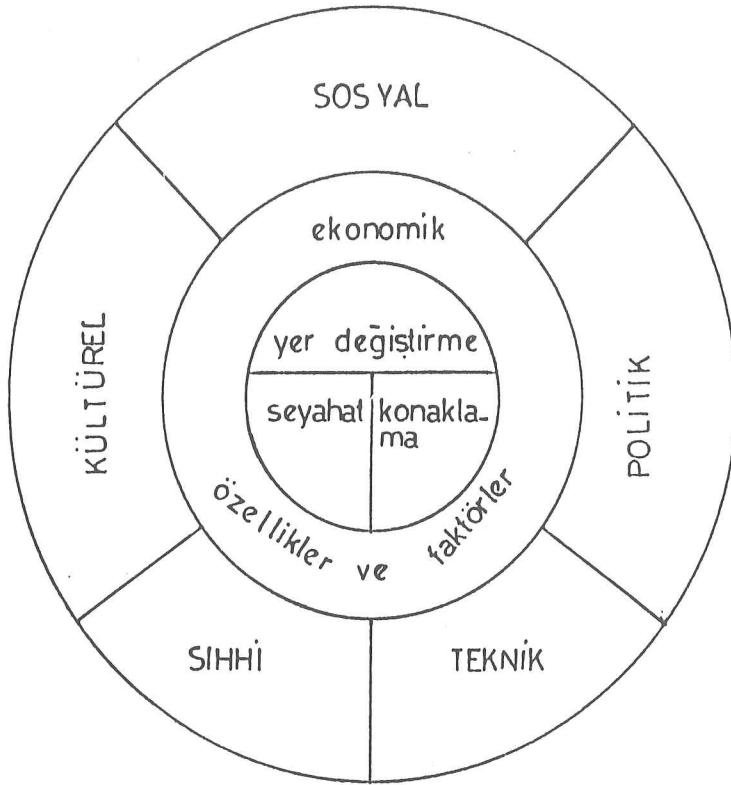
Üst sistem veya çevreler toplumun bütün yönlerini kavrayan bir genişliktedir. Turizm olayı ve sistemi ekonomik, sosyal, hukuki, coğrafi, politik ve teknolojik çevreler içinde oluşmakta ve gelişmektedir. Bir de turizm olay veya sistemin alt sistemleri veya unsurları vardır. Bunlardan ilki, turizm öznesi olan insandır. İkinci alt sistem veya unsur turizmin kurumları olarak nitelendirilebilir. Bunlar ise turistik mahal, turizm işletmeleri ve turizm organizasyonlarıdır.

Turizm olayı, içinde olduğu ve cereyan ettiği çevre dikkate alınarak incelendiğinde birçok bilim dalının faaliyet alanına girdiği görülür. Bu noktadan hareketle, turizmin diğer bilim dalları ile olan ilişkisini aydınlatmak mümkündür.

Turizm bilimi dalında bir çok disiplin yer almaktadır. Mimari-biyoloji-ekoloji-genel ekonomi-bölgesel ekonomi-ve tarım ekonomisi-cografya, jeoloji-politika- psikoloji-mali bilimler-bölge bilimi-sosyoloji- hukuk ve şehircilik ilişki kurulan disiplinlerdir.

(22) Toskay T. a.g.e. s.52





TURİZM VE İŞLEVLERİ

IV. TURİZM ÇEŞİTLERİ VE HAREKETLERİ

IV.1. TURİZM HAREKETLERİ

Turizm hareketleri iç ve dış turizm diye ikiye ayrılır.

IV.1.1. İç Turizm: Bir ülkede yaşayan insanların turizm amacıyla kendi ülke sınırları içinde geçici olarak yer değiştirmeleri sonucu oluşur.

Ülkelerde iç turizm hareketleri her geçen gün artmaktadır. Kıyılarda, ılıca, kaplıca, dinlenme tesislerine, sergi ve fuar merkezlerine yapılan seyahatler iç turizme neden olurlar. Çalışan insanların hafta sonu ve yıl sonu tatilleri için yaptıkları seyahatler de iç turizm kapsamına girmektedir. İç turizm hareketlerinin artması dolayısıyla dış turizmin gelişmesinde etkili olur.

IV.1.2. Dış Turizm: Dışarıdan ülkeye gelenler ile içeriden dışarı ülkelere yapılan seyahatler dış turizmi oluşturur. Aktif ve pasif dış turizm diye ikiye ayrılır.

IV.2. TURİZMİN ÇEŞİTLERİ

Turizmin tanımlanmasında olduğu gibi turizmin çeşitlerinin ayrımında da tüm yazarlar arasında farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Fakat genel olarak turizm şu amaçlarla yapılmaktadır.

Dinlenme,

Eğlenme,

Kültürel,

Sağlık,

Sosyal,

Politik,

Gençlik ve sportif faaliyetler,

İş ve öğrenme,

Din.

Görüldüğü gibi turizmin temeli, turizm olayına katılan kişilerin katılma sebebine dayanmaktadır.

Günther Blahberger bir eserinde turizmi üç sınıfa ayırmaktadır.

I. TABİAT TURİZMİ : (Dinlenme turizmi-kür turizmi-banyoturizmi-kırsal alan turizmi-spor turizmi)

2.KÜLTÜREL TURİZM :(Kültürel toplantılar-anıtların ziyareti- kültürel eğitim ve öğretim merkezlerinin ziyareti-dini nedenler.)

3.İLİŞKİ KURAN TURİZM :(Kişisel ve kollektif turizm- iç ve dış turizm- politik amaçlı turizm- iş turizmi)

Prof.Dr.Paul Bornecker'in 1962'de yaptığı ayırım Prof.Dr.Claude Kaspar tarafından da benimsenmiştir. Bu ayırım şöyledir.

- a) Dinlenme turizmi
- b) Kültür turizmi
- c) Sosyal turizm
- d) Spor turizmi
- e) Politik turizm
- f) Ekonomi turizmi

IV.2.1.Çeşitli kriterlere göre turizm şekillerini şöyle sıralayabiliriz.

A- Katılanların yaşlarına göre turizm sınıflandırması:

- Gençlik turizmi (15-24 yaş arası)
- Yaşlılar turizmi (60 yaşından yukarı)

B- Katılanların sayısına göre turizm sınıflaması:

- Kişisel turizm,
- Kollektif turizm, gruplar halinde turizm,
- Kitle turizmi,
- Aile turizmi,

C- Katılanların geldikleri yerlere göre turizm sınıflaması:

- İç turizmi,
- Dış turizm,

D- Zamana göre turizm sınıflaması:

- Yaz turizmi,
- Kış turizmi,
- Sezon dışı turizm.

E- Konaklama süresine göre turizm sınıflaması:

- Kısa süreli turizm,
- Uzun süreli turizm,

F- Finans kaynağına göre turizm sınıflaması:

- Sosyal turizm,
- Özel olarak finanse edilen turizm,
- Önceden ve sonradan finanse edilen turizm,

G- Sosyolojik içerikli turizm sınıflaması:

- Lüks turizm,
- Geleneksel turizm,
- Gençlik turizmi,
- Sosyal turizm,

Ğ- Ödemeler bilançosuna göre turizm sınıflandırması:

- Dış aktif turizm,
- Dış pasif turizm,

Turizm yatırımlarının finansmanı isimli kitapta bu sınıflama değişik açıdan yapılmaktadır. Kitap, gayesine göre turizmi aşağıdaki gibi bölümlere ayırmaktadır.

- 1- Tüketime göre turizm: a- Aktif (dinamik) turizm,
b- Reseptif (statik) turizm,
- 2- Yararlanılan araç ve kaynaklara göre turizm:
a- Kıyı turizmi,
b- Kaplıca turizmi,
- 3- Hareketlerin özelliğine göre turizm:
a- Dış turizm.
b- İç turizm.
- 4- Tiketing-enklüzif turizm,
- 5- Ulaştırma araçlarına göre turizm:
a- Hava yolları,
b- Deniz yolları,
c- Demir yolları,
d- Kara yolları,
- 6- Amaç bakımından turizm: a- Kitle turizmi,
b- Sportif turizm,
c- Tedave turizmi,

7- Ekonomik güçlere göre turizm:

- a- Lüks turizm,
- b- Sosyal turizm,

IV.2.2. Kitle turizmi

Kişisel turizmde ortaya çıkan güçlükler ve pahalılık nedeniyle yerini kitle turizmine bırakmıştır. Bu durum ise gelecekte kitle turizmine büyük ağırlık kazandıracaktır. Bu tür turizmin en önemli özelliği fiyatları önceden belli olan grup seyahatlerin olmasıdır. RR.Christian Fink "Der Massentourismus" adlı eserinde kitle turizmi için 4 unsur tesbit etmiştir. Bunlar+ ;

- 1- Çok sayıda katılma
- 2- Yolculuğu geniş ölçüde kollektif olarak yapılması
- 3- Kollektif konaklama düzeni
- 4- Tatil yapan kişinin bir tatil grubuyla bütünleşmesi gibi dört unsur tesbit ederek şu tanımlı yapmıştır.

Kitle turizminin gelişmesi sonucunda konaklama tesislerinin yapım ve ulaşımında yeniliklere gerek duyulur.

IV.2.3. Sosyal turizm.

Devletlerinde turizm olayına katılmaları sonucu batılı ülkelerde gerek devlet gerekse özel kuruluşlar, daha geniş kitlelerin özellikle her türlü sebeplerle turizme katılamayan kitleleri, tatil yapabilmeleri amacıyla yönelik tedbirler yoluyla yaratılan turizm hareketi sosyal turizm olarak kabul edilmiştir. Sosyal turizm kavramı bütün ülkelerde giderek artan bir uygulama alanı bulmaktadır, bu da turizmin toplumun ve fertlerin hayatında önemli bir yeri olduğunu gösterir. Kuşkusuz herkes gereği gibi tatil yapma ve seyahat yapma olanaklarına sahip değildir. İşte çeşitli yollarla halk tabakalarının turizmden yararlanmaları sağlanmaktadır. Satın alma ve tüketim olanakları az ve sınırlı olan kitlelerin özel önlemlerle turizm olayına katılmaları şeklinde beliren ilişki ve olaylar bütünü sosyal turizmi oluşturmaktadır. Tüm bunlardan da anlaşılacağı gibi sosyal turizm ancak özel önlem ve olanaklarla ortaya çıkar.

V. TURİSTİK ÜRÜN-TURİSTİK KAPASİTE-TURİSTİK MAHAL

V.1. Turistik Ürün.

Turistik ürün, turistik ilgi çeken ülkesel değerler bütünüdür. Büyük bir ülkedeki verilerin (Doğal güzellik, arkeolojik, tarihi, vb) değerlendirilip ziyaretçilere, turistlere sunulmasıdır. Turistik ürünün amacı turisti memnun edip ona hizmet üretmektir. Doğal güzellikleri değerlendirmek, herkesin yararlanmasına sağlamak ve korunmuş mekanları turizme ve dinlenmeye açmak, toplumsal ve dinlenme esaslı bir doğa düzenlemek turistik ürünün gereğidir.

V.2. Turistik Kapasite.

Turistik Kapasite turistik potansiyel olarakta bilinmektedir. Ülkede, belirli yerlerin belirli koşullarda iç ve dış turistlere sunduğu veya sunulacak, maddi manevi turistik zenginliklerinin tümüne turistik kapasite denir.

Güneş, su, dağ, orman, bataklık, nehir, deniz, manzara, kırsal bölge vb turistik zenginliklerdir. Bu zenginlikler buldukları yerin turistik ve regreatif vokasyonunu belirler. Bu da bu mekanların kullanım biçimini ortaya çıkarır.

V.3. Turistik Mahal.

Turizm olayının en önemli odak noktalarından biridir. Kişilerin yer değiştirmelerinin amacı çoğunlukla belli bir turistik mahaldir. Turizm tanımlamasında olduğu gibi turistik mahal tanımlarında da çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Bunlarda esas alınan ve ortak olan görüş, yerin çeşitli yönlerden cazibe unsurlarına sahip olmasına, yabancıların yoğun olarak burada konaklamaları, turizm olayının mahal üzerinde çok yönlü etkisinin görülmesi gibi temel unsurların bulunmasıdır.

Turistik mahali belirlerken değişik yollar ve yöntemler uygulanabilir. Değişiklikler ve özellikler gözlenerek turistik mahal belirlenebilir. Bunlar (25);

- Turistik mahallin özelliklerine göre belirlenmesi,
- Turistik mahallin sayısal ölçülerle belirlenmesidir.

V.3.1. Turistik mahalli oluşturan unsurları şöyle sıralayabiliriz:

1- Turistik mahallin konumu: Bir turistik mahallin gelişimi yoğun nüfuslu merkezlere olan uzaklığı ve yakınlığı ile ilişkilidir. Ulaşımın kalaylığı mahallin gelişimine direkt etkilidir.

2- Turistik mahallin arazisinin doğal verileri: Bir turistik mahallin oluşmasında en önemli faktörlerden biri bu mahallin özellikle dinlenme turizmine elverişli olup olmadığıdır. Dinlenme turizmine hizmet edecek olan arazinin şekli, görüntüsü, bitki örtüsü ve ormanları, su kaynakları ve benzeri nitelikleri önem kazanmaktadır.

3- İklim: Turistik mahallin iklim şartları da onun çekiciliği üzerinde etkili olmaktadır.

4- Turistik mahaldeki çeşitli değerler: Turistik mahalde bulunan çeşitli değerler de (tarihi anıtlar, yapılar, kalıntılar, sanat değeri olan yapılar, bölge halkının gelenekleri, örf ve adetleri vb) turistleri mahale çekmektedir.

5- Turistik mahaldeki olaylar: Turistik mahaldeki fuar, sergi, panayır, festival, spor müsabakaları gibi olaylar turistlerin ziyaret sebeplerinden bazılarıdır.

V.3.2. Turistik Mahal Çeşitleri

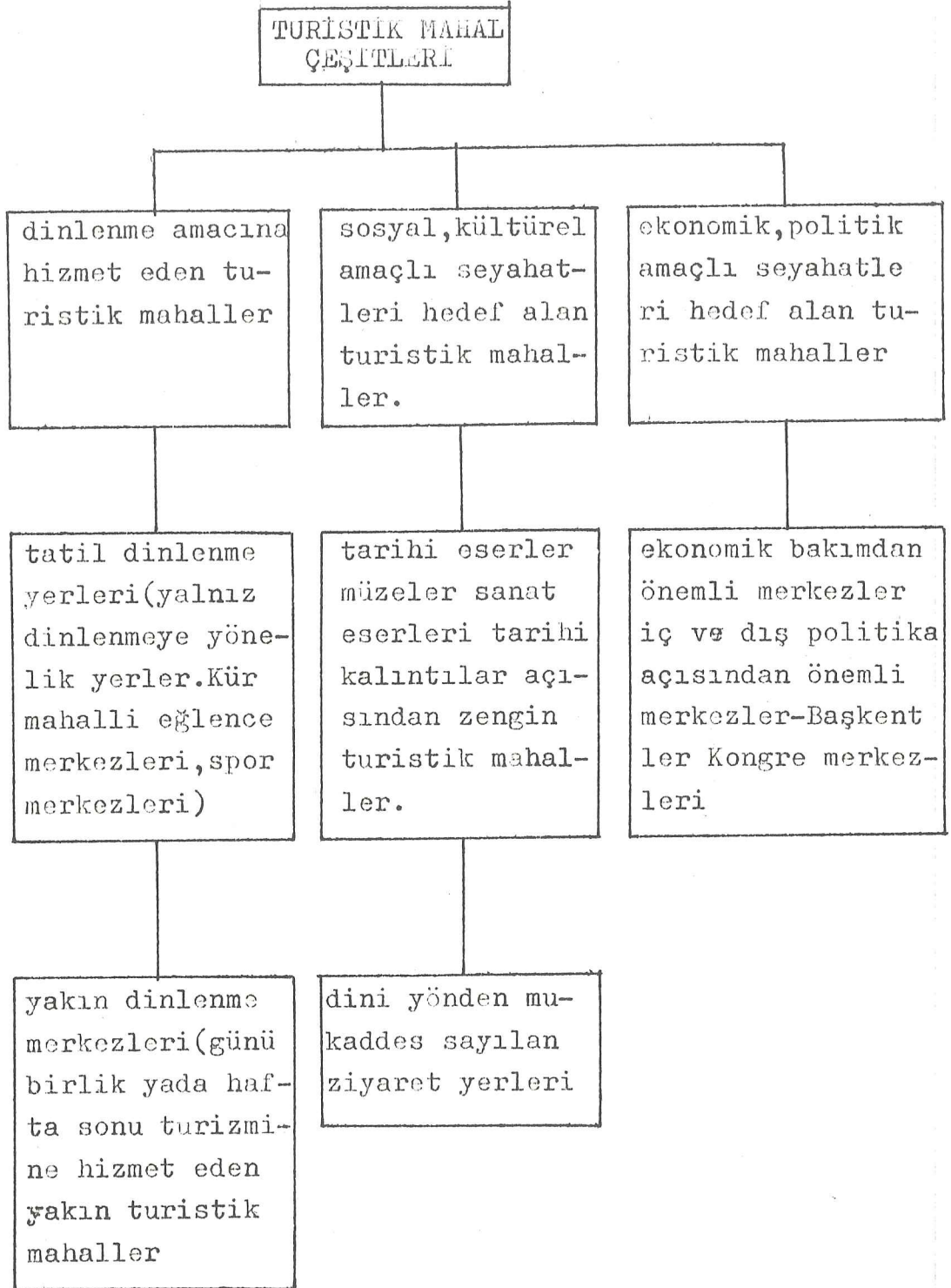
Turistik mahal ziyaretçilerin amaçlarına göre çeşitli sınıflara ayrılabilir. Genel bir ayırım şöyle yapılabilir:

- Dinlenme turizmine hizmet eden turistik mahaller
- Kültürel ve kongre turizmine hizmet eden turistik mahaller.
- Ekonomik turizmin rol oynadığı turistik mahaller.
- Politik turizmin önemli olduğu turistik mahaller.

Prof.Dr. Tunca Toskay "Turizm" adlı eserinde turistik mahalli üçe ayırmaktadır. (26)

- 1- Dinlenme turizmine hizmet eden turistik mahaller,
- 2- Kültürel turizme hizmet eden turistik mahaller,
- 3- İktisadi-Politik turizme hizmet eden turistik mahaller.

ler.



VI. TURİZM PLANLAMASI VE PLANLAMADA KADEMELEŞME

Turizm planları, dinlenme eğlenme gereksinimlerine yanıt getiren mevcut kaynakları kullanımını düzenleyen bir araçtır.

Turizm olayının geçebileceği fiziksel çevrenin ekonomik ve toplumsal verilerin yanısıra fiziksel verilerinde ele alınarak çevre karakterini bozmadan alt yapı ve konaklama tesisleri bakımından donatılmasıdır. Burada üzerinde durulması gereken o bölgenin bu turistik donanımları kabul edebilecek biçim ve yeterlikte olabilmesidir.

Turizm planlaması, turizm ve dinlenme konularındaki mevcut kaynakların en iyi en akılcı bir şekilde kullanılmalarını sağlanmasıdır. Çünkü mevcut olan bu kaynaklar sonsuz değildir. Çünkü artık tatil kavramı ve tatildeki yaşama biçimi değişmiş, kişi aynı zamanda iyi yaşama yanında dinlenmeyi de ister hale gelmiştir.

Kişilerin dinlenme istekleri farklılık gösterir. Bu istekler günlük, haftalık, mevsimlik, yıllık şeklindedir. Dr İlhan Tekeli kademelenmeyi şu şekilde yapmaktadır: (27)

- I. Kademe- günlük dinlenme-eğlenme faaliyetleri, bu kademe tanımlanmaktadır. Bu faaliyetler kent içinde yer alabilmektedir.
2. Kademe- hafta sonu tatili ile ilgili dinlenme-eğlenme faaliyetleri bu kademe tanımlanmaktadır. Bunlar kentten günlük ulaşım mesafesi içinde yer alabilmektedir.
3. Kademe- mevsimlik ve yıllık dinlenme- eğlenme faaliyetleri bu kademe tanımlanmaktadır. Bu faaliyetler, bölgeler arası veya ülkeler arası ölçeklerde ve uzaklıklarda yer alabilmektedir.

(27) Dr Tekelli İ. Planlama ve ülkesel fiziki planlama üzerine. ODTÜ. Mimarlık Fak. 1971

VII.TURİZM YAPILARI

Turizm ile ilgili mal ve hizmetleri tüketiciye sunan işletmelere turizm yapıları denir.Turizm yapıları konaklama tesisleri olarakta bilinmektedir.

Geçmişte konaklama tesisleri yiyecek ve içecek satan,istendiğinde yatacak yer ve yatak sağlayan küçük kuruluşlardı.Ülkemizde Selçuklular ve Osmanlılar,kervan yolları üzerinde kentlerde ve menziller arasında,tamamen ticaret amacına dönük büyük ve organize konaklama tesisleri inşa etmişlerdir.Günümüzde konaklama tesisleri ticaret,turizm v.b.gibi farklı amaçlı kullanıcıları gecici süre barındıran ve hizmet sağlayan organizasyonlar olarak gelişmiştir.(28)

Günümüz turizm yapılarını şu şekilde sistematik bir sınıflandırma ile inceleyebiliriz.

I.İnsanın günlük eylemlerine göre turizm yapıları:

I.I. Uyuma ünitesi

I.I.I.Taşınır uyuma mahalleri

I.I.2.Temizlik hacmi olmayan sabit uyuma mahalleri

I.I.3.Temizlik hacimleri icinde bulunan uyuma üniteleri.

2.Turistik eylemlere göre turizm yapılarının sınıflandırılması

2.I.Ulaşım yolları

2.2.I.Kara ulaşımı için hareket merkezleri ve durak yapıları

2.I.2.Hava ulaşımı için hareket merkezleri ve terminaleri

2.I.3.Deniz ulaşım yolları

2.2.2. Geceleme yapıları

2.3. Oyalama yapıları

2.3.I.Fizyolojik gereksinmelerin sağlanması sürecinde olan oyalanmanın içinde geçtiği yapılar.

2.3.2.Aktif ve pasif oyalanmayı birlikte sağlayan eğlence yapıları

2.3.3.Yalnız pasif oyalanma

2.3.4.Spor ve oyun karakterli aktif oyalanma yapıları.

3. Turizmin günümüzdeki türlerine göre Turizm tesisleri

3.1. Genellikle kişisel turizme hizmet eden tesisler.

3.1.1. Yol boyu turizm tesisleri

3.1.2. Turizme katılanların kullandığı turizm tesisleri

3.2. Kitleesel turizme hizmet eden turizm tesisleri

3.2.1. Sosyal turizm tesisleri

3.2.2. Tatil köyleri

3.2.3. Oteller zinciri

3.2.4. Tatil katları

4. Yasalarımıza göre turizm yapıları:

4.1. Otel

4.2. Motel

4.3. Oberj

4.4. Pansiyon

4.5. Ev pansiyonları

4.6. Hostel

4.7. Kamp

4.8. Transit kamp

4.9. Tatil köyü

4.10. Plaj

4.11. Kaplıca

4.12. İçme

4.13. Lokanta

4.14. Gazino

4.15. Havuzlar

Otel: Asıl fonksiyonları müşterilerinin geceleme ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında, yeme içme eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen en az (10) odalı tesisdir.

(28) Akoğlu T. Turizm konaklama tesisleri ile ilgili tasarım problemleri hazırlık toplantısı.

İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi İst.1971

Oteller ;lüks,5yıldızlı,4yıldızlı,3yıldızlı,2yıldızlı ve tek yıldızlı olarak sınıflandırılırlar.(29)

Motel:Yerleşim merkezleri dışında karayolu güzergahı veya yakın çevrelerinde inşa edilen ve motorlu araçlarıyla yolculuk yapan konaklama,yeme,içme ve araçlarınının park ihtiyaçlarını karşılayan en az (10)odalı konaklama tesisidir.(30)

Tatil Doğal güzellikler içinde yada arkeolojik değerler civarında kurulmuş,rahat bir konaklama yanında çeşitli spor ve eğlence hizmetlerinde sağlandığı en az (50)odalı konaklama tesisidir.(31)

Pansiyon:Konaklama tesisi olarak planlanıp inşa edilmiş olan yönetimi basit,müşteriye yeme,içme hizmeti veren veya müşterilerin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkanları bulunan en az(5) odalı tesisdir.(32)

Kamping:Karayolu güzergahları ve yakın çevrelerinde kent girişlerinde deniz,göl,dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle turistlerin kendi imkanları ile geceleme,yeme,içme,dinlenme,eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az (30)ünitelik tesisdir.(33)

Apart Belgeli bir otel veya tatil köyü yatırım ve/veya işletme otel: mesi bütünü içinde yer alan müşterinin kendi yeme ve içme ihtiyacını karşılayabilmesi için gerekli teçhizat ile donatılmış,bağımsız apartman veya villa tipinde konut olarak inşa ve tefriş edilmiş,fakat otel gibi işletilen konaklama tesisidir.(34)

(29)Turizm yatırım ve işletmeleri nitelikleri yönetmeliği

Ankara 1983 -6.Bölüm s.11

(30)a.g.e.7.Bölüm s.12

(31) a.g.e.8.Bölüm s.13

(32) a.g.e.9.Bölüm s.15

(33) a.g.e.10.Bölüm s.15

(34) a.g.e.11.Bölüm s.16

Oberj,hostel,spor ve avcılık faaliyetlerine yönelik konaklama tesisleri,amacına uygun yerlerde yapılması ve en az tek yıldızlı konaklama tesis niteliklerini taşıması gereklidir. Sağlık tesisleri:kaplıca,içme suyu,deniz,çamur gibi maddeler veya solunum yolu ile veya mekanik ve elektrik araçlarla masaj ve beden eğitimi gibi yöntemlerle,insan sağlığını koruma ve tedavi amacı taşıyan uygulamalardan birinin veya birkaçının,gerekirse hekim gözetiminde yapıldığı sağlık tesisleri yönetmeliklere uygun belgeli bir konaklama tesisi ile ilişkili olarak yapılabilir.(35)

Tüm bunların ışığında Türkiye'deki konaklama tesisleri kapasitesi Tablo da gösterilmiştir.(36)

(35) a.g.e Bölüm 12 s.18

(36) Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Şubesinden alınmıştır.

VIII.TÜRKİYEDE TURİZM HAREKETLERİ

Sanayileşme sürecinin ve getirdiği toplumsal yapının bir sonucu olarak turizm bugün dünyada gerek ölçeği, gerekse ekonomisi açısından büyük önem kazanan bir faaliyet haline gelmiştir.Bu hareketlilikten,henüz istenilen düzeye gelmemiş olmasına rağmen ülkemiz'de son 15-20 yıldır büyük ölçüde etkilenmiş ve ülkede önemli gelişmeler görülmüştür.

Özellikle II.Dünya Savaşından sonra büyük bir hızla artan bu hareketliliğin Türkiye'ye yansıyan payı, ülke ekonomisi içinde çok büyük bir ağırlık taşımakla birlikte ekonomiye yinede belirli bir katkı sağlamıştır.

Turizm değerleri açısından Türkiye,bir çok Akdeniz ülkesi arasında ayrıcalıklı bir yer tutar.Üç tarafını çevreleyen denizler,iç kısımlardaki doğal güzellikleri,tarihi değerleri ve çeşitli kültür faaliyetleriyle henüz yeteri kadar değerlendirilememiş bulunan önemli bir potansiyele sahiptir.

Gerçekten turistin aradığı birçok öge ülkemizde birarada bulunmaktadır.

- Doğal güzellik,
- İlımlı iklim,
- Eldeğmemiş doğa,
- Değişik ortam,
- Değişik kültür ve yaşama şekli,
- Yerel zenginlikler
- Tarihsel kalıtım ve kalıntıları,
- Konukseverlik,
- Ucuzluk vb.

Çeşitli iklim koşullarının etkisi altında yıllık ortalama güneşli gün sayısı kuzeyde 150 gün,güneyde ise 300 gün arasında değişmektedir.Güney ve Batı Akdeniz kıyıları ise,Nisan-Ekim ayları arasında 240 gün turizme açık olabilmektedir.

1970 yılında Türkiye'ye gelen yabancıların sayısı 724.784 iken bu rakam 1984 yılında 2.117.094'e ulaşmıştır.

Bu son rakamlar dahi Türkiye için henüs istenilen boyutlarda değildir. Ülkemize gelen yabancıların sayısındaki bu yetersizlik, büyük ölçüde yeterli sayıda vasıflı yatak arzının olmayışından, alt ve üst yapı hizmetlerinin istenilen düzeye henüz ulaşamamasından ve nihayet turizm olayının çağdaş anlamda organize edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Ancak, son 3-5 senedir devletin planlı ve kararlı bir şekilde teşvik tedbirleri getirmesi turizme dönük alt yapı yatırımlarını hızlandırması, yakın zamanda, yeterli olmasada ülke turizmine önemli bir ivme kazandırmıştır.

Ancak, bilindiği üzere, Türkiye'de turizm talebinin düşük olması, daha çok arz yetersizliğinden, tanıtım ve organizasyon eksikliklerinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de geceleme ve dolayısıyla talep konusunda güvenilir bilgi birikiminin olmayışı nedeni ile, talep tahminlerini sağlıklı temellere oturtmak mümkün değildir. Ülkemizde değişik kurumlarca toplanan istatistik veriler çoğu kez bir biri ile uymaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanan geceleme istatistikleri ise konaklama tesislerinin tümünü kapsamaktadır.

Ülkemizdeki sosyo-ekonomik yapının değişmesi, ulaşım imkanlarının fazlalaşması, araba sahipliği oranının artması, hafta sonu tatillerinin uzatılması gibi nedenlerle özellikle son 15-20 yıldır ülkedeki iç turizm hareketliliği'nde giderek büyük ölçüde artmaktadır.

Türkiyede turizm başlangıçta iç ve dış turizm olarak ayrı ayrı görülmediği gibi, yalnız dış turizm olarak kabul edilmiş ve döviz getiren bir kaynak olarak görülmüştür. İç ve dış turizm ayrımı, bütün bir sistemin birbirleriyle bağımlı olan parçalarına bağımsız olarak kabul etmek demektir. Oysa yalnız dış turizme hizmet için yapılmış tesislerle, iç turizme hizmet için yapılmış tesislerin yarışması olanaksızdır.

Dış turizm için planlanan tesislerin maliyetleri yüksek olduğundan bu tesisleri içteki turistlerin de kullandığına

kullanaçağını düşünürsek hayat standartları henüz istenilen düzeye ulaşmamış olan ülkemiz iç turistlerin bu tesisleri kullanmaları belirli sınırlara kadar gidebilir.İç turizm akını için düşünülen bir tesis ise dış turizm isteklerine, karşılık vermemektedir. Bu nedenlerden dolayıdır ki gerek turizm olgusu iç ve dış turizm olarak, gerekse tesisler iç ve dış turizme ait tesisler diye ayrılamaz. (37) Konaklama tesislerini iç ve dış turizm etkinliklerine hizmet edebilecek biçimde tasarlanmasına olanak veren bazı standartların saptanması zorunludur. Kaldığı iç turist dışardan gelen turistlerin az olduğu devrelerde tesisleri besler, işletmenin ve yerli halkın dışardan gelen turiste alışmasını sağlar. İç turizmdeki gelişmelere bağlı olarak dış turizmde gelişir.

(37) Doç. Dr. Akı A. Konaklama tesisleri gelişiminin niteliksel açıdan büyük kent modeli içinde incelenmesi.

I-ÜLKEMİZE GELEN YABANCILAR(38)

1982 yılının ilk altı ayında ülkemizi 547.787 yabancı ziyaret etmiştir. Bu miktar 1983 yılı aynı süre içinde 610.772, 1984 yılı aynı döneminde ise 740.180 kişi olmuştur. 1983 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 11.5 oranında artma olurken, 1984 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine nazaran %21.2 oranında artış olmuştur.

1984 yılı altı ayında ülkemize gelen 740.180 yabancıların 283.937'si Kara, 266.619'u Hava, 14.722'si Tren, 174.90 Deniz yoluyla giriş yapmıştır. Toplam girişlerin %38.4'ünü Kara, %36.0'ını Hava, %2.0'ını Tren, %23.6'sını Deniz ulaşımı teşkil etmektedir.

1984 yılı ilk altı ayında ülkemize en çok gelen yabancılar milliyetlerine göre sırayla 99.248 alman, 79.967 Amerikalı, 56.416 Yunanlı, 50.340 Yugoslav, 44.095 Suriyeli, 42.997 Fransız, 40.210 İranlı, 30.791 Bulgar, 29.713 İngiliz, 26.460 Avusturyalıdır.

1983 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre toplam OECD ülkelerinden gelen yabancı sayılarında %20.3 oranında bir artış olurken, 1984 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine nazaran %12.4 oranında artış kaydedilmiştir.

Diğer Avrupa ülkelerinden yabancı toplamlarını karşılaştırdığımızda 1983 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %4-9 oranında azalış olurken, 1984 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine nazaran %40.3 oranında artış olmuştur.

OrtaDoğu ve Güney Asya ülkelerinden gelen yabancılar arasında ise; 1984 yılı ilk altı ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre Suriyeli(%31.0) ve İranlı(%334.6) sayılarında artış kaydedilmiştir.

1984 yılı içinde Türkiyeye Hava yoluyla 683.919, Kara yoluyla 883.080, Tren ile 43.125, Deniz yoluyla 506.970 turist gelmiştir.

2-ÜLKEMİZDEN ÇIKAN VATANDAŞLAR

1982 yılının ilk altı ayında ülkemizden 510.648 vatandaş çıkmıştır. Bu miktar 1983 yılı aynı süre içinde 612.343, 1984 yılı aynı döneminde ise 722.041 kişi olmuştur.

3-TURİZM VE DIŞ SEYAHAT GELİR GİDERLERİ VE DENGESİ

GELİR:

1982 yılı ilk altı ayında 139.175.000 dolar, 1983 yılı ilk altı ayında 171.519.000 dolar, 1984 yılı ilk altı ayında ise 145.143.000 dolardır.

GİDER:

1982 yılı ilk altı ayında 39.751.000 dolar, 1983 yılı ilk altı ayında 61.968.000 dolar, 1984 yılı ilk altı ayında ise 144.927.000 dolardır.

DENGE:

Turizm ve dış seyahat gelir-giderler dengesi 1982 yılı ilk altı ayında 93.4 Milyon dolar lehte, 1983 yılı ilk altı ayında 109.6 Milyon dolar lehte, 1984 yılı ilk altı ayında ise 0.2 Milyon dolar lehte fark vermiştir.

IX. İSTANBUL'DA TURİZM

Ülkemize gelen yabancı turistlerle iç turistlerin en fazla ilgi duydukları yöreler Marmara(İstanbul), Batı anadolu ve Akdenizdir.

Aşağıdaki tabloda İstanbul'un ve Marmara Bölgesi'nin Türkiye içindeki yeri gösterilmiştir.(39)

Konu	Türkiye	İstanbul'un payı	%	Marmara Bölgesi	%
Turist girişleri	100	55-60	60	60-65	65
Turist çıkışları	100	55-60	60	60-65	65
Turizm gelirleri	100	55-60	55-60	60-65	60-65
Turizm yatırımları	100	20-25	20-25	30-35	30-35
Ödemeler dengesi	100	55-60	55-60	60-65	60-65
G.S.M.H	100	55-60	55-60	60-65	60-65

Not:

İstanbul'daki turist harcamaları %30 kadar fazla alınabilir. Ancak turist başına İstanbul'da geceleme sayısı güney yörelerdekine oranla az olduğundan İstanbul'un toplam turizm gelirleri içindeki payı yabancı turist konusundaki %oranına yakın olabilir.

İstanbul'da I.Dünya savaşı sonrasına kadar, batılı anlamda hizmetler ağı oluşmamış, çeşitli güzellikler gereği gibi değerlendirilememiştir. Cumhuriyet Döneminin başlanmasıyla turizm örgütlenmesi ve işletmeciliği konusunda girişimler olmuştur.

- (39) Marmara Bölgesi Bölgesel gelişme, şehirleşme ve yerleşme düzeni İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Md. Bölge Planlama Dairesi
1970 s.123 tablo 327

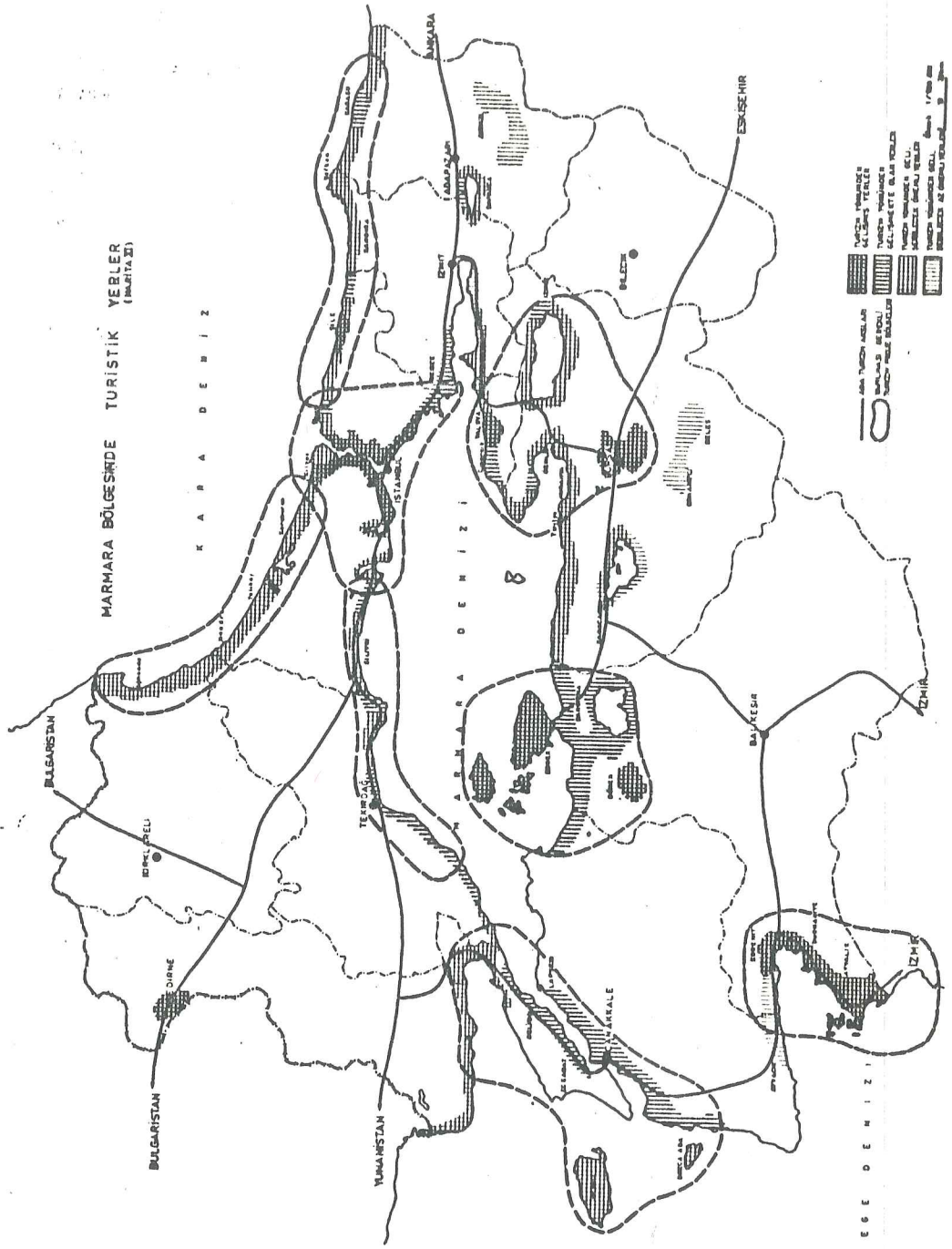
İstanbul doğal zenginlikler(güzellikler) ve zengin tarihi ile iç ve dış turizm potansiyeli çok yüksek olan dünyanın çekici kentlerinden biridir.Doğal güzelliklerinin yanı sıra Bizans ve Osmanlı dönemlerinden kalma birçok tarihsel yapıta sahiptir .

Turizm eğilim anketi sonuçlarına göre yabancıların İstanbul'da aradıkları nitelikler şunlardır:(40)

Etkinlik türü	%
Çevre gezileri	13,9
Denizde yüzme	12,8
Kumsalda güneşlenme	7,2
Binicilik,avcılık	3,5
Tarihi yerleri ziyaret	18,8
Dini yerleri ziyaret	9,8
Folklor	7,8
Alışveriş	13,1
Fotoğraf,film çekme	8,7
Araba kiralama	2,2
Diğer	2,2
Toplam	100,0

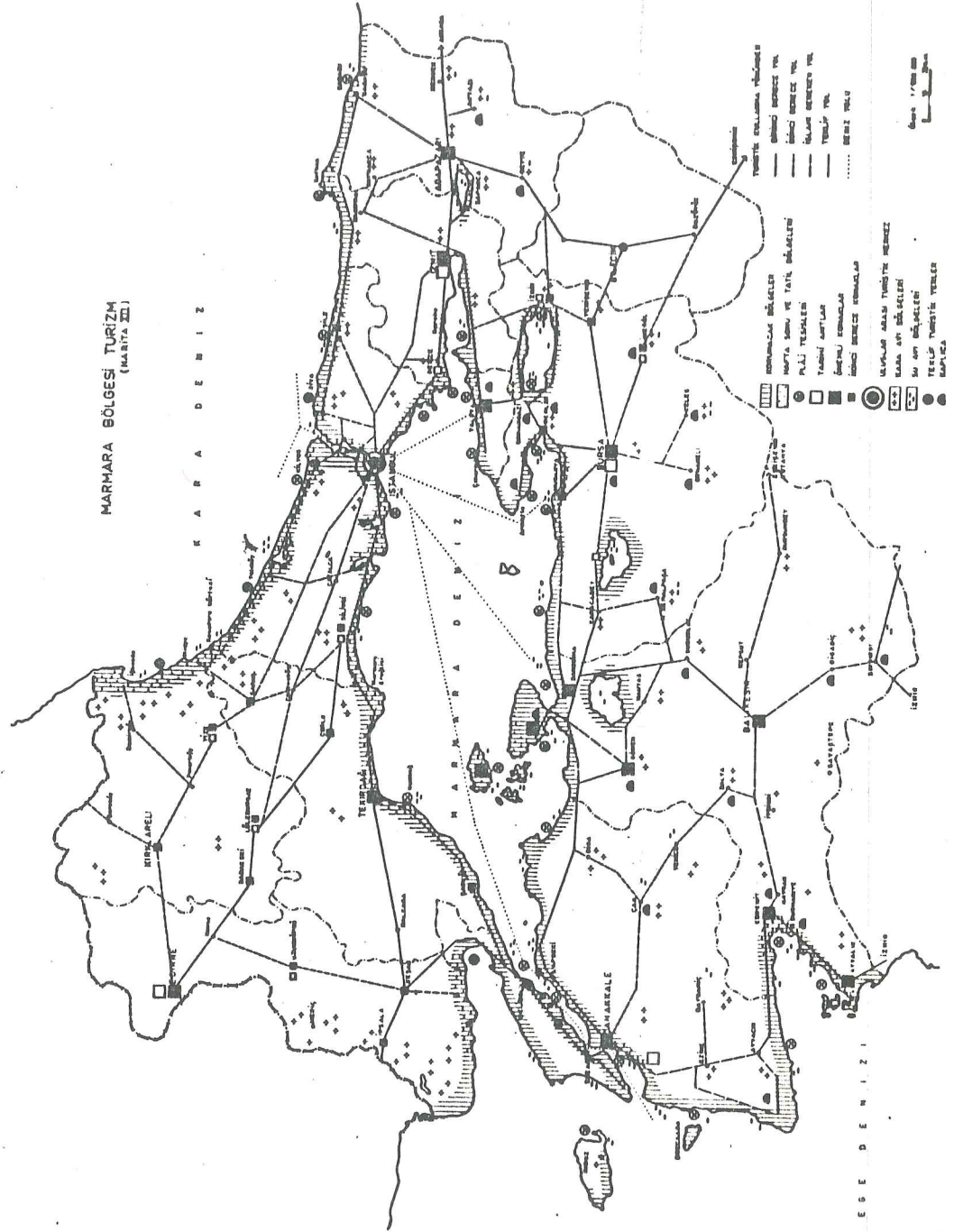
İstanbul'da %43 gibi bir oranla Bizans ve Osmanlı uygarlığına ait değerlere düzenlenen turlar ilk sırayı almaktadır. Daha sonra ise Boğaziçi turu gelmektedir.Asya turu,gece eğlenceleri gibi çeşitli turların yanısıra seyahat acentalarının%48,46sı İstanbul'da yeni yörelere tur düzenleme ihtiyacını duymaktadırlar.Bu ihtiyaç İstanbul'da yeni bir tur potansiyelinin doğal kaynaklara yönelmekte olduğu,rekreasyon gereksinmesinin yerli ve yabancı turistler için arttığını vurgulamaktadır.Diğer taraftan şehir içindeki trafik sıkışıklığı,otopark yetersizliği ve zaman azlığı gibi güçlükler yeni tur güzergahlarını şehir merkezi dışına itmektir.

MARMARA BÖLGESİNDE TURİSTİK YERLER (SINIRTA XI)



1. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 2. ULUSAL YERLER
 3. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 4. ULUSAL MÜZELER
 5. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 6. ULUSAL MÜZELER
 7. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 8. ULUSAL MÜZELER
 9. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 10. ULUSAL MÜZELER
 11. NÜFUZ MÜHÜRÜ
 12. ULUSAL MÜZELER

MARMARA BÖLGESİ TURİZM
(MARMARA III)



Elverişli iklim koşulları da turistlerin İstanbul'a gelmesinde önemli etkenlerden biridir. Turizm sezonu nisan-ekim ayları boyunca sürer. En yoğun olduğu dönem deniz mevsiminin başlaması ve yıllık izin ayları olması nedeniyle temmuz-ağustos ve eylül aylarıdır.

Hava yoluyla İstanbul'a gelenler (41)

1982'de 296.654

1983'de 418.132

1984'de 514.243 dür.

Deniz yoluyla İstanbul'a gelenler

1982'de 110.784

1983'de 123.842

1984'de 131.243 dür.

1982'de İstanbul'a toplam 407.438 turist gelmiştir.

1983'de İstanbul'a toplam 541.974 turist gelmiştir.

1982 ve 1983 değişim oranı %33 olmuştur.

1984'ün ilk dokuz ayında hava yoluyla gelen turist sayısı

385.846'dır. İlk dokuz aylık sürede deniz yoluyla gelen turist sayısı 107.238'dir.

1984 yılı içinde İstanbul'a gelen toplam turist sayısı 645.486'dır. 1983 -1984 değişim oranı %19.1 dir.

(41) Turizm ve tanıtma bakanlığı, turizm istatistikleri bülteni

İstanbul, konaklama olanakları bakımından Türkiye'nin birinci ilidir. Fakat tesis sayısı ve niteliği yetersizdir. Aşağıdaki tabloda İstanbul, Marmara Bölgesi ve ülke yatak kapasitesinin karşılaştırılması yapılmıştır.(42)

	Belgeli		Belgesiz		Toplam	
	Tesis	Yatak	Tesis	Yatak	Tesis	Yatak
T/MIH	0,13	0,11	0,19	0,16	0,19	0,15
İ / MIH	1,56	2,08	0,86	1,13	0,91	1,27
İ / M	0,61	0,68	0,46	0,53	0,48	0,56
MIH / M	0,39	0,32	0,54	0,47	0,52	0,44
İ / TÜ	0,25	0,30	0,13	0,19	0,14	0,21
MIH / TÜ	0,16	0,14	0,16	0,17	0,16	0,17

T :Trakya

MIH:Marmara İstanbul hariç

İ :İstanbul

M :Marmara toplamı

TÜ :Türkiye

İstanbul'da sağlık ve gençlik turizmine hizmet eden tesisler de bulunmaktadır. Fakat bunlar yeterli düzeyde değildir. Spor için gerekli alt yapıya ve konaklama tesislerine sahip değildir. Kıyı şeridi boyunca uzanan tatil merkezlerindeki yazlıklar, kamu ve özel kesime ait kamplar yaz aylarında özellikle iç turizme hizmet etmektedir. Bu arada son yıllarda pansiyonerlik yaygınlaşmaya başlamıştır.

Ekteki tabloda İstanbul'un konaklama tesisleri ve kapasiteleri verilmiştir. Bunlar turizm işletmesi belgeli tesislerdir. Ayrıca belediye belgeli tesisler de vardır. Belediye belgeli tesisler hakkında bilgi, tüm girişimlerime karşın ilgililerden temin edilememiştir. Fakat belediye belgeli tesisler turizm işletmesi belgeli tesislerin iki katı olarak hesaplanmaktadır.

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın 30.9.1984 tarihinde yaptığı Coğrafi Bölgelere göre Belgeli Konaklama Tesisleri anketinde Marmara bölgesinin tesis ve yatak kapasiteleri şöyledir.

	Turizm Yatırım Belgeli			
	<u>TESİS</u>		<u>YATAK</u>	
	<u>Adeti</u>	<u>%Oranı</u>	<u>Adeti</u>	<u>%Oranı</u>
İnşaata başlamamış	34	22.52	4.543	17.48
İnşa halinde	62	25.73	6.715	28.06

Turizm İşletmesi Belgeli

240 38.10 26.579 39.74

Yine Turizm ve Tanıtma Bakanlığının 30.9.1984 tarihli İllere göre Belgeli Konaklama Tesisleri anketinde ise İstanbuldaki tesisler ve yatak kapasiteleri şöyledir.

	Turizm Yatırım Belgeli		
	<u>Tesis adeti</u>	<u>Oda Adeti</u>	<u>Yatak Adeti</u>
	İnşaata başlamamış	9	670
İnşa halinde	23	1331	2536

Turizm İşletmesi Belgeli

124 8147 15.199

22 Mayıs 1985 tarihinde İstanbulda Yatırım Belgeli Tesisler

Otel	40
Motel	3
Pansiyon	1
Kamping	-
Lokanta	6
Gazino	1
Özel	-
Genel	51
Toplam	

22 Mayıs 1985 tarihinde Turizm ve Tanıtma Bakanlığı İstanbul Turizm Bürosundan alınan bilgilere göre İstanbul'daki turistik tesisleri ve kapasiteleri şöyledir.

Turizm İşletmeli Belgeli Tesisler

<u>Türü</u>	<u>Sayısı</u>	<u>Oda</u>	<u>Yatak</u>
<u>Otel</u>			
Lüks	6	1858	3468
1 sınıf	5	859	1631
2 "	12	1295	2675
3 "	36	1771	3164
4 "	57	1940	3442
<u>Motel</u>			
1 sınıf	8	392	752
2 sınıf	2	54	97
<u>Pansiyon</u>	7	169	308
<u>Oberj</u>	1	40	74
Toplam	134	8375	15.611
<u>Türü</u>	<u>Sayısı</u>	<u>Kapasite</u>	
Özel belgeli	15	-	
Gazino	4	1506	
<u>Lokanta</u>			
Lüks	-	-	
1 sınıf	7	1710	
2 "	40	6277	
Toplam	64	9493	
<u>Kamping</u>			
1 sınıf	1	750	
2 "	1	373	
3 "	1	600	
Toplam	3	1723	
Genel toplam	203	-	

X. İSTANBUL'UN REKREASYON ALANLARINDAN OLAN ADALAR

İlk bölümlerde de belirttiğimiz gibi insanlar kendi özelliklerine bağlı olarak değişik amaçlarla seyahat etmektedirler. Bunların; insanların bugünkü yaşantılarından kaçma istekleri, bedeni, ruhi, sosyal ve psikolojik yönden daha aktif olarak kendini bulma, ilişki arayarak modern toplumun insanı çevreden soyutlayan düzeninin dışına çıkma, bedeni ve ruhi yönlerden dinlenme, değişik çevreleri her yönü ile tanıyarak kültürü arttırma, sağlığın tekrar elde edilmesi gibi amaçlarla seyahat etme şeklinde olduğunu açıklamıştık.

Dinlenme gereksiniminin karşılanmasında yaşanan o çevreden kopma, kaçma isteği bulunmaktadır. Dinlenme kentin içinden kıyılarına, dağlara, ormanlara kadar uzanan bir alan içinde söz konusudur.

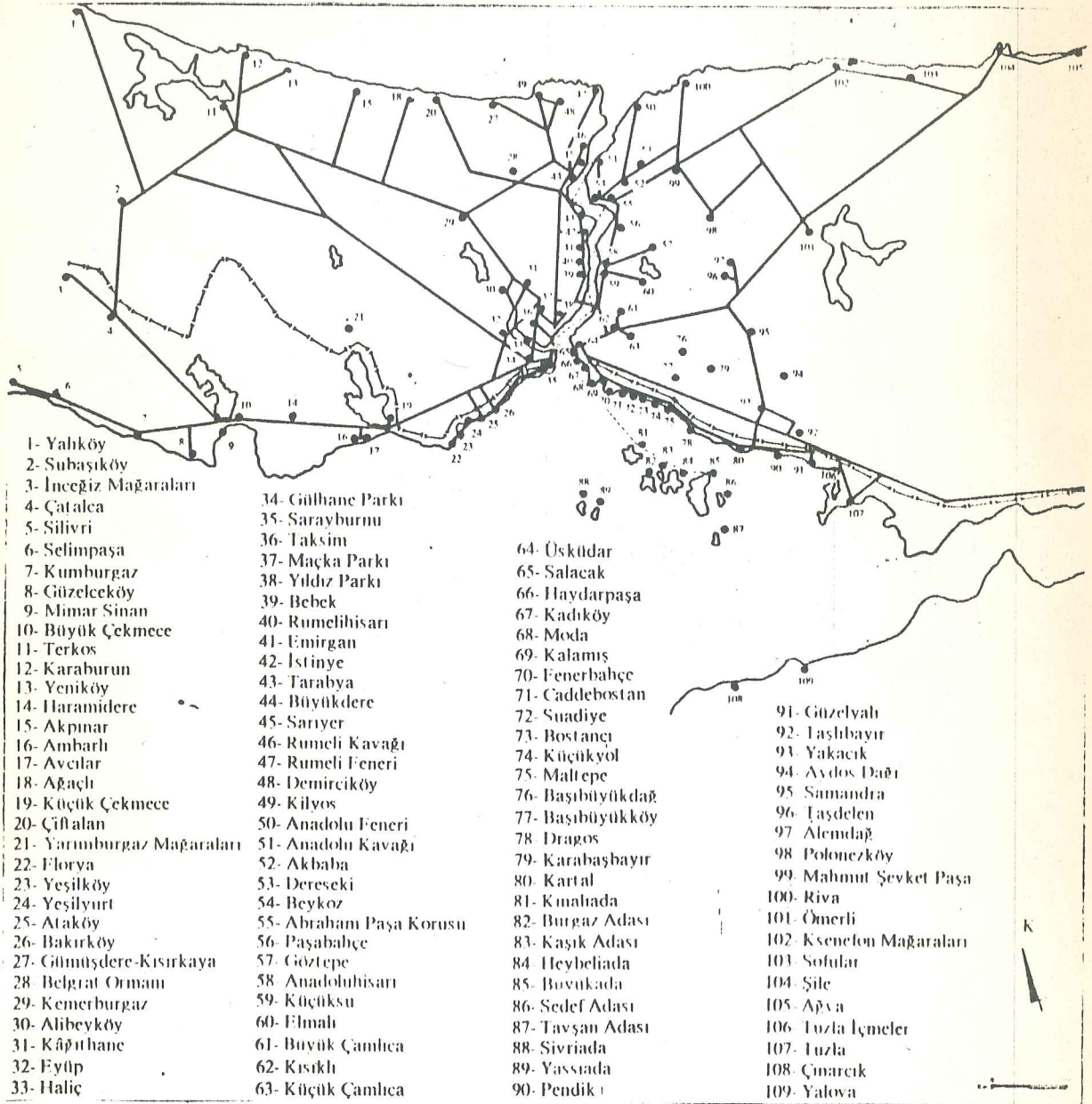
Günümüzde kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği sorunlar İstanbul'da da görülmektedir. Gerek bu büyük kent içinde yaşayan halkın gerekse başka ülkelerden veya şehirlerden gelen kişilerin turizmin nedenlerinden birini oluşturan dinlenmeye ihtiyaçları bulunmaktadır.

İnsanın bir gereksinimi olan dinlenme, eğlenme ihtiyaçlarını karşılayacak mahallerin bulunması, mevcut olanların en iyi şekilde değerlendirilmesi gerektiği diğer bölümlerde belirtilmiştir. Sonsuz olmayan bu kaynaklardan İstanbul'da da bulunmaktadır.

Kişilerin boş zamanlarının azlığı veya çokluğu dinlenmeye gidecekleri yerin başka bir deyişle turizm olayını yaşayacakları yerin uzaklığını veya yakınlığını belirtir. Bu da bizi turizmde kademelenme konusunda bahsettiğimiz gibi birtakım kademelere götürecektir. Dolayısıyla İstanbul'da yaşayan ve hafta sonu tatilleri gibi kısıtlı bir boş zamana sahip kişiler kent çevresinde veya kent yakınlarında rekreasyona elverişli mekanlar arayacaktır.

İşte bu nedenlerden dolayı ben bu tezde İstanbul'da yaşayan ve belirli bir boş zamana sahip olan kişilerin dinlenip eğlenmelerini sağlamak amacıyla turistik bir mahal olarak Adalar'ı ele almak istiyorum.

İstanbul'un Doğal Güzelliklerine Ulaşım Yolları



Levha 6 da İstanbul'un rekreasyon alanları görülmektedir.

İstanbul'un önemli dinlenme alanlarından biri olan Adalar ilçesi, Marmara Denizinin kuzey doğusunda İstanbul'un Bostancı-Kartal kıyıları açığında yer almaktadır.

Zengin doğal yapıları, Adalar'ın İstanbullular tarafından önemli bir sayfiye yeri olması sonucunu doğurmıştır. Plajları, yeşil alanları, çam ormanlarıyla örtülmüş vadi ve tepeleri, kıyılarıyla Adalar çok eskiden beri bilinen ve kullanılan dinlenme alanlarındandır.

Atalarımız bu adalara toprağın renginden dolayı "Kızıl Adalar" demiştir. Avrupalılar ise tarihi hatıralar taşıması nedeniyle "Prens Adaları" der. Müverrih Hammer, Bizans manastırlarındaki münzevi keşişlerin hatırasına nisbetle "Evliya Adaları", Dethier de aynı izden giderek "Keşiş Adaları" deyimini kullanmışlardır. (43) "Halka Adaları" ve "Cin Adaları" diye de anılırlar.

Bu adalar tarihte birçok kötü olaylara şahit olmuştur. Adalar'ın Türklerin eline geçmesi İstanbul'un fethiyle birliktedir. Fatih'in amirallerinden Baltaoğlu Süleyman Paşa, adaları kuşatmış ve sırasıyla Kınalı, Burgaz, Heybeli ve daha sonra da Büyükada'yı zaptetmiştir. Türklerce yerleşme Tanzimat'tan sonra olmuştur. (44)

Kış aylarını hayat durmuş gibi geçiren Adalar bahar ve yaz aylarında kış aylarının tam aksine bir canlılığa, kalabalığa girmektedir. Yazın nüfus kış nüfusunun yaklaşık on katına çıkar. Bu özellik İstanbul'da yalnız Adalar ilçesine özgüdür.

İstanbul'un eşsiz güzellikte dinlenme yerlerinden olan Adalar ilçesi iki küme halinde sıralanmış takım adalardan meydana gelmiştir. Bostancı-Kartal kıyılarının tam karşısındaki ilk grup, kuzeyden güneye doğru, Kınalı, Burgaz, Kaşıkadası, Heybeli, Büyükada, Pide Adası, Tavşan Adası ve Sedef Adası olarak isimlendirilir.

Daha açıkta olan ikinci gruptakiler ise Sivriada ile Yassıadadır.

(43) İstanbul Ansiklopedisi cilt I s.135

(44) Cumhuriyet Ansiklopedisi cilt I s.36

Istanbul (Prenses) Adaları



-Kınalıada:İstanbul'dan gelirken ilk adadır.Toprağı killi olup,kına rengindedir.Yüzölçümü 1.350 km²dir.

-Burgazada:İstanbuldan gelirken ikinci adadır.1.500 km²dir.

-Heybeliada:Adalar grubunun ikinci büyük adasıdır.2.350km²dir.Ümittepe (85m),Değirmentepe(136m),Köytepe(128m) gibi yükseltileri olan adanın askeri liman dışında üç limanı daha bulunmaktadır.

-Büyükada:Adalar grubunun en önemlisi ve en büyüğüdür.5.400 km²dir.

-Kaşıkkadası:Bitys,Pitya,Pide adası diyede bilinir.Burgaz adasının kuzeydoğusunda olup,ters duran bir kaşığa benzetilmektedir.Yüzölçümü (0.006km²)dir.

-Sedefadası:Büyükadanın doğusundadır.0.010 km² dir.

-Yassıada:Burgazadasının batısındadır.0.052 km²dir.

-Sivriada:Yassıadanın bir mil batısındadır.Kayaların sivriliğinden bu adı almıştır.0.045 km²dir.

-Tavşanadası:Büyükadanın bir mil güneyindedir.0.350 km²dir.Tüm bu adalardan başka Marmara denizinde İstanbul takım-adalarına dahil şu adalar vardır.Bu adalar Pendik-Tuzla açıklarındadır.

-Güzelada:Pendik koyunun doğusunda Karataş yarımadasına bitişiktir.Pavli diyede bilinir.

-Eşekadası:İçmeler açıklığında ve Karataş yarımadası yakınındadır.

-Feneradası:Tuzla açıklarındadır.

-İncirliada:Tuzla körfezinin karşısındadır.

-Dardağanadası:Tuzbunnunun karşısında kayalık bir adadır.

Yukarıda saydığımız ilk grup adalardan Kınalı,Burgaz Heybeli ve Büyükada yerleşimlerin yoğun olduğu yerlerdir. Diğer adalar yerleşim yoğunluğu bakımından büyük önem taşımamaktadır.Hayırsız Adalar adıyla bilinen Sivriada ve Yassıada da sürekli yerleşim bulunmaz.1980'de adalarda sürekli yaşayan nüfus toplamı 18.232 kişi idi.

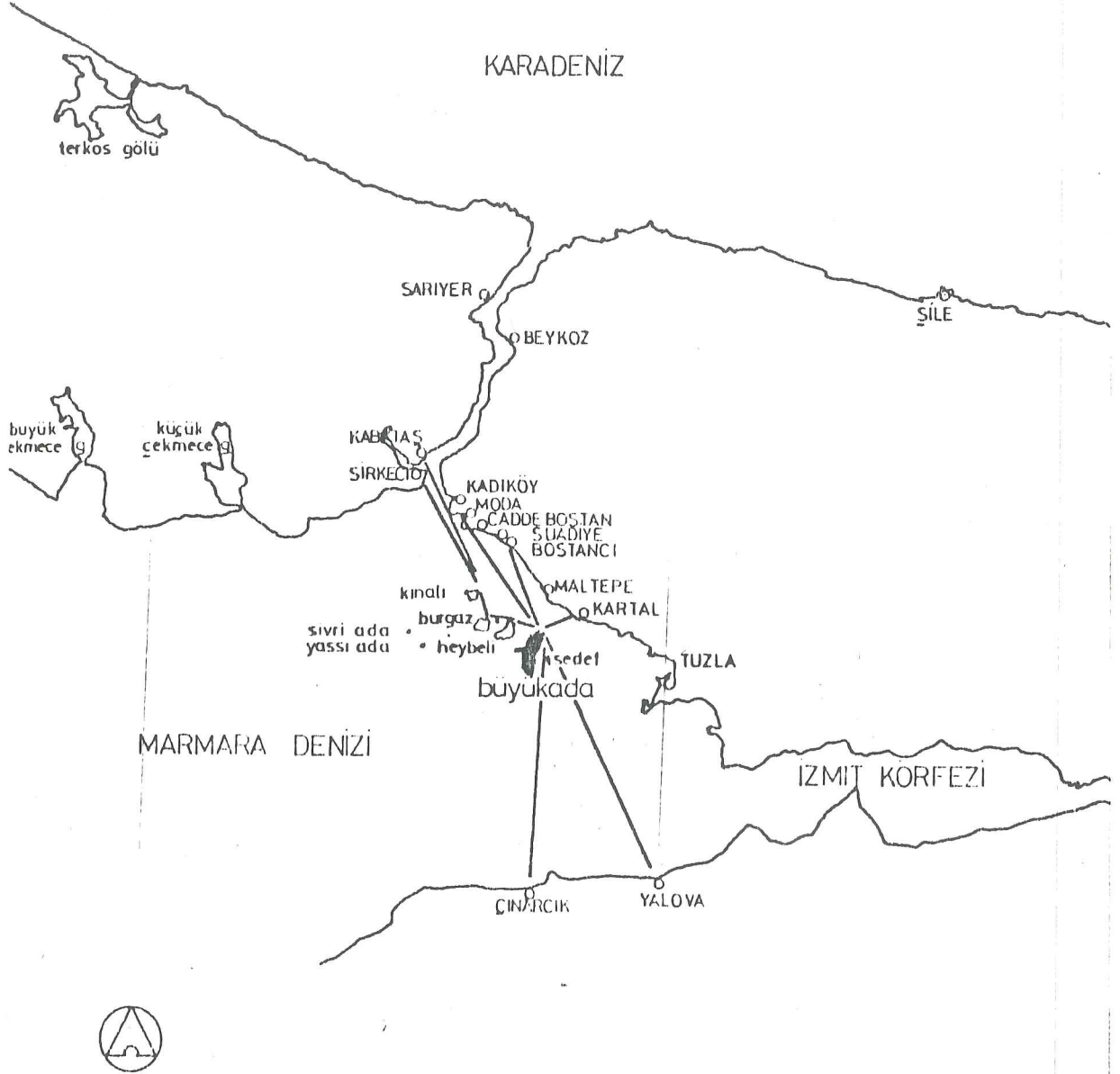
Ben bu tezde Büyükada'yı ele alıp,Büyükada'nın turizm ve rekreasyon alanlarını inceleyeceğim.

Adalarla ilgili diğer bilgiler:(45)

Nüfus(yazın)	:400 000
" (kışın)	:18 232
Yüzölçümü	:10 773 km ²
Okul	:10
Banka	:7
Postane	:5
Poliklinik	:1
Sanatoryum	:1
Sağlık ocağı	:3
Doktor	:16
Eczane	:11
Cami	:6
Pazar yeri	:5
Bakkal-market	:66
Büfe	:25
Pastane	:17
Manav	:32
Kasap	:24
Kahvehane	:37
Cayhane-Lokanta	:59
Otel-pansiyon	:(yazlık 7)
Sinema	:5
Fırın	:10

(45)Adalar Belediyesi Basın köşesi

Büyükada'nın Marmara Denizindeki Konumu



ölçek: 1/200000

X.1.COĞRAFI DURUM

Adalar grubunun en büyüğü ve en önemlisi olan Büyükada, Prenkipos-Prinkipo - Meğala gibi adlar taşımıştır.

İstanbul ilinin Adalar ilçesinin merkezidir.Galata köprüsüne 20.300km, Anadolu kıyısına ise 2.300km uzaklıktadır. Çevresi 8 km, uzunluğu 4km, genişliği 1,4km, alanı ise 5.4 km²dir(46)

Kuzey-güney yönünde uzanan ada, bir boyun ile ayrılmış iki tepeden oluşmuştur.Kuzeyde İsa tepesi(164)m güneyde ise Yüce tepe(202m) bulunmaktadır.Kocatepe adıyla da bilinen Yüce tepe Adalar kümesinin en yüksek noktasıdır.

Adanın batı kıyısında genişliği 100m, uzunluğu ise 500m olan Dilburnu yer almaktadır.10 ha alan kaplayan Dilburnu ormanı, iskeleye 3km uzaklıktadır.Denizle içiçe olan bu mesire yeri çok güzel bir dinlenme-eğlenme alanıdır.Dil Burnu çevresi dinlenme-eğlenmeye elverişli alanlar olarak ayrı bir önem taşır.Yörükali ve Nizam plajları ve tesisleri gelen konuklara en iyiyi vermeğe çalışır.

X.2.FİZİKSEL ÖZELLİKLER

X.2.1.Topoğrafik durum

Büyükada, kuzey-güney doğrultusunda uzanan, orta kısımlarda alçalan iki sırt görünümünde olup, bu sırtların doğu ve batıya bakan yamaçları 30°'yi bulan eğimlerle denize iner.

Büyükada'nın kuzey kısmındaki sırtın en yüksek tepesi İsa tepesi(164m)dir.İsa tepesinin doğusundaki Nevruz tepe(132m)ise, diğer bir yükseltiyi oluşturur.

Adanın kuzey kıyılarına hafif meyillerle inilir.Yoğun iskan bu yamaçlar üzerinde ve kıyıdaki alüvyon saha üzerindedir.

(46)Yurt Ans. c.5

Büyükada'nın batısında denizin içine doğru giren, şeklinden dolayı dil ismiyle tanınan bu sert profil kıydan uzaklaşırken (300m), yüzeyde sivri ve sert kayacklar grubu oluşturup doğanın değişik özelliğinin değerini artırıcı katgıllarda bulunmaktadır. Dil burnunun açıklarında 15-20 metre derinlikte bir eşik, Büyükada'yı Heybeliye bağlamaktadır. Güneybatıda dik ve sert kıyı bitişiklerinin yer yer ayrılıp denizin içlerine sokulupması sonucu kumu bol kuyucuklar ortaya çıkmıştır.

Yüce Tepenin güneyinde ise, 150 m yüksekliğinde Avcı tepe bulunur. Avcı tepe ile kıyı arası Güvercinlik diye adlandırılır.

Büyükada'nın güneydoğu ucunda bariz bir çıkınta halindeki Kurşun Burnu kıyının düzenli gidişini değiştirmektedir.

X.2.2. Jeolojik Durum

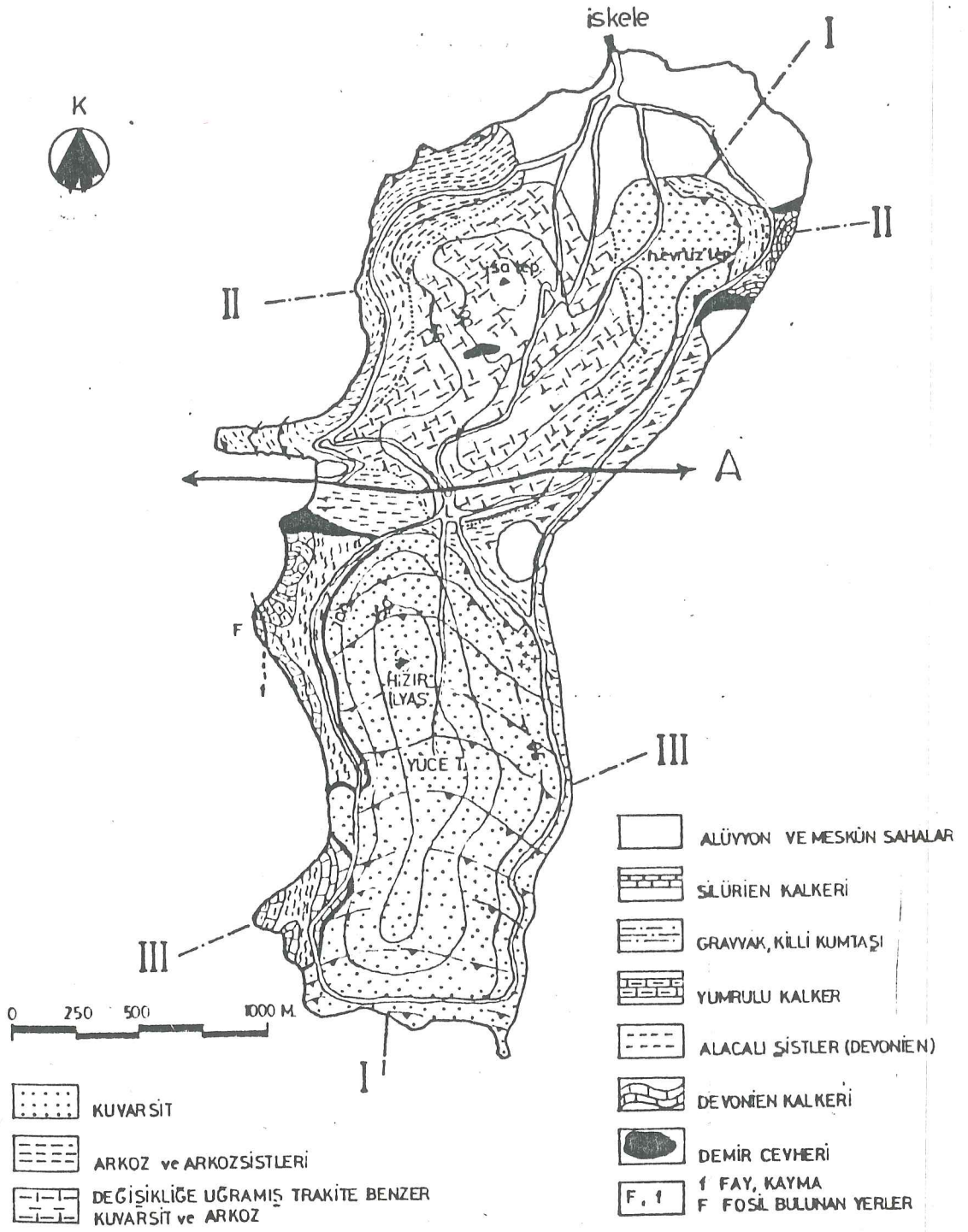
Büyükadanın jeolojik yapısı çok eski devirlere aittir. Miyosen devri sonunda İstanbulun Sarmat iç denizinin bir körfez olduğu ve bu körfezin güneye uzandığı, Marmara ve boğazların mevcut olmadığı kaydedilmektedir. (47))
Miyosen devrinden sonra ortaya çıkan Trakya-Kocaeli penepelinin dördüncü zamanda yer yer alçalıp yükselmesi güney kısmın sular altında kalmasıyla penepelen üzerinde yükselen kuvarsit monadnoklar adaları meydana getirmiştir. İstanbul civarı ve Kocaeli yarımadasında görülen, paleolojik zamanın ilk devirleri olan Silürien ve Devonien yaşında bulunan, Arkoz-Gravvak-Kuvarsit ile yumrulu kalkerler ve silisli şistler, Büyükada üzerinde geniş sahalar kaplar. (48)

Adanın yüksek kısımları olan Yüce tepe-Nevruz tepe, İsa tepe Silürien devrine ait kuvarsit ve arkozlardan veya bunların değişikliğe uğramış çeşitlerinden meydana gelmiştir.

(47) Suher H. İstanbul'da Bölge planlamasına yardımcı bir araştırma

(48) Erdenen O. İstanbul Adaları

BÜYÜKADA'NIN JEOLJİK DURUMU



Kıyı bölgeleri ise daha yumuşak arkoz şistleri veya ince tabakalı kalkerlerden oluşmuştur. İskele ve çarşının bulunduğu kuzey kısmında ise en yeni tortular olan alüvyonlar bulunur. Adanın kuzeydoğu kısmında "Maden" mahallesinde eski bir demir (limonit-hematit) tabakası bulunur.

X.2.3. Toprak Özelliği

Adaların esas arazisini oluşturan kireç tabakalarına bol demir filizi karışıktır. Bu filiz, ada topraklarının kızıl rengini verir. Ada topraklarının bu rengi nitrate demir oksiti halinde bulunan demir tabakalarının varlığını gösterir.

Büyükada'da kalkersiz, kahverengi orman toprakları hakimdir. Demiroksit toprağı kırmızı renge boyar. Kırmızı topraklar (Terra Rossa), ki bu renkten dolayı Kızıl adalar olarak da anılmıştır.

Meyilin fazla olduğu yerlerde şiddetli erozyonlu topraklar hakimdir. Sürüm yapılabilecek toprağı yoktur. Mer'a veya ağaçlık saha olarak kullanılabilen araziler mevcuttur. Kıyılarda toprak, kumlu, irili ufaklı taşlı ve tuzludur.

X.2.4. Bitki Örtüsü

Adalar, bitki örtüsü bakımından Akdeniz bölgesinin özelliklerine sahiptir. Büyükada da iki çeşit bitki topluluğu yanyana bulunmaktadır.

a-Makiler

b-Çamlar

a-Makinin en önemli özelliği, kış ve yaz daima yeşil olarak kalmasıdır. Boyları 1-2.5m. yüksekliğindedir. Yaprakları sert, parlak ve koyu yeşildir, bu bitkiler güzel kokuludur. Bu maki topluluğu içinde Taşmeşesi, Bodur ardıç, Funda Koca yemiş, Katır tırnağı, Mersin, Sakız ağacı gibi bitkilere rastlanır.

b-Ada kelimesiyle adeta bütünleşmiş olan Çamlar, adanın ikinci önemli bitki topluluğunu oluştururlar. Kızıl çam cinsi çoğunluktadır. Yaprakları şemsiye şeklinde olan çamlar adalara ayrı bir güzellik vermektedir.

Orman alanı çam:184ha
maki:87ha

$\frac{\text{çamlık alan}}{\text{yüzölçüm}} = \%31.5$
X.2.5. İklim

Adalarda genellikle yazlar; sıcak ve kurak, kışları; rüzgarlı ve yağışlı geçer. Tipik Akdeniz iklim özelliklerini taşır. Büyükada'da iskan kuzey bölgesinde olduğundan kışın sert karayel ve poyraz rüzgarları hakimdir. Özellikle sonbaharda, zaman zaman lodos veya sis deniz ulaşımını etkileyecek kadar artabilir.

Büyükada'da mevsimlerin en güzeli ilkbahar ve sonbahardır. Mayıs ayından itibaren, Karadeniz üstünden esmeğe başlayan meltem ile adalar, yaz aylarını tatlı bir serinlik içinde geçirir.

İstanbul civarının her tarafında olduğu gibi, Adalarda'da bütün yıl oturulabilir, büyük şehir zenginlikleri için yazlık göz ile bakılması, sadece şehrin ticaret ve fikir çalışmaları merkezine uzaklıklarıdır.

X.2.6. Nüfus

Adalar, ülkenin en büyük metropoliten merkezinin yakınında olmasına rağmen, nüfus projeksiyonları açısından çok değişkenlik gösterir. Bunun en büyük nedeni, Osmanlı imparatorluğunun son devirlerinden başlayıp, günümüze kadar gelen sayfiye niteliğini korumasıdır.

Toplu yerleşme alanı kuzey kesimdedir. İskele, çarşı, belediye otellerin çoğunda bu bölümde toplanmıştır. Sürekli nüfusun en yoğun olduğu yerler, kıyı, cami, karanfil, meşrutiyet mahalleleridir.



- ① kıyı mahallesi
- ② cami mahallesi
- ③ karanfil mahallesi
- ④ meşrutiyet mahallesi
- ⑤ maden mahallesi
- ⑥ nizam mahallesi

Evliya Çelebi zamanında Büyükada'da 200 Kadar Rum evinin bulunduğu belirtilmiştir.(49)XIX.yüzyılın başından beri Adalar nüfusunun artmağa başladığı görülür.Skarlatos Bizantios,1816 da Adaların yerli halkını 1200 olarak gösteriyor, 1865'de ise 6000'e çıkıyor.1900 yılında 12000 kişi yaşadığı görülüyor. 1922'de İstanbul Emniyet Müdürlüğünün yaptığı sayımda ada halkını 13184 olarak görüyoruz.(50)1935'deki nüfus 16814dir. 1950'de nüfus 15405'e iniyor.1965'de ise 15219,1980 nüfus sayımında ada halkı 18232'ye çıkıyor.

Tüm bu adalar nüfusu içinde Büyükada'nın 1980'deki nüfusu 7-8000civarında idi.(51)

Sürekli nüfusun çoğunluğunu Türkler meydana getirir.Mevsimlik nüfus ise Musevi,Türk,Rum ve Ermenilerden oluşur.

Yerlisinin büyük bir kısmı balıkçılıkla uğraşır.Küçük bir kesimin tarımla,bahçecilikle ve çiçekcilikle uğraştığı görülmektedir.Oteller yeterli gelmediğinden,pansiyonculuk da ada halkının karlı işlerinden biri olmuştur.Bugün evlerinin bir bölümünü veya tümünü kiraya verenler çoğunluktadır.

Özellikle günümüzde OrtaDoğudan gelen turistlerin sayısının oldukça kalabalık olması ve ekonomik şartların cazip olması nedeniyle büyük bir kısım evlerini kiraya vermektedir.

Evlerini kiraya verenler yalnız ada halkı değildir,mevsimlik olarak adada yaşayan kişiler de evlerini kiraya vermektedir. Bitki örtüsünün elverişliliği,özellikle çam ağaçlarının bulunması nedeniyle arıcılıkla uğraşanlar da vardır.

(49)Erdenen O. a.g.e.

(50)Yurt ansiklopedisi c.5 s.3833

(51)Adalar Kaymakamlığı Nüfus Müdürlüğü

X.3.BÜYÜKADA'NIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Eski devirlerde de Büyükada'ya(Megalo) bugünkü gibi Büyükada denirdi.Megalo kelimesi büyük anlamına gelir.

569'da,Bizans imparatoru II.Justinianus,ada limanının yanında bir sarayla bir manastır yaptırdı.Adanın sahipliği Justinianus'da olduğu gibi,bu dönemde Büyükada'ya "Prens adası"anlamına gelen "Prinkipo" adı verildi.Büyükada birçok imparator ve imparatoriçenin buraya sürülmesiyle ünlüdür.573'te,II.Justenianus zamanında kurulan Kadınlar manastırı,ada tarihinde önemli bir yer tutar.

Adaya ilk sürgüne gelenler II.Roma imparatoru Konstantin zamanında 10 kişilik bir heyetle Ermeni piskoposu Nerses I.dir.637' de imparator Herakleiosin oğlu Attalarik'i buraya sürülmüştür.657'de Jüstinyen tarafından Patrik Eutykhos üç hafta kadar Büyükada'da sürgün edilmiştir.

V.Konstantinos Kopronimos 765'de Patrik II.Konstantinos'u Büyükada'ya sürdürmüştür.

Büyükada tarihinde en çok nam bırakmış isim,şüphesiz kudretli imparatoriçe (Eirene) İrini'dir.797-802 yılları arasında saltanat süren İrini 802'de Büyükada'daki manastıra sürülmüştür.

IX.asrın başlarında aziz Teodor birkaç arkadaşı ile birlikte Büyükadaya sürülmüşlerdir.

762-842 arasında,rejime karşı gelen birçok din adamının'da Büyükada'ya sürüldüğü bilinmektedir.Teoloji Bilgini Thedros bunların en önemlisidir.(52)

821'e doğru Arap akıncılarının Uludağ dolaylarına kadar gelmeleri sonucu,oradaki manastırlarda barınamayan rahip ve keşişler Büyükada'ya sığınmışlarsa da sayılarının çokluğu sebebiyle,o zaman susuzluktan burada büyük sıkıntı çekmişlerdir.

(52)Yurt ansiklopedisi c.6

Ada,18/Haziran/1960'ta,Rus korsanları;1182'de Latin korsanlarınca yağma edilmiştir.

Tahtını kardeşine kaptıran Selçuk Sultanı I.Gıyasettin Keyhusrev'in XIII.yüzyılın başında,kısa bir zaman Büyükada'da yaşadığı sanılmaktadır.

1302'de Latinlerin saldırısına uğramıştır.Latin korsanları Büyükada'ya çıkarak manastır ve evleri yağmalamışlar,halk ve din adamlarını esir ederek kırbaçlamışlardır.

1453 tarihinde(İstanbul'un fethinden önce)Kaptanı Derya Baltaoğlu Süleyman Paşa diğer adalardan sonra Büyükada'yı almıştır.Önünde surlar bulunan ada bir süre dayanmış,Süleyman paşa padişahın izniyle surların önüne ot ve katran yığılarak ateşlemişti.Alevler surların içini sarınca askerler teslim olmuştur.

1453'ten sonrada Büyükada'ya dört patrik sürgün edilmiştir.XVI.yüzyılda Büyükada da iki köy vardı.Biri şimdiki Büyükada merkezinin bulunduğu yerdeydi,ismi Prenkipo idi.Diğeri ise adanın doğu tarafındaki Karyos-Karye köyü idi.(53)

Büyükada'nın Türklerce yerleşmesi Tanzimattan,sayfiye yeri olma niteliğini kazanması ise Meşrutiyet döneminden sonra olmuştur.

Yabancılar arasında adaları yazlık olarak ilk bulanlar,XVIII yüzyılın sonlarına doğru Fransızlar olmuştur.O zamanlar adalara pazar kayıkları ile gelinirmiş.

İstanbul,Kadıköy ve Adalar arasındaki vapur seferleri ise 1846'da başladı;tek gemi,sabah Büyükada'dan kalkıp İstanbul'a gelir,akşam da adaya dönerdi.Sabah İstanbul'dan Adalara,akşam üzeri de Adalardan İstanbul'a vapurla gidilemezdi.

Daha sonra hizmete giren iki küçük gemi de(1861) gereksinimi karşılayamaz hale gelince bu sorun İngiltere'ye sipariş edilen üç geminin gelmesi ile çözümlenmişti.(1875)

Bu gemileri Şirket-i Hayriye,İdare-i Aziziye(İdare-i Mahsus),1912'den bugünkü Devlet Denizyollarınının temelini oluşturan Seyrisefain işletmişlerdir.(54)

(53)Erdenen O. İstanbul Adaları s.58

(54)Koçu Reşit E. İstanbul Ansiklopedisi c.1 s.136

X.4 ALT YAPI

X.4.1.Su

Bostancıdan tankerlerle taşınıp Büyükkada Sular İdaresi'nin depolarına verilmek suretiyle taşınır.Bazı evlerde yağmur sularının toplandığı sarnıçlar vardır. Nüfusun yaz aylarında artması su sıkıntısının da nüfus ile orantılı olarak artmasına sebep olur.

X.4.2.Elektrik

Anadolu yakasındaki santrallardan deniz altından kablolarla dört güzergahtan toplam 13000 kw gücün de verilmektedir.

X.4.3.Kanalizasyon

Şimdiye kadar sistemli bir kanalizasyon şebekesi yoktu.Kanalizasyon işleri İ.S.K.İ. ve Belediye Fen İşleri Müdürlüğü ekipleriyle yaptığı ortak çalışmalar sonucu kanalizasyonların düzenli çalışması sağlanmıştır.

X.4.4.Adalar Belediye Başkanlığı'nın yaptığı diğer hizmetlerden görüntüler. (55)

Top Sahası:Adalar gençliğinin büyük bir eksikliğini duyduğu top sahası Belediyenin tüm imkanlarını kullanarak Büyükkada Ayanikola mevkiinde tamamlanmıştır.

Sinek İlaçlama İşleri:Adalar'da halkın rahat ve huzur içinde yaşaması için başlatılan temizlik kampanyası ilaçlama makinalarıyla ilaçlama işine büyük bir hızla devam edilmektedir.

Asfalt Çalışmaları:Belediye Fen İşleri Müd ekipleri 1 Haziran 1984 tarihinden bugüne kadar Büyükkada'da 1600 ton (3600m) Kınalıada'da 700 ton(1100m) asfalt yol yapmıştır.

Çöp Toplama Ve İmha Çalışmaları:Adalar da hergün sabah 5.30 da başlatılan çöp toplama işi en geç 7.30 da tamamlanmakta ve çöpler hemen ekipler tarafından imha edilerek halkın rahatsız etmesi önlenmektedir.

Mendirek:6m eninde,65m boyunda mendirek inşaatı devam etmektedir.

Büyükkada Hastanesi:1977 yılında temeli atılan ve politik çekişmeler yüzünden inşaatı durdurulan 1000 m²lik sağlık merkezi halk ve Belediye bütünleşmesiyle son kat betonuna gelindi.

X.5. ADALAR İLE İLGİLİ KORUMA AMACINA YÖNELİK RESMİ ÇALIŞMALAR

Adaların imar planı değişik tarih ve ölçeklerde yapılmıştır. Büyükada'nın, İmar ve İskan Bakanlığı 1/5000 ölçek, 20.6.1957 onay tarihi ile en eski olanıdır. İstanbul Belediyesi İmar Planlama Müdürlüğü, Anadolu Durum Bürosundan yüksek mimar Vahittin Tarhan, 19.2.1971 tarihinde 1/2000 ölçekli yeni bir imar planı hazırlamış, Bakan onay safhasında kalmıştır. Büyükada'nın 6.1.1972 tarihinde tespitleri yapılmıştır. (56)

İstanbul Nazım İmar Plan Bürosunca, hazırlanan 1/50000 ölçekli, Büyük İstanbul Nazım İmar Planında, Adalar kıyı kullanımına bağlı rekreasyon merkezleri olarak değerlendirilmiştir. (57)

Büyükada da Boğaziçi gibi sit alanına girmektedir. Bu nedenle Anıtlar Kurulu bu konuda da çalışmalar yapmaktadır. Tezin konusu rekreasyon alanları olduğu için Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun aldığı kararlardan yalnız rekreasyonla ilgili maddeler aşağıda belirtilmektedir. (58)

-1/5000 ölçekli 1957 yılında tasdikli Büyükada İmar planı içinde (1957 yılında tasdik edilmiş) yeşil alan gösterilen yerler adalara özgü yeşil alan niteliğinde yer olup yapılaşmaya açılmaz. Ancak mevcut hizmet binaları ile tescilli eserler onarılabilir. (madde 3)

- 1949 tarihli 1/500 ölçekli mevzi imar planı sınırları içinde arazi kazılamaz, yapılaşma sırasında arsanın her 20m² için 1 adet ağaç dikilir. (madde 4)

(56) 6.1.1972 tarih 7937 sayılı İstanbul Belediyesinin bu konudaki yazısı, G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulunca 12.1.1972 tarih 42 sayı ile kaydolmuştur.

(57) 29.7.1980, İmar ve İskan Bakanlığınca onaylı.

(58) Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun Ankara'da 15.5.1984 tarih ve 11 nolu toplantısında 16/5/1984 tarih ve 291 numaralı kararı.

- SİT Alanından önce yürürlükte olan planlarda orman olarak beirlenen,Orman Bakanlığınca yada Mahkeme kararı ile orman sahasından çıkartılan alanlarda inşaat yapılamaz.Ancak,açık alan olarak kullanılabilir.(madde 5)

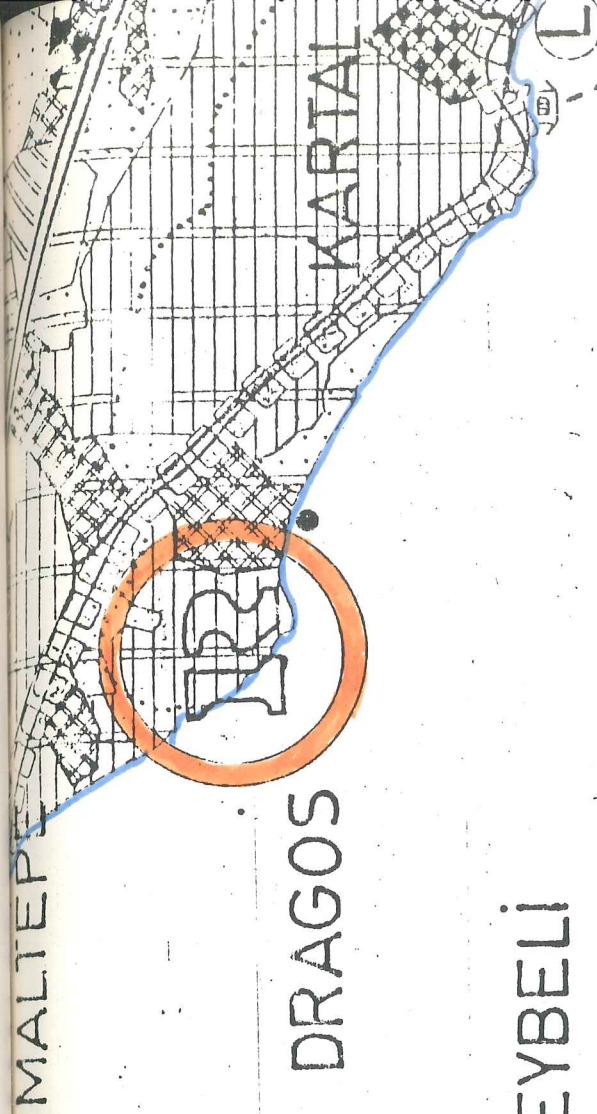
-Adalarda mevcut anıtsal ağaçların anıtsallığını korumak üzere gövde merkezinden 30 metre yarıçaplı alan içinde yapı yapılamaz.Anıtsal ağaçların tescil kararı için cins,yaş,form büyüklük ve ayakta durabilirlik durumu göz önüne alınarak Bölge kurulunca tesbitlerinin yapılması gerekmektedir.(madde6)

-Kıyıya bitişik olan parsellerde toplum yararına açık günübirlik tesisler(konaklama tesisleri hariç) yapılabilir.(maddel4)

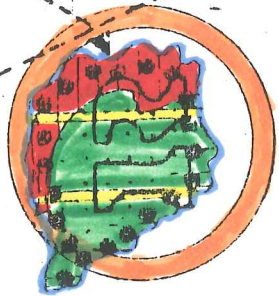
-Adalarda(1949 tasdikli 1/500 ölçekli plan dışında) yeni inşaat arsanın her 30 m²si için 1 adet ağaç dikilecektir. (madde 19)

-Büyükada da, küçük ve büyük tur yolu çevresinde yer alan binalar yıkılmadan aynı gabaride ve malzeme ile tamir edilir. (madde 20)

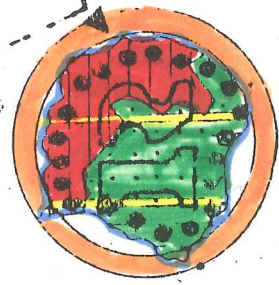
-Büyük ve küçük tur yolundan yüz alan parsellerde bitki örtüsü ve parselasyon korunacaktır.



KINALI

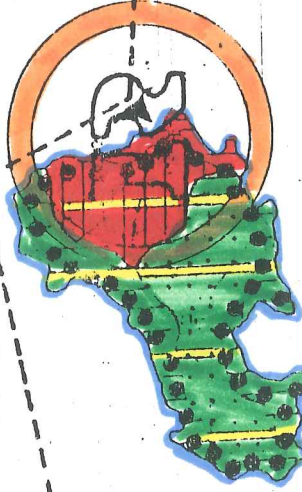


DRAGOS

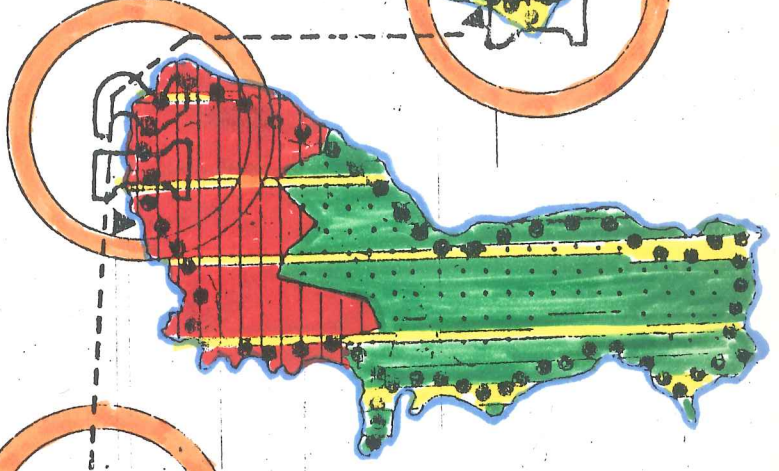


BURGAZ

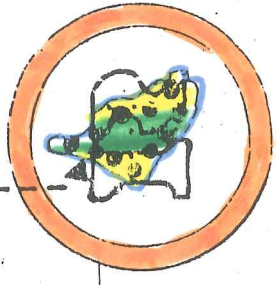
HEYBELI



BÜYÜKADA



SEDEF



Boğaziçi ve Adalar doğal ve tarihi sit alanı GEE ve AYK kararları uyarınca düzenlenen, onaylı planlara göre uygulama yapılacak alanlar

Tarihi kent alanı

Bu alanlara gereğinde GEE ve AYK kararlarına göre uyarılama yapılarak onaylı imar planları uygulanacaktır.

Kıyı kullanımına bağlı rekreasyon merkezleri bu yörelerde yapılacak planlarda doğal değerleri korunarak rekreasyon potansiyeli değerlendirilecektir.

Orman alanı
Orman alanı içindeki piknik alanları



XI. TURİZM VE REKREASYON ALANLARI YÖNÜNDEN BÜYÜKADA

Adalar, turistik mahal konusunda açıkladığım dinlenme amacına hizmet eden turistik mahaller çeşidine girmektedir.

Dinlenme amacına hizmet eden turistik mahaller genellikle nüfus yoğunluğu az, kentlerden veya kent merkezlerinden uzak, iklim, arazi ve diğer şartlar bakımından ziyaretçilerin dinlenme ihtiyaçlarına cevap verecek niteliklere sahip olan yerlerdir. Deniz, göl, akarsu kıyıları, dağlık ve ormanlık yerler bu niteliklere sahiptir. Büyükada'da bu nitelikleri görmemiz mümkündür. Turistik mahalli oluşturan mahallin;

- kent merkezine yakınlığı, çok iyi olmamakla beraber ulaşımın kolaylığı,
- arazisinin şekli, görüntüsü, bitki örtüsü ve ormanları,
- iklimi,
- tarihi değerleri,
- o mahaldeki olayları (panayırlar, yortular vb.) gibi unsurlar Büyükada'da mevcuttur.

Büyükada'da gerek günübirlik gerekse mevsimlik olarak iç ve dış turizm hareketleri yaşanır.

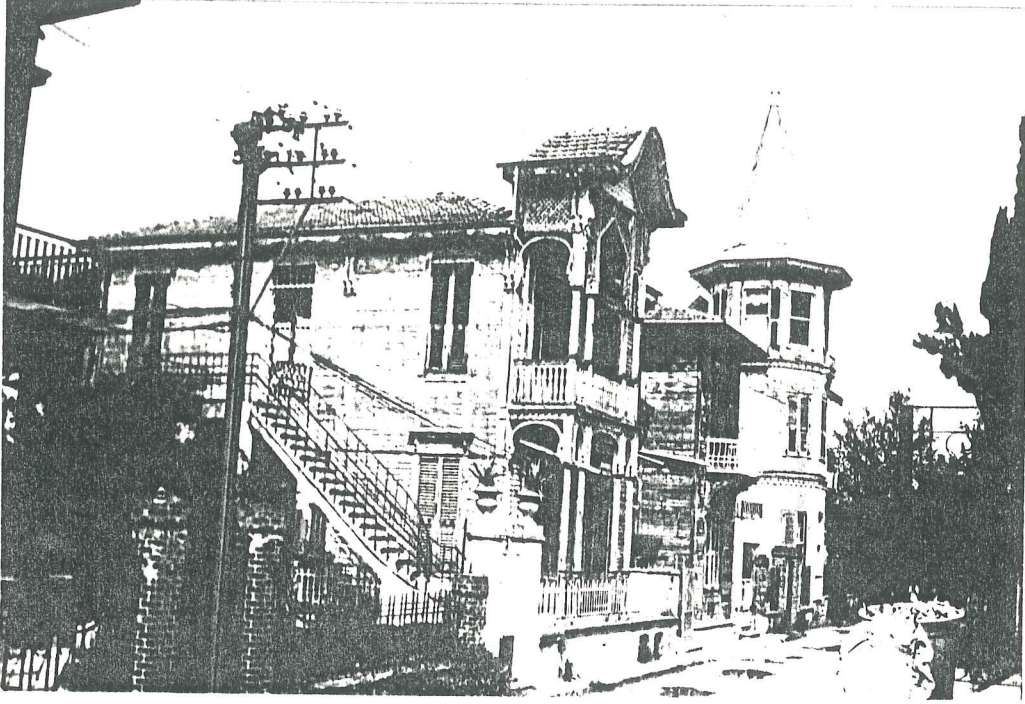
Kent merkezinde belli bir işe sahip, fakat dinlenmek için zamanları olmayan kişilerin gittikleri bir mahaldir. Böyle kişiler sahip oldukları veya kiraladıkları evlerde mevsimlik turizmi yaşarlar. Başka bir mahalde yaşayacakları ulaşım güçlüğü yani trafik sorununu burada yaşamazlar. Sirkeci, Kabataş, Bostancı, Yalova ve Çınarcık'tan vapurlarla sağlanan ulaşım da trafik gürültüsünden ve sıkışıklığından uzaktırlar.

Boş zamana ancak hafta sonlarında sahip olan kişiler ise boş zamanlarını kent merkezine kısa mesafede bulunan mahallerde değerlendirmek isterler.

Büyükada her türlü amaçla gelen bu kişilerin isteklerine cevap vermektedir.

Zengin bir tabiat yapısına ve tarihi hatıralara sahip olan Büyükada çam ormanlarıyla örtülmüş tepeleri, çeşitli çiçeklerle bezenmiş vadileriyle her mevsim çiçek ve çam ağaçlarının kokularıyla dolar.

Boğaziçinde tükenmekte olan tarihi evleri,saçaklarıyla,pencereleriyle,işlemeleriyle az da olsa Büyükada'da görmemiz mümkündür.



Boğaz da görülen sert rüzgarlar burada görülmez.Çünkü Kocaeli dağları sert rüzgarları kesmektedir.

Deniz,dağ,eğlenme,dinlenme,serinlik ve sıcaklık,balık sakinlik ve canlılık gibi öğelerin birlikte olduğu dünyadaki eşi az bulunan yerlerden biridir.Büyükada'ya gelen kişi bu öğelerle iç içe yaşar.

Büyükada deniz sporlarına elverişlidir.

Adalar,coğrafi bakımdan avcılığa elverişlidir.Fakat çoğunlukla kuş avcılığı ön plandadır.Yalnız Adalar kaymakamlığının almış olduğu karar ile yerleşim bulunan adalar da av yapılması yasak edilmiştir.Büyükada ya bağlı olan Tavşan ve Sedef adalarında yerleşim olmadığından avcılık yapılabilir. Kuş avlarından başlıcaları çulluk,yabani güvercin,yabani ördek,kara tavuk, siğircik,bıldırcın ve sakadır. Bizantios "Adalarda avlanan balıkların ve fundalıklarda

avlanan kekliklerin eti çok leziz ve bu kuşlar kokulu fundalıkları yedikleri için etleri de kokulu olur" demiştir. Balık avlamak amacıyla adaya gelenler mercan, kırlangıç, kolyos ve uskumru gibi balıkları tutabilirler.

Havasının, çam ağaçlarının kokusunun hipertansiyona, vereme iyi geldiği söylenmektedir. Adaya ziyarete gelmenin bir nedeni de budur.

Tarihte Adalar özellikle Büyükada akıl ve sinir hastalarının tedavi gördüğü yer olarak bilinmektedir.

XI.1. BÜYÜKADA'NIN TARİHİ ESERLERİ

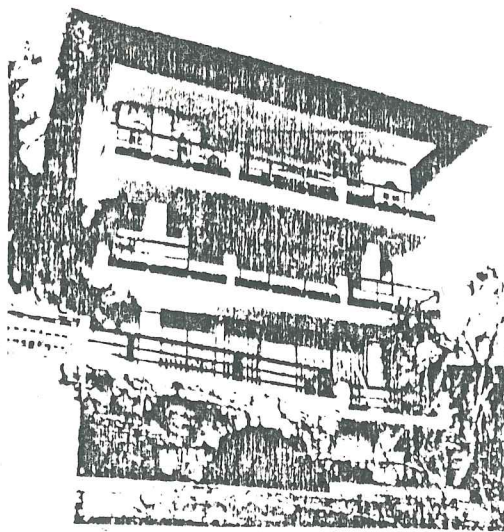
Kadınlar Manastırı Kalıntıları:

Adanın Maden semtinde bulunmaktadır. İmparator II. Justinyen tarafından 6.yy.'da inşa edilmiş, daha sonra imparator 4. Leon'un karısı İrene tarafından 797 yılında tamir görmüştür. Bu manastır Kaptan-ı Derya Baltacıoğlu Süleyman Bey tarafından İstanbul'un fethi sırasında yıktırılmıştır.

Ada halkının Kamares(kamaralar)dediği bu manastır oldukça büyük sahayı kaplamaktadır. Kilise manastırın tam ortasında (14)metre uzunluğunda ve(13)metre genişliğinde idi. Etrafında (70)metre uzunluğundaki bir binada hücreler bulunuyordu. Hücrelerde, korsanların korkusundan yalnız kilise tarafında pencereler vardı.

Liman, kilise, manastır, sarnıç ve mezarlıktan bugüne sadece aşağıdaki resimde görülen kalıntı kalmıştır. Bizans tarihinde önemli rol oynayan İren, torunu Öfrosin, Zoi sürgün günlerini bu manastırda geçirmişlerdir.

Kadınlar manastırında kendi arzusu ile kalan imparatoriçeler ve prensesler de vardı. 1453 den sonra manastır hakkında tarihi bir kayıt yoktur.



AYA YORGI (Ayios Yeorgios-Saint George)

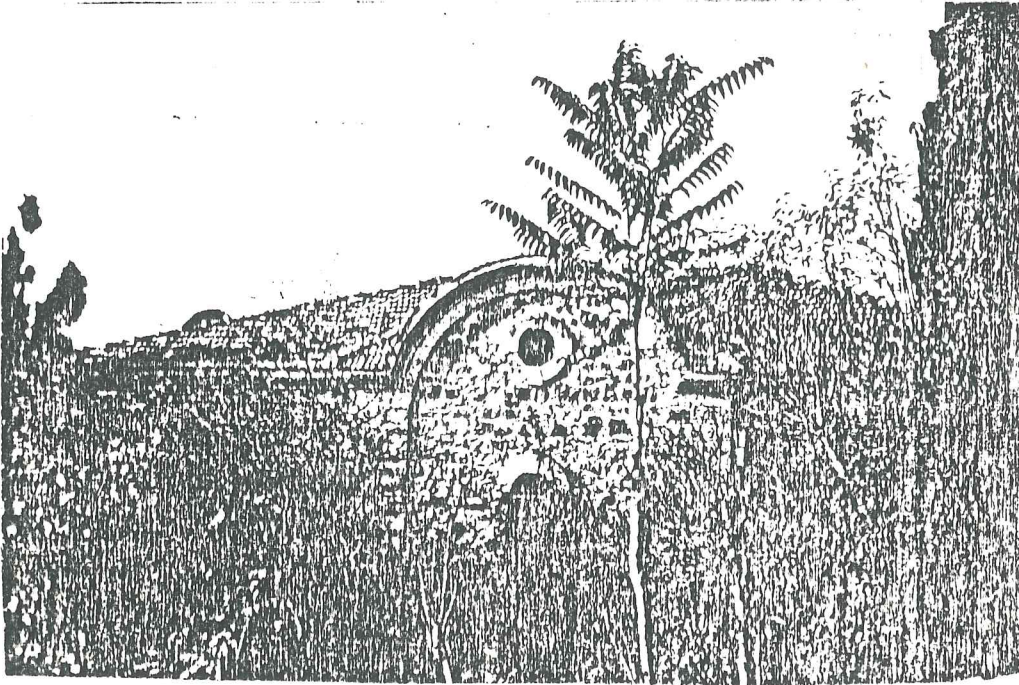
Aya Yorgi, Adalarda mevcut gezme ve ibadet yerleri içinde, en çok ziyaret edilenlerden olup, Peloponez'deki "Aya Lavra" manastırına aittir.

Batı yamacında Aya Nikola manastırı ve eski Karye köyü bulunan adaların en yüksek 'yüce' (Ay'Yorgi) Tepesi üzerinde, çeşitli tarihlerde, çeşitli maksatlar için yapılmış binalardan oluşmuştur. Buradaki manastırın ilk tesisi hakkında kesin bir bilgi yoksa da, 963 senesinde, Nikiforos Fokas tarafından tesis edildiği söylenebilir.

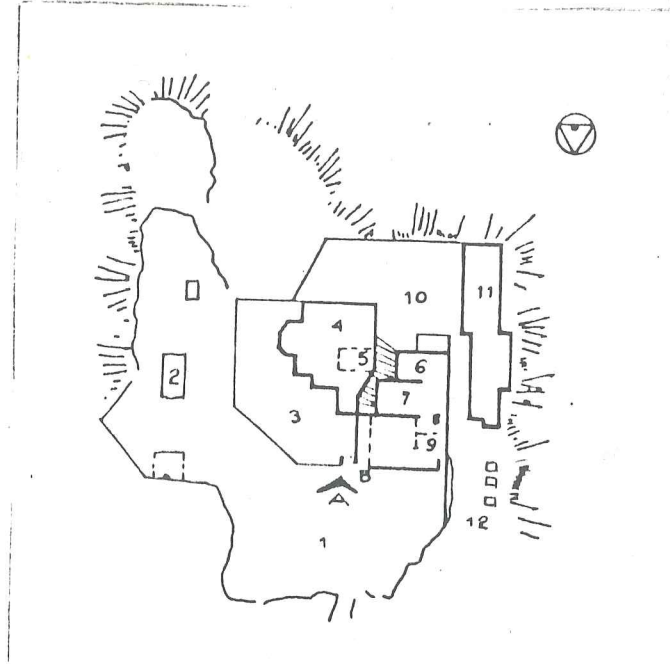
Aya Yorgi'nin eski ibadet yerinde, manastır papazına iyileşmek için teslim edilen bedbaht akıl hastalarının bağlandığı demir halkalar hala görülmektedir. Daha hafif hastalar, öndeki ahşap binada oturlardı.

Bu manastır Haçlı seferleri sırasında 1302 de, Amiral Jüstinyen idaresindeki donanma tarafından yağma edilmiş yakılmış ve yıkılmıştır.

Patrikhane Fermanına göre, İsaie 1751-1752 yılları arasında Aya yorgi denilen yerde, bir manastır kurma teşebbüsüne geçiyor ve sekiz senede Aya Yorgi kilisesi yanındaki "Blakerna" küçük kiliseyi ve hücreleri inşa ediyor.



Aya Yorgi Kilisesinin Güney Duvarı



Aya Yorgi Manastır ve Kiliseleri Genel Şeması

A-Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi girişi

B-Aya Yorgi Manastır girişi

1-Kilise önündeki meydan

2-Küçük kır kahvesi

3-Kilise bahçesi

4-Saint Georgeus'un yeni kilisesi

5-Saint Marie des Blachernes'in eski ibadet yeri

6-Saint Heralambos ibadet yeri

7-Saint Georges'un eski ibadet yeri

8-Saint Georges'un eski ayazması

9-Havariyunlar kısmı

10-Avlu

11-Eski manastır

12-Eski mezarlık

Aya Yorgi içindeki kiliseler:(Ayios Yeoryios Kilisesi)

Kilise aynı azizin adını taşıyan manastırdadır.Manastırın sol tarafına düşer,kesme taştan yapılmış dört duvar üzerine kiremit örtülü bir çatıdan ibaret bir yapı olup; Büyükada Ortadoks cemaatinin yardımıyla(106 yaşındaki rahip Dionisios tarafından) 1906 senesinde yaptırılmıştır.Zemini mermer döşelidir.Tavanın orta kısmı sekiz ahşap sütuna atılmış mermer kemerler üzerine oturtulmuştur.

Ayios Yeoryios(Saint Georges) un eski dua yeri:

Tonoz bir hücreden ibaret olup,zemini mermer döşemelidir.Üç parça mermerden yapılmış olan orayapilinin üst kısmı oyma olup azizlerin tasvirleriyle süslenmiştir.

Ayios Haralambos(Rum Ortadoks) Kilisesi:

Bizans yapılarındandır.Küçük bir hücreden ibaret tavanı tonoz,zemin taş döşemelidir.Cam içinde azizlerin tasvirleri vardır.Yerde çakılı halkalara ağır akıl hastaları bağlanırdı.

Ayia Blaherna(Rum Ortadoks)Kilisesi:

Bir Bizans yapısıdır.Beş basamaklı taş merdivenle inilir.Tavanı tonoz,zemini mermer döşeli,ikonostasiyonu da taştan yapılmıştır.

Aya Nikola(Ayios Nikolaos)Manastır ve Kilisesi:

Bizans zamanında adanın ilk köyü olan"Karye köyü" nün bulunduğu şimdiki karacabey koyu ve küçük tur dönüş yolu üzerindedir.

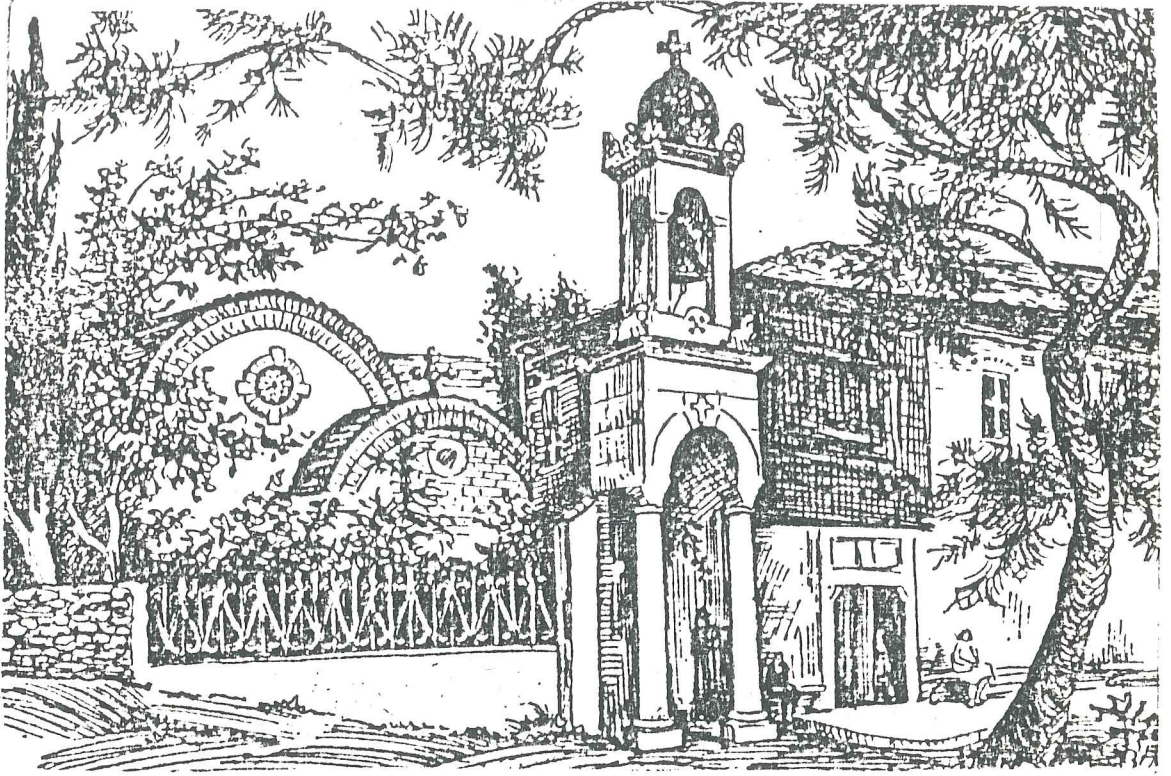
Bir manastır,bir kilise,(biri Ortadoks,biri katolik olmak üzere)iki mezarlık ve ahşap dinlenme evleri bulunur.

Ayios Nikolaos Rum Ortadoks kilisesi:

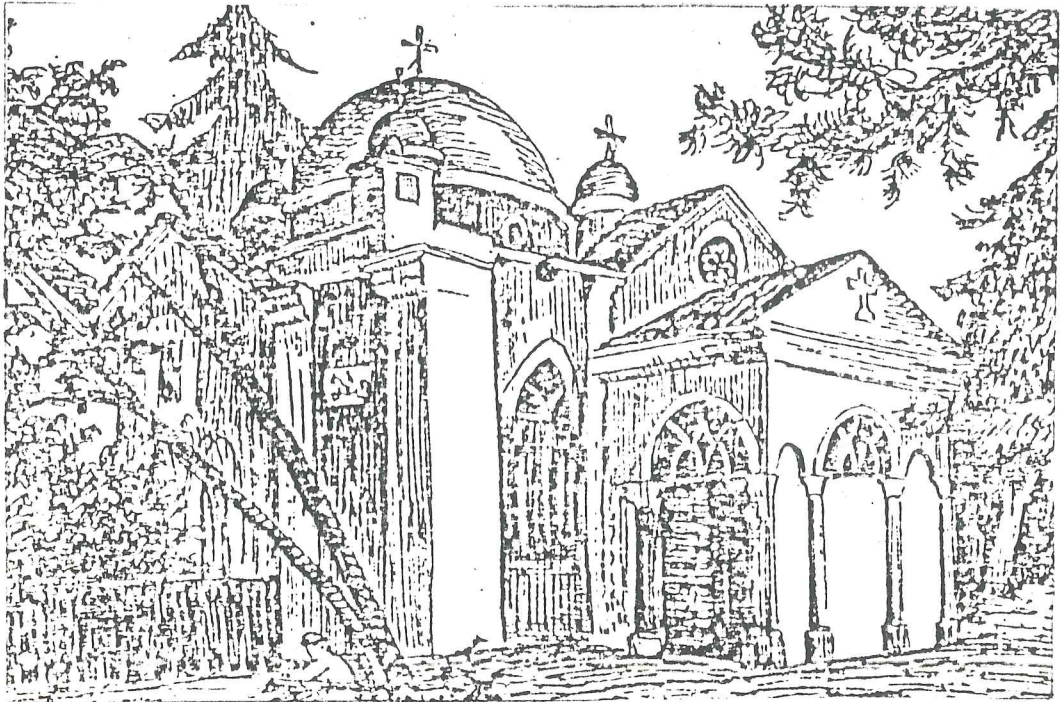
Aynı isimli manastırdadır.Dört duvar üzerine kiremit örtülü ve kubbeli kağır bir yapıdır.Aslı olan on dördüncü asır kiliselerinden olup,ikinci defa olarak 1868 de yapılmıştır.

Ayios Nikolaos Rum Ortadoks manastırı:

Karacebey mevkiinde,üç binadan müteşekkildir.İki bina cephede olup zemin katları kağır, dört duvar üzerine kiremit örtülü üçer katlı ahşap yapılardır.



Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilise ve Manastırının Girişi



Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi

Hristos Manastırı

İsa(Hristos) Tepesinin güneyinde mezarlık yanındadır.1957 senesinde iki keşişin yardımıyla patrik Melethios tarafından inşa ettirilmiş,1866 da patrik Sofranios III. zamanında büyük tamir görmüştür.

Ayios Dimitrios(Aya Dimitri)Kilisesi:

Adanın kumsal semtindedir.Dini bayramlarda ibadet burada yapılır.Ortodoks adalılarının müşterek gayretleri ve çalışmalarıyla,7/Mayıs/1856 da inşa edilmiştir.

Panayia Kilisesi:

Büyükada'nın cemaat kiliselerindedir.Kilisenin ismi Meryem Ana'nın ölümünü temsil etmektedir.(Meryem Ana'ya vakfedilmiş bütün kiliseler 'Panayia'ismi ile anılır.

Ayios Teodoros Rum Ortodoks Kilisesi:

Maden semtinde,damı kiremit örtülü,ahşap,ayazma şeklinde bir kulübedir.Caddeden kilisenin bulunduğu yere onyedi basamaklı beton merdivenle inilir.

Profitis ilias Kilisesi:

Karacebey'de cemaat kilisesidir.İnşası 80-90 seneliktir.

Ermeni Katolik Kilisesi:

Büyükada Kadıyoran caddesinde çıkışta sol taraftadır.1858 senesinde Avrupa tüccarlarından Apeloğlu Andon tarafından yaptırılarak,Ermeni Katolik Başpiskoposluğuna vakfedilmiştir.

Büyükada "Hamidiye"Cami:

Tepeköy yamacında,cami sokağındadır.Osmanlı mimarisinin klasik şaheserlerine benzemeyen melez bir usul göstermektedir.Bu caminin yerinde bir papazın evi vardı.Ada müslümanları tarafından ev satın alınarak yerine bu ibadethane yapılmıştır.Sultan II.Abdülhamit'in emriyle,Evkaf nezareti tarafından(1311) 1895 tarihinde,bir cami ile altında Evkaf parasiyle bir mektep inşa edilmeye başlamış,ertesini yıldıkmal edilmeye başlamıştır.

Cami altında mektep başka yere nakledilince caminin altı müezzin ve imam ikamatgahı olarak kullanılmış ve niha-



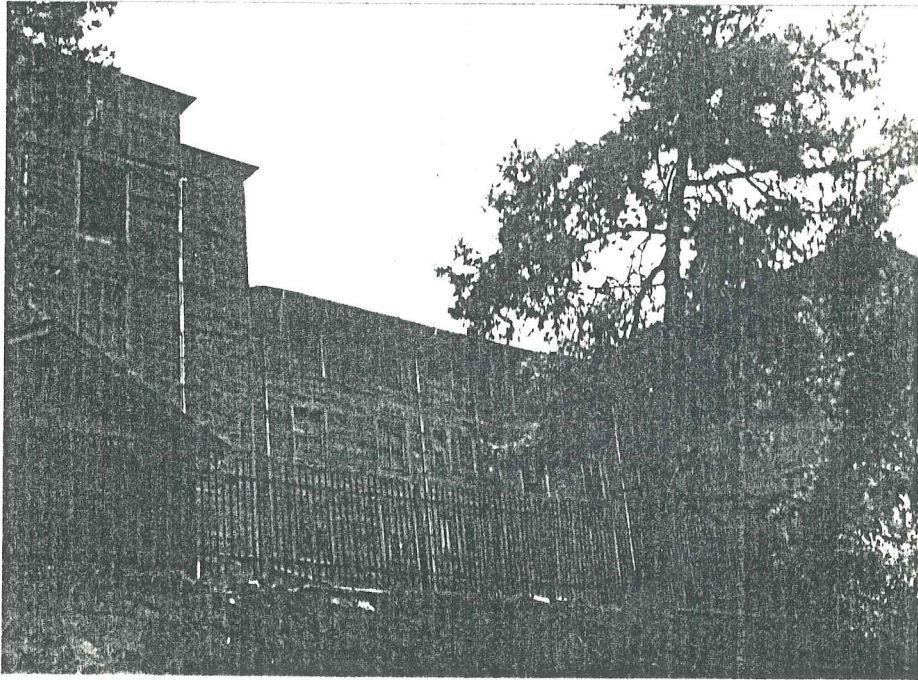
yet cemaatin fazlalığı dolayısıyla cami derneği tarafından bahçeye imam ve müezzin için ayrı bir ikametgah yaptırılıp cami altında ibadete açılmıştır. Ayrıca bahçede yedi musluklu şadırvan, dörtlü bir abdesthane ve bir dernek odası ile cenaze için gusulhane ayrıca 16 tonluk sarnıç ve depo yaptırılmıştır.

Büyükada Rum Yetimhanesi:

Büyükada'nın en güzel denilebilecek olan "İsa Tepe-sinde",1898 yılında Kont Moris Bostari başkanlığındaki bir Fransız şirketi tarafından 1890-1900 yıllarında otel-kumarhane olarak işletilmek üzere inşae edilmiştir.II.Abdülhamit işletme izni vermemiş,Eleni Zarifi'yi adlı bir rum kadını satın alarak patrikhaneye hibe etmiştir.

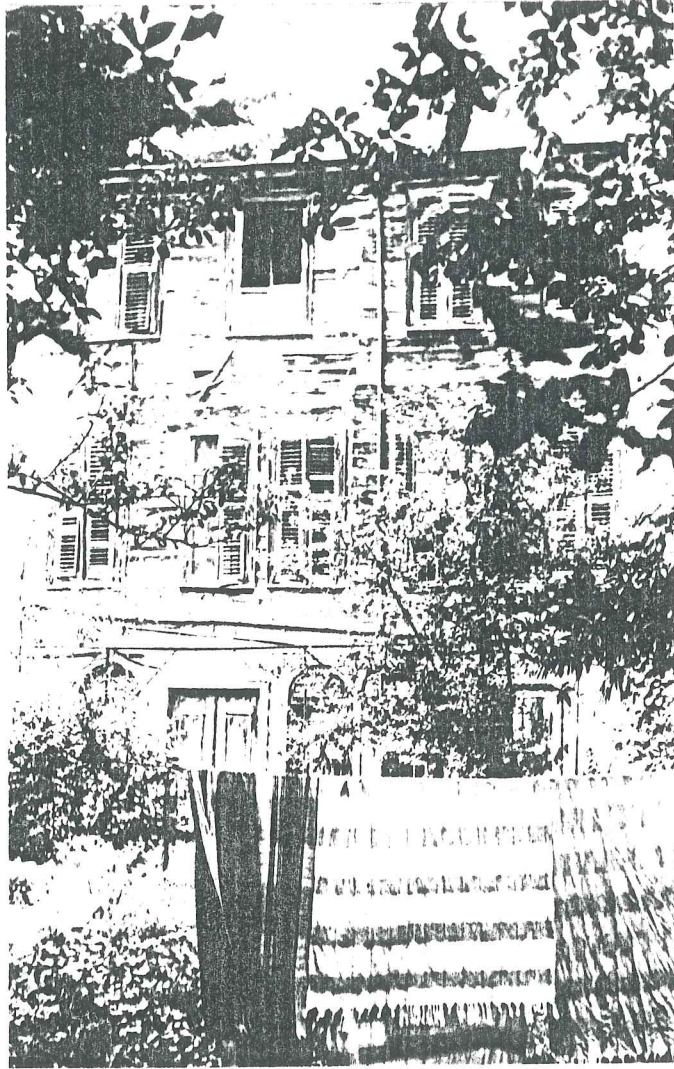
Yetimhane binası 26.000 metre karelik çamlik bir saha içinde ve bir kısmı taş duvar,bir kısmı parmaklıklarla çevrilidir.Beş katlı olup,206 odalıdır ve uzunluğu 102,5 m genişliği 25-35metredir.Geniş bahçesinde 13 odalı diğer bir ahşap bina vardır.Eskiden müessesenin hastanesi idi,bugün müessesenin okul kısmı olarak kullanılmaktadır.

Eskiden yetimhane güzelliğine binaen Büyükada'nın kırmızı sarayı olarak anılıyordu.Fakat bir taraftan geçirdiği maceralardan diğer taraftan bakımsız kaldığından,zamanla harap olmuş,bu gün tamir edilmeyecek hale gelmiştir.



Büyükada Hamamı:

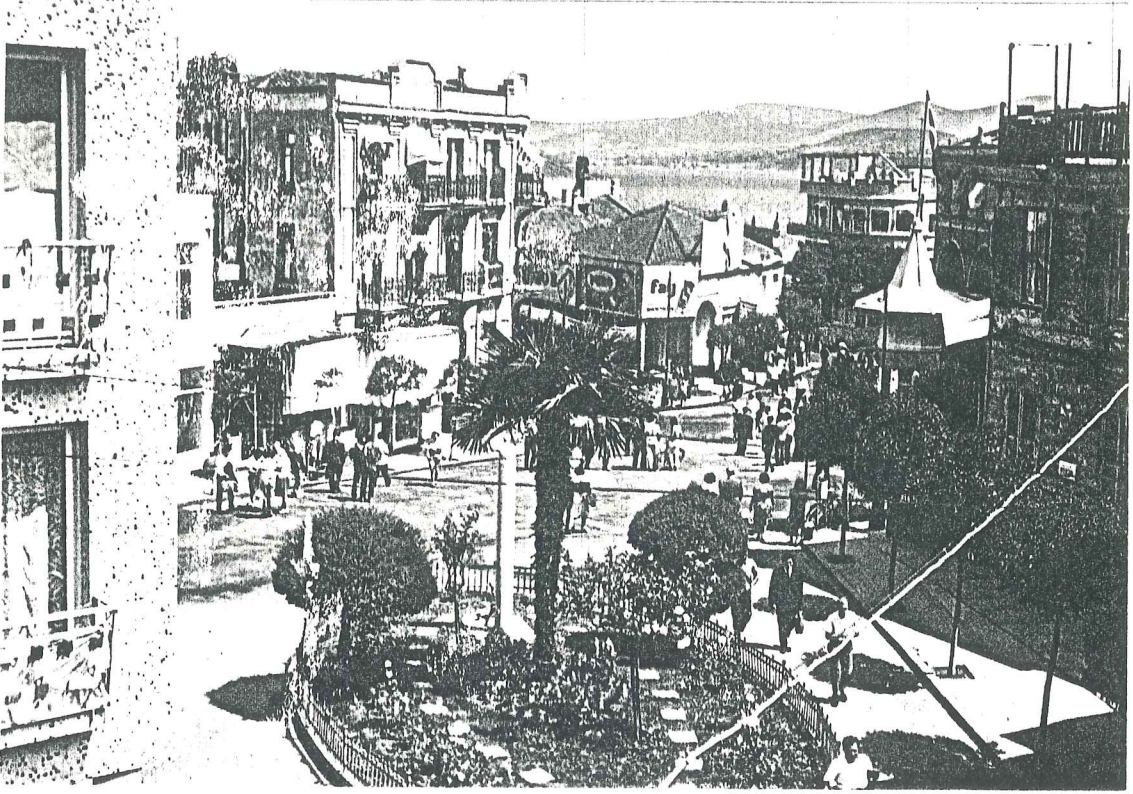
Yaklaşık 100 yıllık bir tarihe sahip olan bu hamam birkaç binadan meydana gelmiş olup, Hamidiye camii yakınında donanma sokağındadır.



Kitabeli sütun:

Vapur iskelesinden çıkınca önümüze gelen meydanda bulunan parkın içinde yer alır.

Aya Yuannis Rum Ortodoks Kilisesi buradayken yıkılarak yerine park yapılmıştır. Baltaoğlu Süleyman Paşanın anısına 1953 de mermer bir sütun dikilmiştir.



Saat kulesi:

1914 de Bahriye nazırı Cemal Paşa tarafından yaptırılmıştır. Adalar güzelleştirme cemiyeti tarafından kullanılmaktadır. Yukarıdaki resimde sağda görülmektedir.

Kaymakamlık binası Murat Pinyatoğluna ait bir köşk iken 1919-1923 yıllarında otel olarak kullanılmıştır. İskele başında ki hükümet konağının 1927-1928 de yıkılması üzerine bu köşk kaymakamlık binası olmuştur. Beş katlı ve kırk odalı bir yapıdır.

XI.2.BÜYÜKADA'NIN REKREASYON ALANLARI

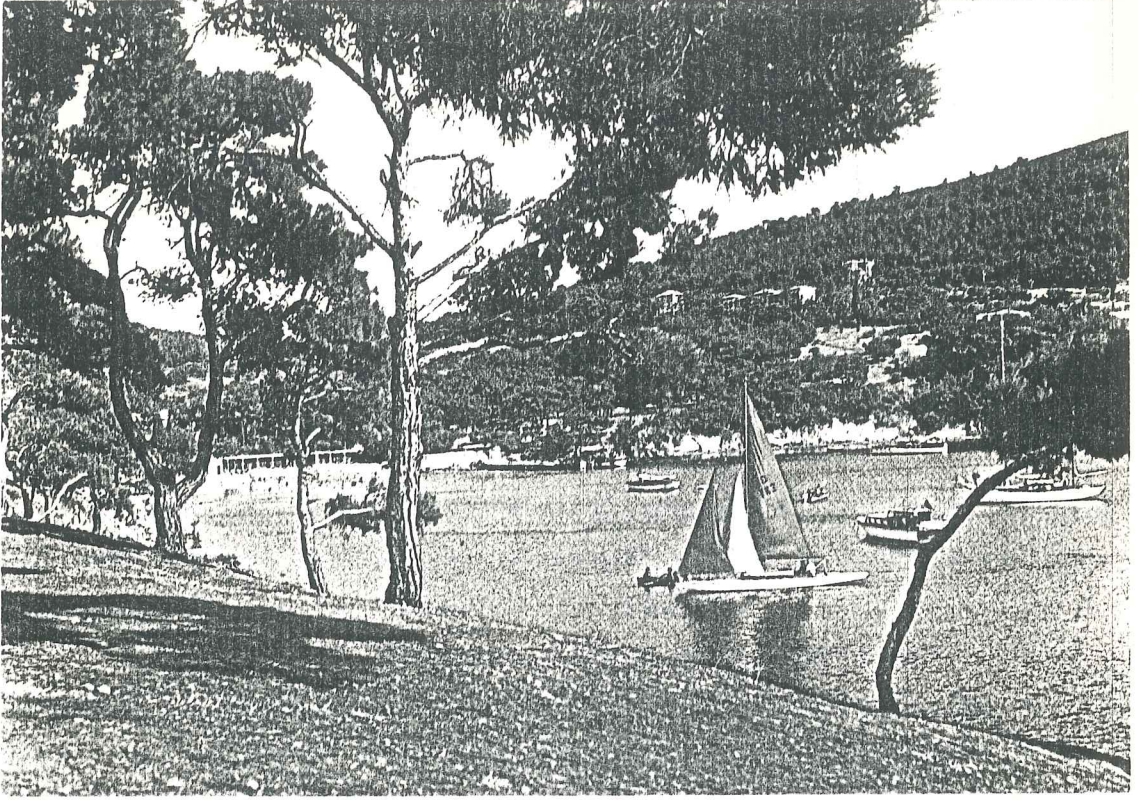
Koylar ve tepelerle,bakımlı yazlık köşkler,gazinolar,çam koruları,plajlar,otel ve pansiyonlar,her türden eğlence yeri ve turistik tesislerle Büyükada ünlü bir dinlence merkezidir.

Dil Burnu: Büyükada'nın en önemli rekreasyon alanlarından biri Dil burnu ormanıdır.Adanın batı kıyısında genişliği 100 m.uzunluğu ise 500 metredir.Dil burnu ormanı mesire, denize girme olanaklarıyla ayrı bir özellik taşımaktadır,ekteki levhada Dil burnu'nun bu özelliği gösterilmiştir. Dil burnu ormanı 10 hektarlık bir alanı kaplamaktadır . Günübirlik olarak adaya gelenlerin özellikle tercih ettiği bir yerdir.Dil burnuna gelen bir kişi güzel kokulu çam ağaçlarının altında,önünde masmavi denizle gerek ruhen gerekse fiziksel yorgunluğunu atar.

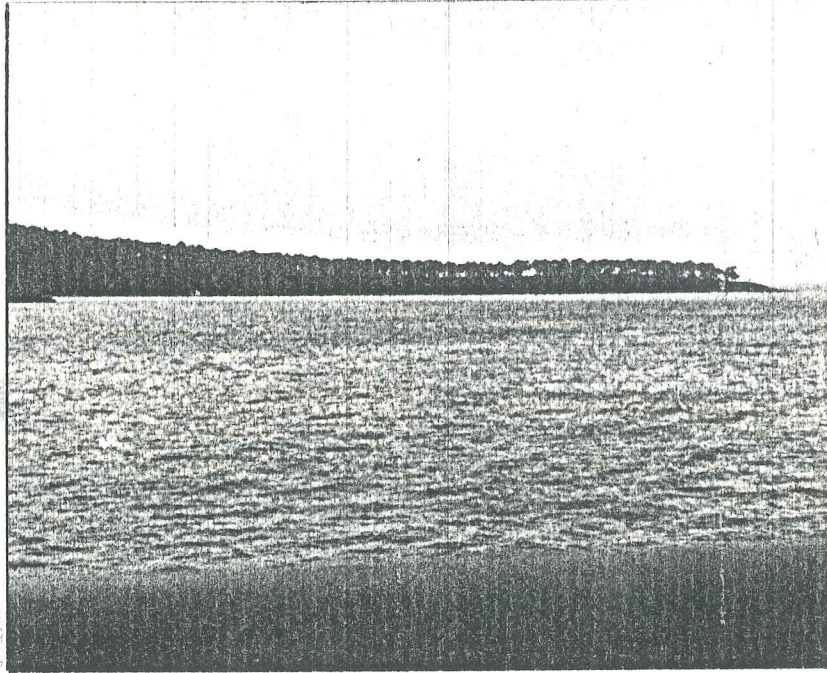


Dil Burnundaki mesire yerinden bir görünüm

Ekteki levha 11 de dilburnu piknik yeri gösterilmektedir. Bu levha TC.Tarım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Avcılık Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Başmüdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.



Dilburnundan Yörükali tesislerinin görünüşü

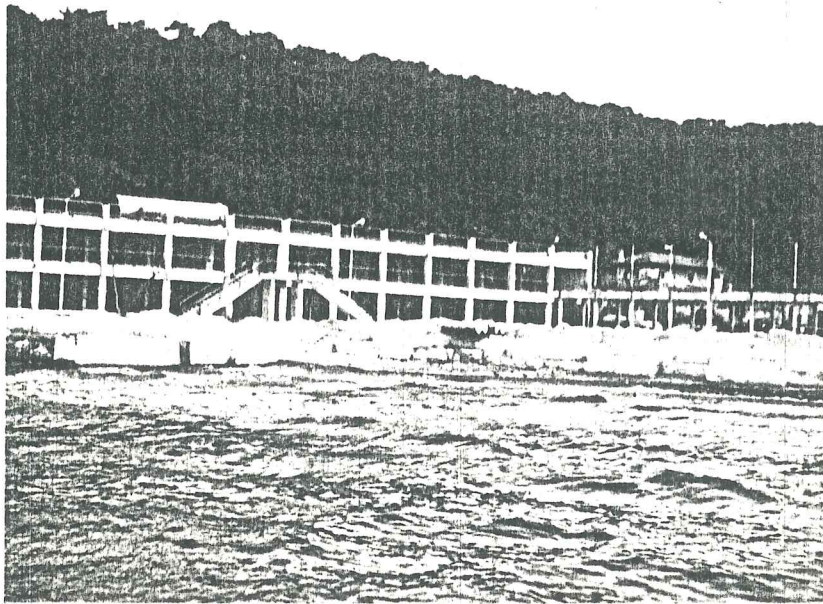


Dilburnunun uzaktan görünüşü

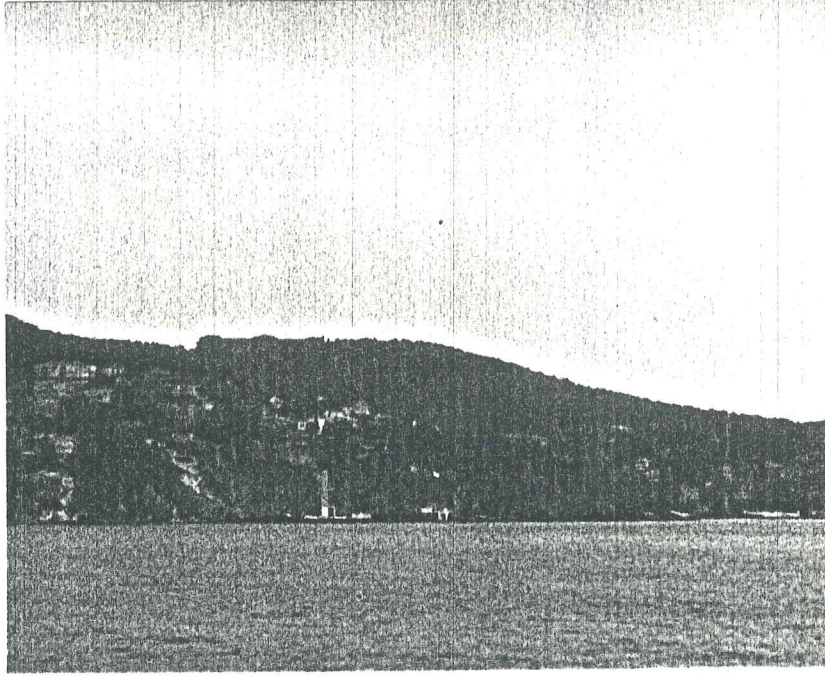
Yörükali tesisleri:Büyükada'nın bir başka rekreasyon alanı ise Yörükali tesisleridir.Sauna,resteurant,gazino,motel ve plaj tesisleriyle adanın tek turistik tesisidir.Dil burnu ormanının hemen yamaçlarında başlamaktadır.Sahilden 25-30m acıklara kadar sığ olan plaj kum ve çakılla örtülüdür. Belediyeye ait olan bu tesisi özel kişiler kiralayarak işletmektedirler.Eski Yorgoli kır gazinosunun yerine yapılmıştır.Bazı çevrelere göre ismi 17 Nisan 1453 de Büyükadayı zabdeden Süleyman Paşa'nın yaverlerinden Yörükali'nin zabt olayından sonra bu kısma yerleşmesinden ileri gelmektedir.

Çam ağaçları altında bulunan motel tesisleri çitli 20bungalow dan oluşmaktadır.Bungalowlara üçüncü yatak konulması ile toplam kapasite 120 oluyor.

200 kişilik gazinoya,büfeye ve saunaya sahip olan tesisin dörder kişilik 240 kabini bulunmaktadır.Yaklaşık 1000 kişi soyunma imkanına sahiptir.Ayrıca gardroblara da sahiptir.



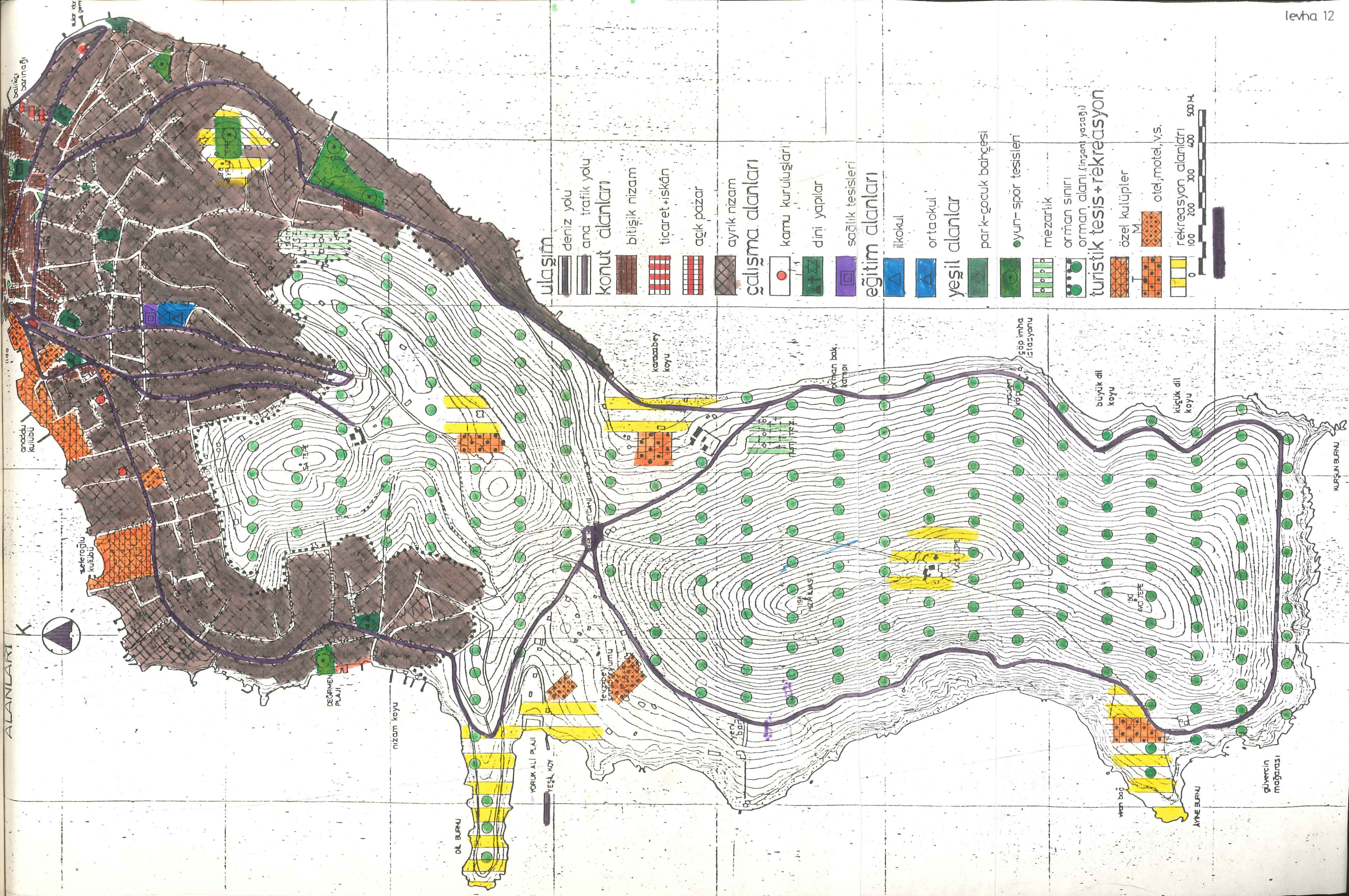
Değirmen tesisleri: Adada bulunan bir başka rekreasyon alanı ise değirmen plajıdır. Yatma tesislerinin bulunmadığı tesis günöbirlik olarak gelenlere hizmet etmektedir. Bu plajın bulunduğu yerde çok seneler önce un fabrikası varmış. Günöbirlik olarak gelen kişilere plajı, tesisleri ve kabinleriyle hizmet sunmaktadır.



Sedef adası ve Tavşan adası Büyükada ya bağlı adalardır. Özellikle Sedef adası rekreasyona elverişlidir.

Viranbağ, Yüce tepe, İsa tepe, Nevruz tepe rekreasyon alanları olarak kullanılmaya elverişli bölgelerdir.

ALANLARI



ulaşım

deniz yolu
ana trafik yolu

konut alanları

bitişik nizam
ticaret+iskân

açık pazar

ayrık nizam

çalışma alanları

kamu kuruluşları
dini yapılar

sağlık tesisleri

egitim alanları

ilkokul
ortaokul

yeşil alanlar

par k-çocuk bahçesi
yün-spor tesisleri

mezarlık

orman sınırı

turistik tesis+rekreasyon

özel kulüpler
otel,motel,vs.

rekreasyon alanları

0 100 200 300 400 500 M

araddu kulübü

seferoğlu kulübü

DEĞİRMEN PLAJI

nizam koyu

OL BURNU

YÖRÜK ALI PLAJI

YEŞİL KÖY

KARABEY KÖYÜ

KARABEY KÖYÜ

İĞR HİÇKİMLİSTİ

ÖRMAN BAK KAMPİ

İSPO İMHA İSTASYONU

BÜYÜK Dİ KÖYÜ

KÜÇÜK Dİ KÖYÜ

YAN BAĞ

AYNE BURNU

GÜVERCİN MAĞARASI

KURŞUN BURNU

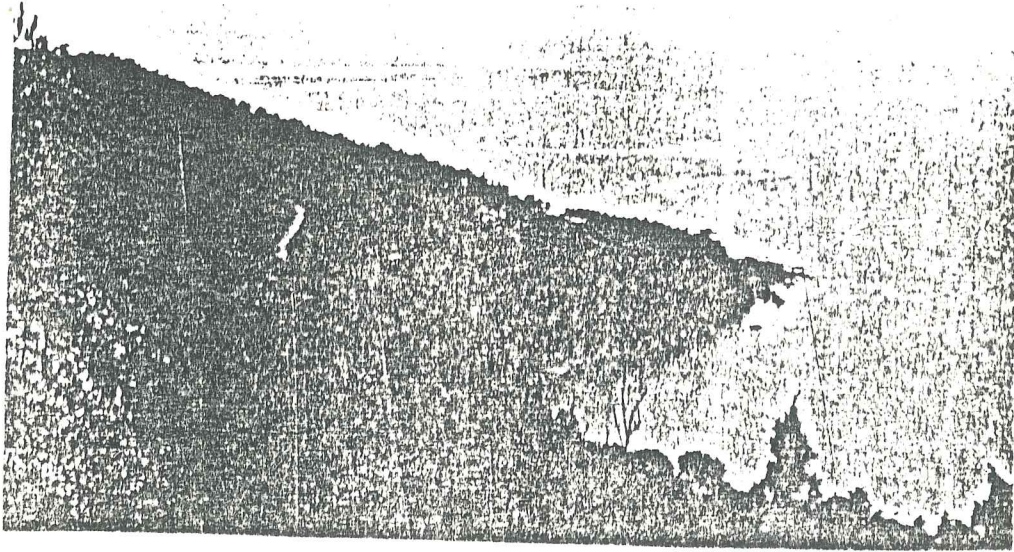
XI.3. GÖRSEL DEĞERİ OLAN NOKTALAR

Büyükada'nın deniz seviyesinden 202 metre yüksekliği ile Hızır İlyas Tepesi, en önemli vista (odak) noktasını oluşturur. Bir tarafta Yeşilköy, İzmit, diğer yanda Çınarcık ve Uludağ zirveleri berrak havalarda insanı kucaklayıverir.

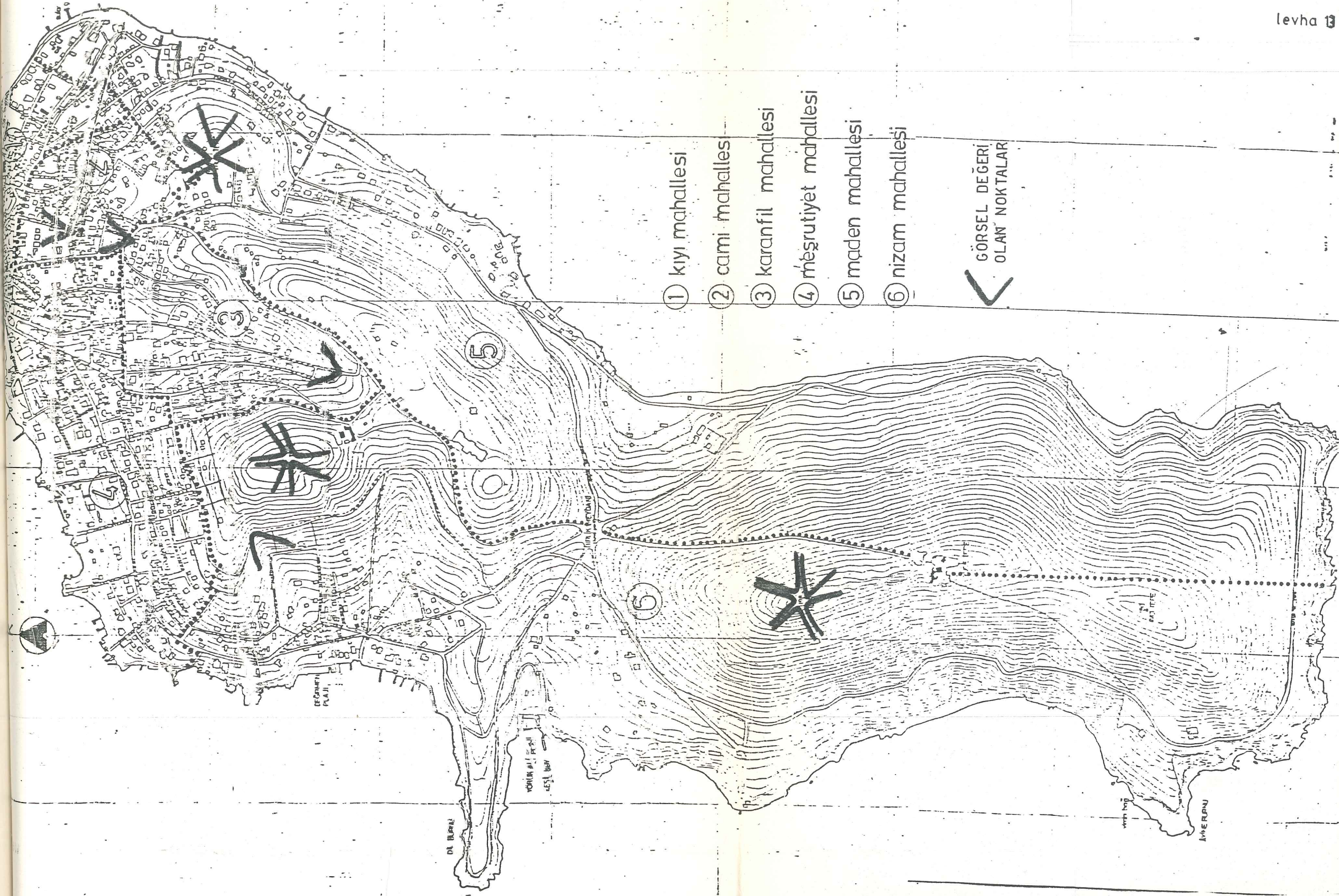
Diğer adalara kuşbakışı bakılır. Şair Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerine konu olan Viran Bağ (Eski Bağ) ayrı bir güzelliktedir.

Diğer bir odak noktası, kartal yuvasını andıran niteliğiyle Aya Yorgi Manastır ve Kilisesinin bulunduğu Yüce tepesidir. Karacabey Koyu (eski Karye Köyü) çok aşağılarda kalır.

Eski Rum Yetim Okulunun noktalandığı Karadağ Sokağı Aşıklar yolu, Nevruz Tepe, İsa Tepe, Necip Bey Sokağı, Hamidiye Camisiyle biten Gazi Mihal Sokağı, görsel olarak değerli önemli noktalardır.



Viran bağ (Eski bağ)



- ① kıyı mahallesi
- ② cami mahallesi
- ③ karanfil mahallesi
- ④ meşrutiyet mahallesi
- ⑤ maden mahallesi
- ⑥ nizam mahallesi

✓
GÖRSEL DEĞERİ
OLAN NOKTALAR

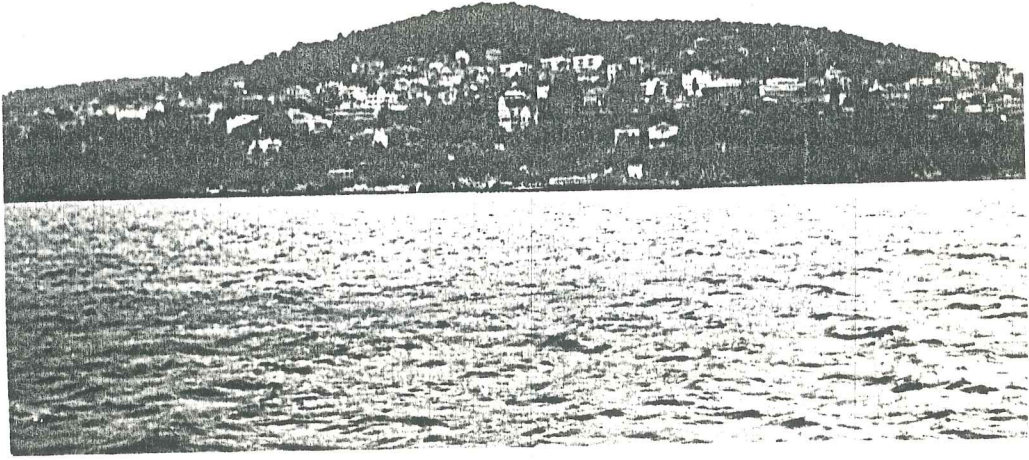
DE İBRAHİM

YONUK ALI BEKİR
CESTİ BEKİR

YONUK ALI

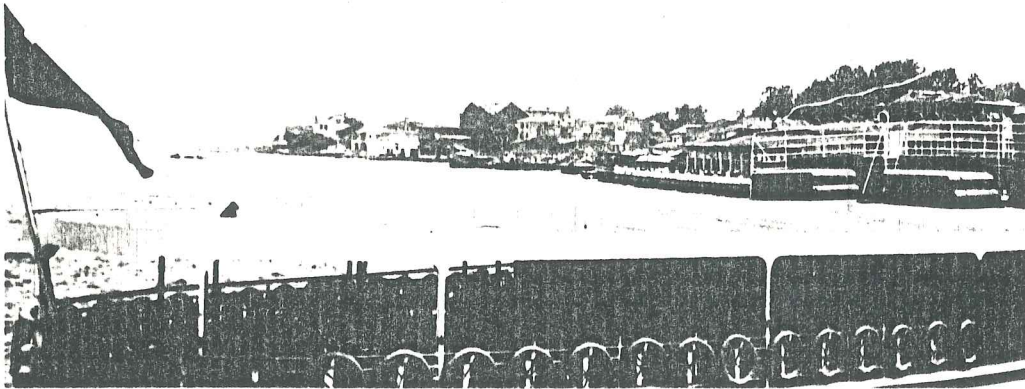
İMRELPANU

Büyükada'nın vapurdan görünüşü





Vapurdan iskelenin sağ tarafının görünüşü



Vapurdan iskelenin sol tarafının görünüşü

XI.4.BÜYÜKADA'NIN KONAKLAMA TESİSLERİ

Senelerden beri sayfiye yeri olma özelliğini taşıyan Büyükada'da daha çok mülkiyet bulunduğu için konaklama tesisleri yetersizdir.

Büyükada'daki konaklama tesisleri şunlardır:

Otel amacıyla yapılmış ve bu amaçla işletilmekte olan tesisler;Plaj oteli, Splendit oteli,Küçük Splendit oteli Kalipso oteli,Rum Yetimhanesi(izin verilmediği için otel amacıyla işletilmemektedir.),Akasya oteli.

Özel klüplere ait olan tesisler ise köşklardan bozularak yapılmışlardır.Seferoğlu,Değirmen plaj,Anadolu klübü gibi tesislere ait binalar eski köşklardan oluşmaktadır.

Diğer tesisler ise evden bozmadır.

Plaj oteli:20 odalı bir oteldir.Yatak kapasitesi ise 60-70 civarındadır.İşlemeleriyle tarihi yaşatmaktadır.

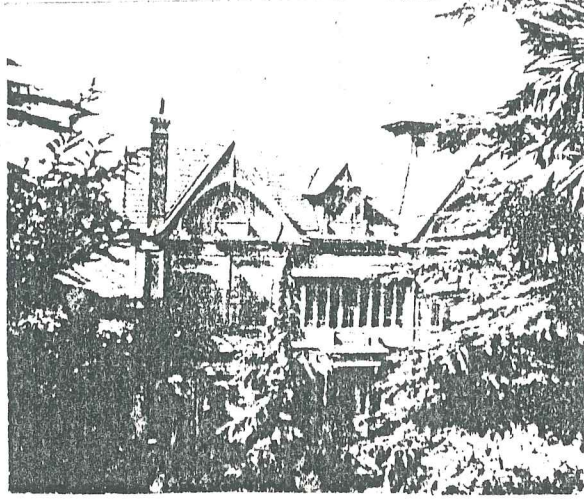
Splendit oteli:72 odalı olan bu otel 136 yatak kapasitesine sahiptir.

Küçük Splendit oteli:Bugün bu otel pansiyon olarak işletilmektedir.Bugünkü ismi İdeal pansiyondur.

Kalipso oteli:Sümer palas olarak bilinen bu otel 1979 da çıkan yangında yanmıştır.Bugün inşaatı devam eden tesis apart otel olarak işletilecektir.İsminin ise Burgaz oteli olacağı söylenmektedir.

Akasya oteli:Bu otel de 1979 da çıkan yangında yanmıştır.Daha önceki senelerde ise Etrange oteli adı altında kullanılmıştır.

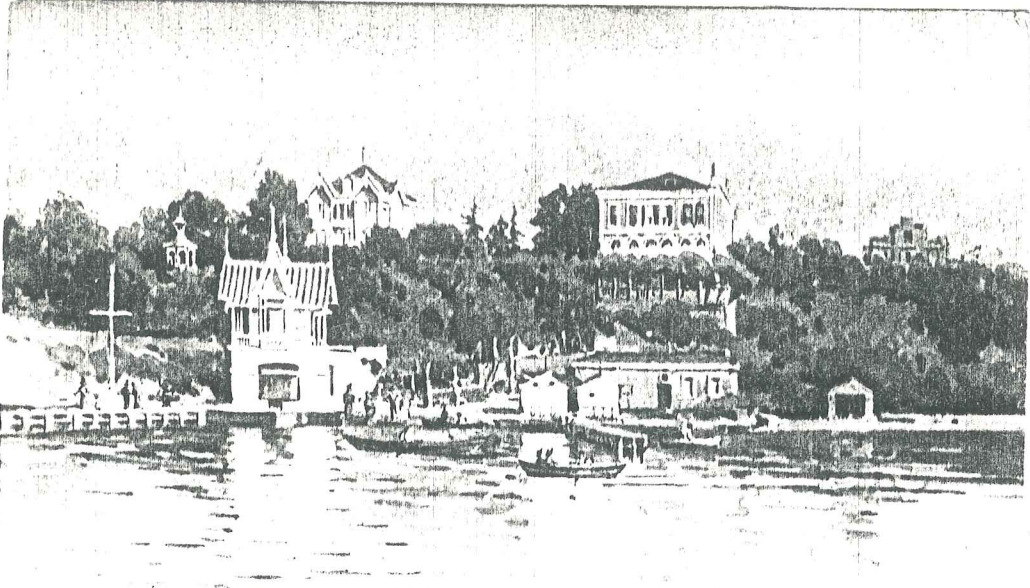
Seferoğlu tesisleri:Seferođluna ait olan bu tesis eski köşkten bozmadır.Klüp üyelerine açık olan bu tesis plaj,oyun alanları ve yüzme havuzu ile hizmet sunmaktadır.



Anadolu Kulübü:Anadolu Kulübü;iç ve dış gelişme ve çağdaş uygarlık düzeyine yükselme ihtiyacından doğmuş ve Atatürk'ün direktifi ile bir devrim aşaması olarak 31.10.1926 da Ankara'da kurulmuştur.Anadolu Kulübü üyelerinin yazlık istirahat ve eğlenme ihtiyaçlarını gidermek için 1937 de Büyükkada Yat Kulübü'nün bina ve tesisleri satın alınmıştır.

Büyükkada'daki Yat Kulübü,The Brihghipo Yat Kulübü Comperi Limited Şirketi adı altında 1906 da yabancı uyruklular tarafından kurulmuştur.Kulüp binalarının ve tesislerinin kurulmak istendiği alan özel kişilere aitti.İngiliz uyruklu Hanri adında biri,1910 yılında bu yerleri satın almış ve Yat Kulübü burada ahşap bir ev ile kulüp binası ve bahçe ile tenis kortu yapmıştır.Kendi üzerinde olan bu yerleri kulübe devretmek isteyen İngiliz uyruklu Hanri Türkiye'nin İngiltere ile savaş halinde bulunması nedeniyle devredememiştir. Yat Kulübü Limited Şirketi de 1923 de bir tüzük çıkararak ismini Büyükkada Yat Kulübü Osmanlı Anonim Şirketi olarak değiştirmiştir.Bu tüzükde şöyle denilmektedir:

"Büyükkada'da gezinti ve sosyal yaşantı araçlarını teşvik etmek ve rağbetlendirmek amacı ile önce aşağıda açıklanan ku-



PRINKIPO YACHT CLUB

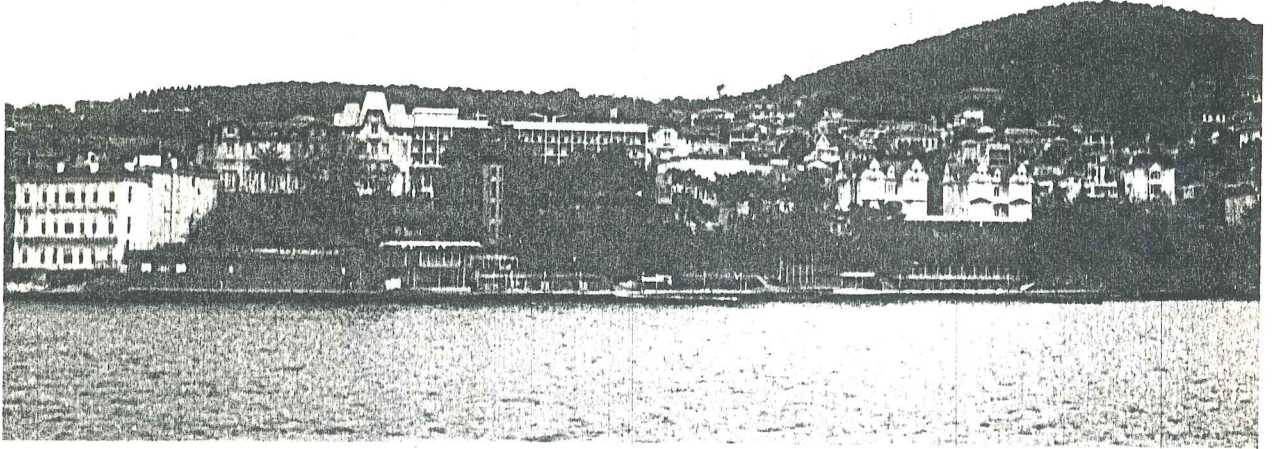
ruluşların her birinin sağlaması gereken eğlence ve kolaylıkların elde edilmesi için özel serkilleri, kulüpleri, gazinolar, kıraathaneler, oteller, lokantalar, barlar, tiyatrolar, deniz hamamları ve benzerlerini yapmak ve kurmak ve bunları işletmek veya işlettirmek, ikinci olarak deniz gezintilerini ve sporlarını teşvik ve rağbet kazanması için yelkenli, kürekli ve makineli bütün yüzücü araçları satın almak ve kiralamak ve başkalarına kirayabilmek; üçüncü olarak Adalar'da bayındırlık işleri için özel haklar istemek ve bunları elde etmek ve işlettirmek, dördüncü olarak söz konusu hususların yapılması için ikinci derecede şirketler kurmak ve bu ana maksatla, işleri ve işlemleri yönetmek için gereken taşınmaz malları, şehir ve kasabalar içinde olmak şartıyla, kendi üstüne çevirip kullanmak üzere Osmanlı Anonim Şirketine çevrilmiştir."(59)

Kısaca Büyükkada Yat Kulübünün amacı Büyükkada'da gezinti ve sosyal ilişki araçlarını sağlamak ve arttırmaktır.

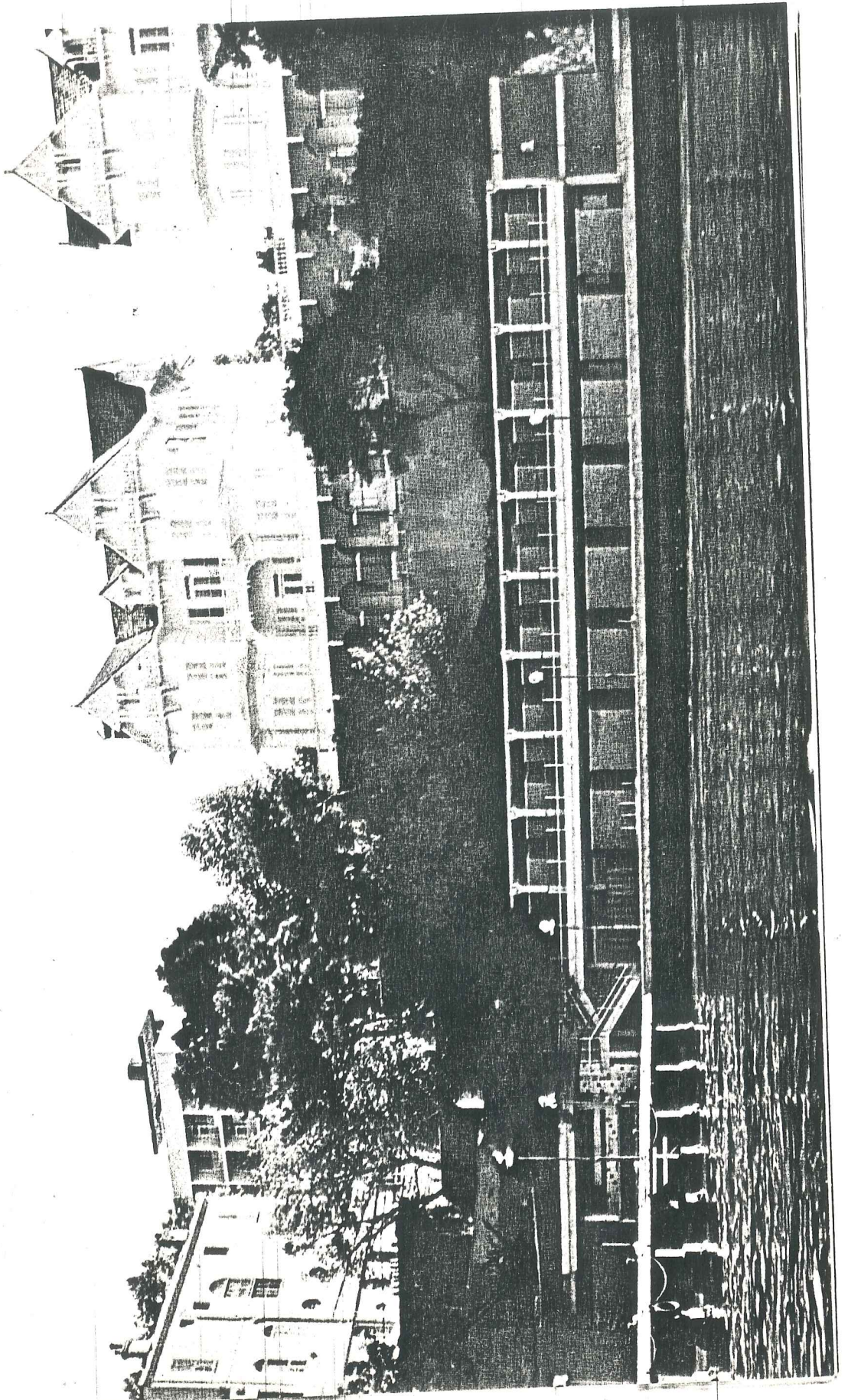
1937 yılında Anadolu Kulübü tarafından satın alınan kulüp üyelerine türlü bina ve tesisleri ile hizmet sunmaktadır.

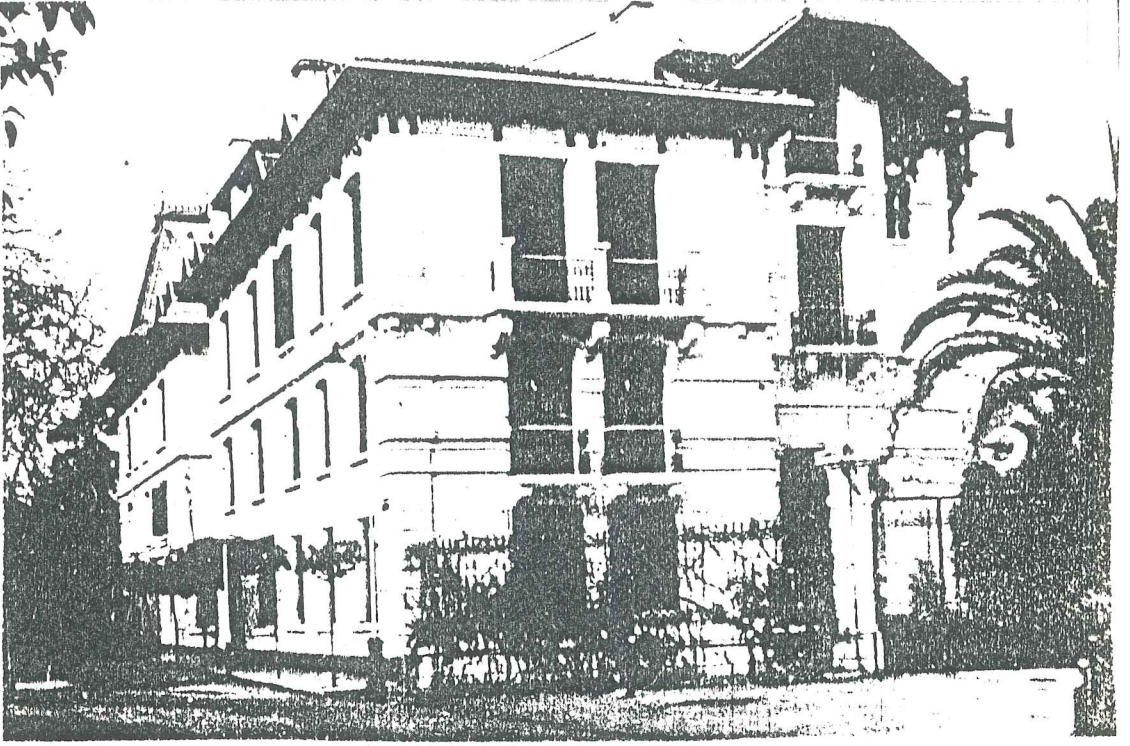
(59) Atatürk ve Anadolu Kulübü Anadolu Kulübünün doğumunun 100.yıldönümünde Atatürk'e armağanı s.14

350 yataklı beş büyük bina mevcut olup ikisi tarihi eser değerinde köşktür. Birisi yıkılan eski beyaz evin yerine yapılan büyük binadır. Diğer, eski adı yeni bina olup 1979 da yanan ve kısa sürede onarılıp 1981 de hizmete açılan beyaz binadır. Beşincisi ise sitenin en eski binası olan sarı evdir, giriş katı oyun salonu olarak kullanılmaktadır. Bunlardan başka açık ve kapalı oyun salonları, açık ve kapalı lokanta, diskotek, iki asansörlü plaj tesisleri ve plaj büfesi, selfservisli kafeterya, piyanolu çay bahçesi, büfesi, televizyon, video, okuma ve istirahat salonları, basket alanı, tenis kortu, pingpong salonu personel lojmanı (300 personel), mutfağı, marangozhane, tesisat atölyesi vardır. (60)



(60) Anadolu Kulübü Büyükada şubesi yönetiminden Bora Baycık





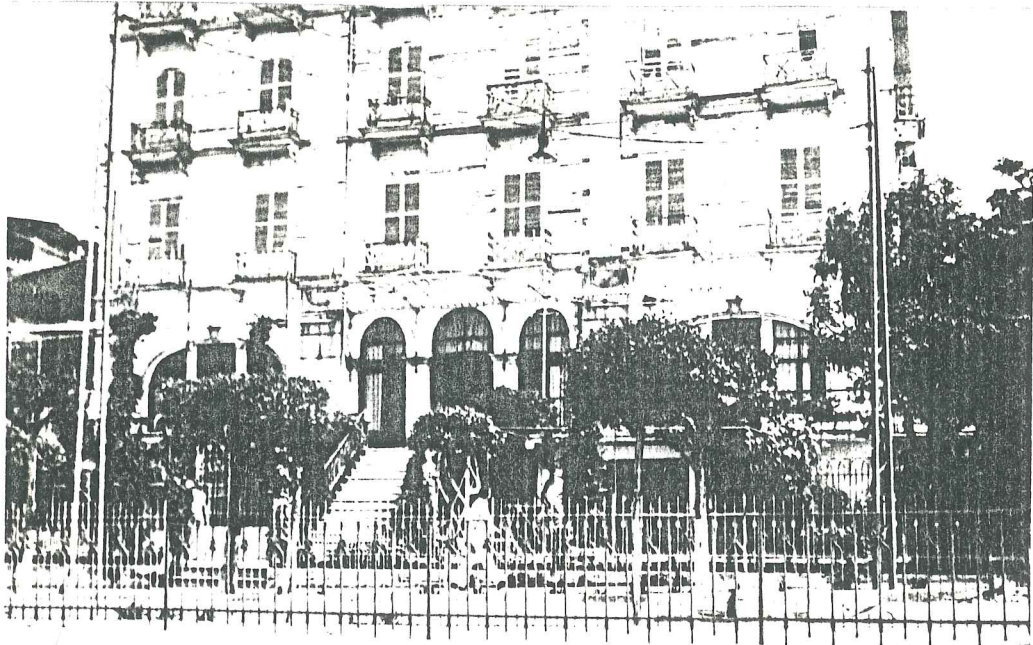
Anadolu Kulübü-Beyaz bina



Akasya oteli(1979 da yanmıştır.)

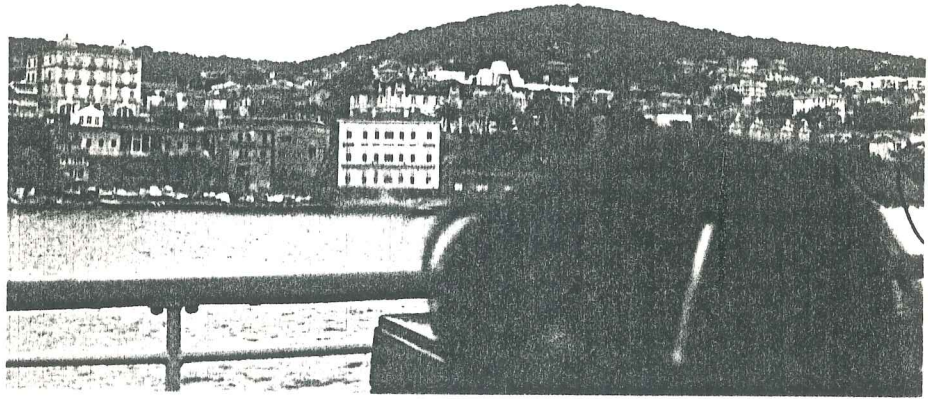


Plaj oteli



Splendit oteli

Sümer Palas

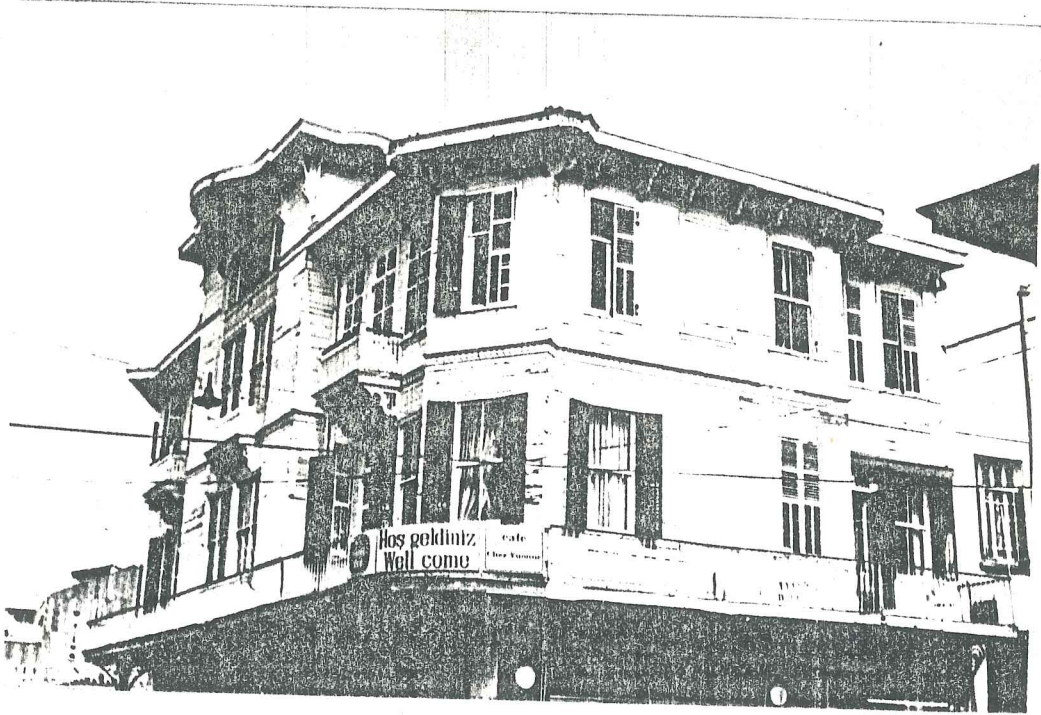


Küçük Splendit(bugün İdeal pansiyon adı altında işletilmektedir.)



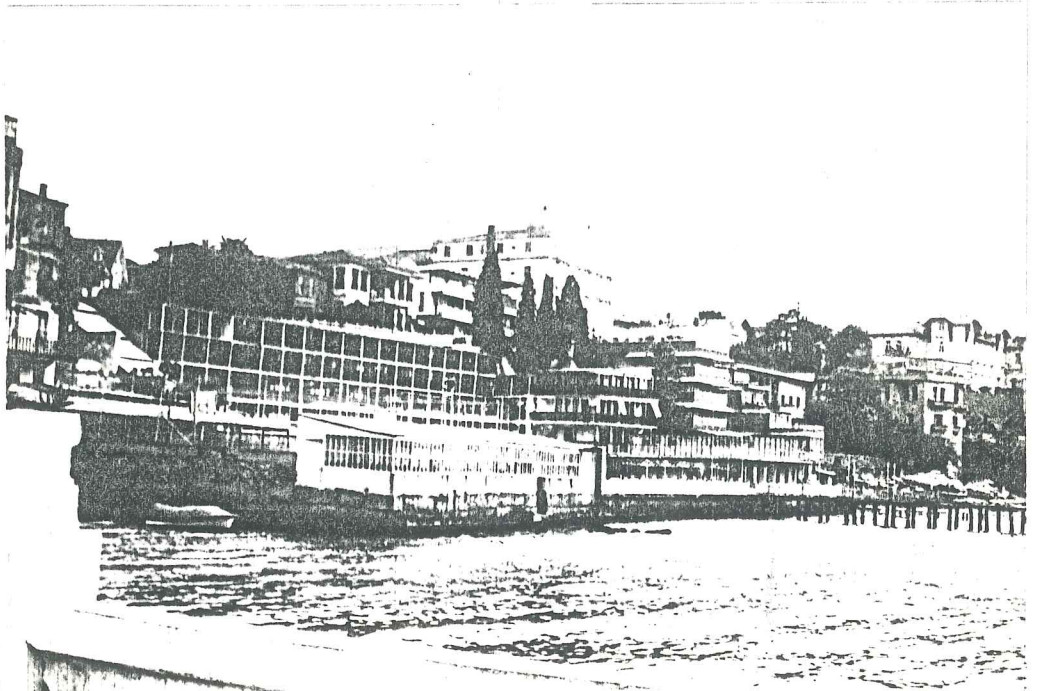
Büyükkada'daki diğer konaklama tesisleri:

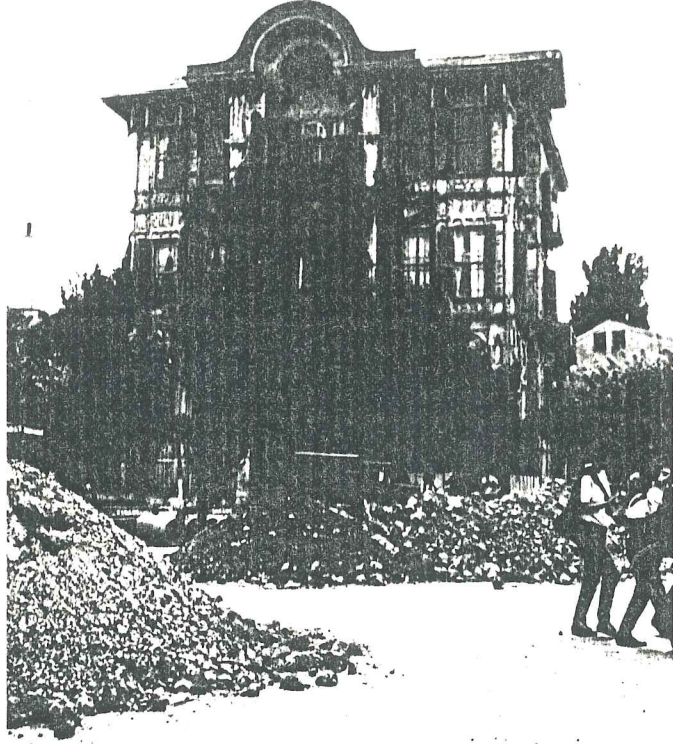
- Lido motel ve plaj tesisleri
- Çankaya oteli
- Yeni Ankara palas
- Turing oteli
- Alppalas
- Yeşilada oteli
- Villa Rıfat pansiyon
- Güner palas



Güner palas

Lido motel ve plaj tesisleri:





Çankaya oteli



Yeni Ankara Palas

ADA GEZİLERİ

Tüm bu rekreasyon alanlarını ve tarihi eserleri görmek amacıyla Büyükada'ya gelenler ve ada halkı için çeşitli gezme olanakları vardır. Bu geziler; denizden motorlar ve sandallarla sağlanmaktadır. Ada içindeki geziler ise faytonlarla, bisikletlerle, yaya olarak ve eğlenceli olsun diyede eşeklerle yapılmaktadır. Özellikle adaya dışarıdan gelen kişiler eşeklere binip onlarla gezmeyi tercih etmektedirler.



Yaya olarak yapılan gezilerde Büyükada'nın değişik güzel manzaraları, köşkleri ve diğer civar manzaraları görmek mümkündür.

Faytonlarla yapılan geziler büyük tur ve küçük tur diye ikiye ayrılmaktadır.

Büyük tur: Birlik meydanından yol batıya dönüp, sanatoryum ve Methi Okyar'ın arazisi önünden, makilik alana gelir. Tepede Aya Yorgi, ileride Viranbağ (Eskibağ) ve koyu görülür. Yol belediyenin çöp imha istasyonuna kadar hep makiliktir. Baharda makiler çeşit çeşit çiçekleriyle çok güzel

kokar.Çöp imha istasyonundan Karacabey Koyuna kadar olan yol ise çamlıktır.Koyun sonunda köşkler başlayıp devam eder. Büyük tur fayton ile bir,birbuçuk saat kadar sürmüktedir.

Küçük tur:Araba meydanından hareketle,Emniyet Amirliği,Splandit oteli,Anadolu Kulübü,Belediye ve Kaymakamlık binaları önünden Nizam yoluna çıkılır.Çankaya caddesinde güzel köşkler vardır. Köşklerin bitmesiyle Dilburnu ormanının çam ağaçları başlar.Yol güneye kırılarak Birlik meydanına (Lunapark)gelinir.Birlik meydanından ve Aya Nikola arkasından sahile inilerek Maden'deki köşkler arasından merkeze dönülür.Küçük tur gezisi de yaklaşık kırk dakikada tamamlanır.



Denizden motorlarla Tavşan adasına,Sedef adasına,Dilburnuna,Yörükali plajına,Viranbağa veKaracabey koyuna gidilir.

Bu geziler ,çeşitli gezme olanakları Büyükkada'yı daha da cazip kılmaktadır.

XII.SONUÇ

Tatil çalışan insanlar için vazgeçilmez bir hak ve insanoglunun çalışma ve dinlenme arasında bir dengedir. Ancak herkes, gereği gibi tatil yapma olanağına sahip değildir. Oysa tatil eylemi artık toplumsal bir anlam kazanmıştır.

Turizm olgusu artık dinlenme-eğlenme gerçeği ile bütünleşmiş önemli ve ivedi bir sorun olarak belirmektedir. Turizm ve dinlenme arasında belirli bir etkileşme vardır. Ve genel olarak dinlenme-eğlenme ile aynı doğal kaynak ve bütünlüğü paylaşmaktadırlar. Turizm; dinlenme-eğlenme ve boş zamanları değerlendirme gereksiniminden kaynaklanmaktadır.

Bu gereksinimin karşılanması, ülkede tatiller için davet bölgeleri yaratılmalı ve bu bölgelerde doğal turizm aracılığıyla, gevşeme-rahatlama-dinlenme ve eğlenme olanakları getiren davet yapıları gerçekleştirilmelidir.

Türkiyede ve özellikle İstanbul da turizme elverişli alanlar çoktur. Bunların değerlendirilmesini tam olarak yapamıyoruz ve bunun sonucunda turizmden beklediklerimizi gerçekleştirilemiyoruz.

Dinlenme ve eğlenme gereksinimini karşılayacak olan kaynakların bulunup çıkarılması , iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Konaklama tesislerimiz de gerek ülkemiz insanı için gerekse dışardan gelecek olan turistler için yetersizdir.

İstanbul'daki mevcut kaynaklardan olan Büyükada'nın'da turizme ve rekreasyona elverişli bir alan olarak yetersiz kaldığını görmekteyiz.

Ormanları, doğal yapısı nedeni ile rekreasyona çok uygun olan, doğal peysaj özellik ve güzellikleriyle ilgi çekici alanlardan biri olan Büyükada ne yazıkki Mayıs-Ekim ayları arasında canlıdır. Bütün bir yıl boyunca canlı tutmak için birtakım önlemler almamız gerekmektedir.

-Kolay ve hızlı ulaşımın sağlanması

-Deniz, hava-kara yoluyla ülke dışından geleceklerin ulaşımını sağlayacak araçların bulunması

-Kendi deniz vasıtalarıyla gelenlerin yanaşabilme-
leri için iskele ve limanlar yapılmalı.

-Boğaziçi yerleşim sahaları ile benzerlik gösteren
Büyükkada'nın ivedilikle koruma geliştirme amaçlı imar planı-
nı hazırlanmalı.

-Mevcut olan alt yapı tesisleri daha üst düzeye
çıkartılmalı

-Yeni eğlenme-dinlenme alanları açılmalı

-Çocuk bahçeleri yapılmalı

-Lunapark gibi eğlence alanları yapılmalı

-Yetersiz olan konaklama tesislerinin kapasiteleri
otel,motel,tatil evleri,hafta sonu evleriyle yükseltilmeli

-Pansiyonçuluk teşvik edilmelidir.

-Rum Yetimhanesi gibi yerler turisme hizmet edecek
şekilde değerlendirilmelidir.

-Tarihi evleri korumak amacıyla restorasyon çalış-
malarıyla pansiyon gibi konaklama tesisi olarak kullanılma-
ları sağlanmalı

-Geleneksel fuar ve festivaller düzenlenmeli

-Yol güzergahları üzerine dinlenme,oturma bankları
büfelerin konulması

-Yüzme,tenis,ata binme,yelken,yürüyüş sporlarına
olanak sağlayacak tesislerin yapılması

-Adadaki iç ulaşımı sağlayan fayton ve eşeklerin
(şu anda yaklaşık 300 adet fayton var) sayısı azaltılarak
ulaşımın tramvay gibi sessiz çalışan aletlerle ring sefer-
leri halinde yapılması

-Çok maksatlı salonların açılmasıyla müze,sergi,
kurs ve seminer imkanlarının sağlanması gereklidir.

KAYNAKLAR

-Doç.Dr.Akı Altan

Konaklama tesisleri gelişiminin niteliksel açıdan büyük kent modeli içinde incelenmesi

-Dr.Akoğlu Tunay

Turizm ekonomisine toplu bakış

T.T.Otomobil Kurumu yayını İstanbul 1979

-Dr.Akoğlu Tunay

Dünyada ve bizde turizmin dünü,bugünü

varlık yayınları

-Çamlık İlyas-Eski Erhan

Turizm Yatırımları Finansmanları Ankara 1977

-Çubuk Mehmet (Doktora tezi)

Turizmin,dinlenme-eğlenme ve boş zamanları değerlendirme ile bütünleşmesi,yeniden tanım denemesi ve Turizm planlamasına sistemli bir yaklaşım.

-Çubuk Mehmet

Boğaziçi mekanının düzenlenmesinde bazı ilkeler

İTÜ.Mimarlık Fakültesi 1971

-Erdenen Orhan

İstanbul Adaları

Belediye matbası-İstanbul-1962

-Öke A.,Beyazıt N.,Erkman U.,

Turizm konaklama tesisleri ile ilgili tasarım problemleri hazırlık toplantısı.İTÜ Mimarlık fakültesi İst.1971

-Özbilge Kemal

Turizm ve mucize

-Suher Hande

İstanbul'da bölge planlamasına yardımcı bir araştırma

-Talınlı İsmail

Turizm(Mesleki ve teknik öğretim okulları ders kitabı.

Milli eğitim basımevi-İst.1976

-Dr.Tekelli İlhan

Planlama ve ülkesel fiziki planlama üzerine

ODTÜ.Mimarlık Fak.1971

- Prof.Dr.Toskay Tunca
Turizm,Turizm olayına genel yaklaşım
Der yayınları.İst-1983
- Türkoğlu Abdullah
AK iktisat ansiklopedisi,c.2,Ak yayınları,İst.1973
- Çubuk Mehmet
Turizm,dinlenme-eğlenme alanları planlaması ve tasarım
ilkeleri.K.Teknik Üniversitesi konferans-1978
- İstanbul ve yakın çevresi konaklama tesisleri anketi.
- Turizm yatırım ve işletmeleri yönetmeliği
- Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü
turizm istatistikleri bülteni
- Marmara bölgesi bölgesel gelişme şehirleşme ve yerleşme
düzeni İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar genel
Müdürlüğü Bölge Planlama dairesi.1970
- İstanbul ansiklopedisi
- Cumhuriyet ans.
- Yurt ans.
- Meydan Larousse
- Türk ans.
- Bulca Aydan
Turizm,ya da ayinesi iştir kişinin
Çevre mimarlık ve görsel sanatlar dergisi Mart-Nisan 1979
- Karabey Haydar
Turizm ve Çevre
Çevre mimarlık ve görsel sanatlar dergisi Kasım-Aralık 1979
- Akoğlu Tunay
Radyo konuşması TRT.1.6 Aralık 1984
- Mimar Sinan Üniversitesi Şehircilik kürsüsü kitaplığı



ÖZGEÇMİŞ

Sevinç Mutçalı(Bakkaloğlu)1959 yılında Denizli de doğmuştur.İlkokul öğrenimini İstanbul Koça Ragıp Paşa, ortaokul ve lise öğrenimini Çemberlitaş kız lisesinde tamamlamıştır.1977-1978 ders yılında kayıt olduğu İ.D.M.M. Akademisinden 1981 yılında mezun olmuştur.

1981 yılından beri Affan Kırımlı'nın bürosunda (Akbank,Adana bölge Müdürlüğü Binası,Fevziye Mektepleri Vakfı,Işık lisesi,Ayazağa Eğitim Tesisleri Kampüsü,Didim tatil evleri,Kleopatra Oteli,Marki Necip,Allahverdi, Mustafa Özkan yalıları,Fahrettin Altay Köşkü,Büyükada'da yazlık konutlar vs.proje çalışmalarında bulunmuştur.